ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಬಿಡಿಮುತ್ತು

೫ ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕಗಳು

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಎಂಟುಮುತ್ತು

೫೫

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕಗಳು

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಜಿ. ಬಿ. ಜೋಶಿ
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ
ಧಾರವಾಡ

ಬೆಲೆ : ೪ = ೦೦

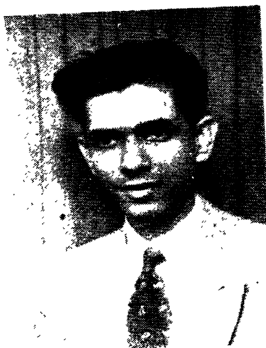
ಮುದ್ರಕರು :
ಹ. ರಾ. ಪುರೋಹಿತ
ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಕೊಪ್ಪೀಕರ ರೋಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪರಿವಿಡಿ


ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ


ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್


ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ


ಎಸ್. ಎನ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ


ಕೆ. ವಿ. ಅಯ್ಯರ್

ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ

(ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಬಂಧ)

ಪ್ರಾರಂಭ

ಅಮೇರಿಕಾದ ಕವಿ ನಾಟಕಕಾರ ಆರ್ಚಿಬಾಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೀಷ್, ತಾನು ರೇಡಿಯೋಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ "The fall of the city" ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ೧೯೩೭ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದಂದು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ-ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಾಟಕ ರೂಪಿಸಿದ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ, ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ತನ್ನ ಮುನ್ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಲುಗಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ — ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪೀಯರ್ ಒಳಗೊಂಡು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರ ಹೆಸರಾಂತ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳೆಲ್ಲದರ ರೇಡಿಯೊ ರೂಪಗಳು ಆಗಲೇ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಮಾತಿನ ಜಾಣ್ಮೆಯೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ರಚನೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳು ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗಿದ್ದವು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ — ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮ್ಯಾಕ್‌ಲೀಷನ ನಾಟಕ, ತನ್ನ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹಾದಿ ತೋರಿತು.

"The fall of the city", ಒಂದು ಊರಿನ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ ಜನತೆಯ ಮನೋರಂಗದ ಒತ್ತಡ, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಭಾವುಕ ನಾಟಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಜನತೆ ತಾನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಯಾದ ಒಬ್ಬ announcer, ನಾಟಕವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತು ಹುಗಿದಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳ ರೂಪು, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨ ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಪಶಕುನಗಳಾಗಿವೆ. ತಮಗೆ ಯಾವ ಅನಿಷ್ಟ ಕಾದಿದೆಯೋ ಎಂದು ಜನ ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆ: ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ — "ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರೇ, ನೀವು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ನಗರ ಪ್ರಪಂಚದ ಗಮನವನ್ನೇ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸತ್ತು, ಹುಗಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ರೂಪ ಪ್ರತಿದಿನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಿನ ಬಗೆಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಊರಿನ ಜನ

ಹೆದರಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಡು-ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯ. ಇಂದೇನು ನಡೆಯುವುದೋ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೀಗ ನಗರದ 'ಗ್ರೇಟ್ ಸ್ಕ್ವೇರ್' ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇವೆ ..." ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದ ಮೇಲೆ, ಸ್ಥಾನ ಬದಲಾಗಿ ಜನತಾಸಮ್ಮರ್ದದ ಮೌನನಾದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು, ಆ ಆವರಣದ ಚಿತ್ರ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನೋರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ, ಜನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಂಬ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತವನಂತೆ ತೋರುವ "announcer", ಪಿಸುಮಾತ ನಾಡುತ್ತಾನೆ — "... ಗ್ರೇಟ್ ಸ್ಕ್ವೇರ್‌ನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದೇನೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಸಮಾಧಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜನ – ಜನ. ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು — ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಈ ಜನಸಮ್ಮರ್ದ, ಮಹಾ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದೀಗ ... ೧೨ ಗಂಟೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಿವೆ ..." ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸು-ವಂತಹ ಮುಂದಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಒತ್ತಡ, ನಾಟಕದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ, ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಕನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆತ ನೋಡಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸುವಾಗ, ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ, ಅನುಭವವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸು ವಂತಹ ಸೂಕ್ತ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳೂ, ಜನನಾಯಕ, ಪಾದ್ರಿಗಳ ಘೋಷಗಳೂ, ಬೇಹುಗಾರನ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಬೆರೆತು ನಾಟಕದ ಪೂರ್ಣ ರಸಾನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಈ ಸರಳ-ರಗಳೆಯುಲ್ಲಿನ ನಾಟಕ, ತನ್ನ ಸತ್ವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ, ವಿಶಿಷ್ಟ ತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲು ದಾರಿ-ದೀವಿಗೆಯಾದುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೂ ರಂಗ-ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಇರುವ ಭೇದವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೋರಿತು.

ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. "ಲೂಯಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ನೀಸ್" ಮತ್ತು "ನಾರ್ಮನ್ ಕಾರ್ವಿನ್", ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಅತಿ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಆರ್ಸನ್ ವೆಲ್ಲಿಸ್", "ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಫೆಲ್ಟನ್", "ವಾಲ್ ಗೀಲ್‌ಗಡ್", ಡಿ. ಜಿ. ಬ್ರಿಡ್‌ಸನ್", ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಿರ್ದೇಶಕರು, "ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೆಲ್ ಆಂಡರ್‌ಸನ್", "ಓ ನೀಲ್", "ಮಾಮ್","ಪ್ರೀಸ್ಟ್ಲಿ", "ಟೆನಿಸೆ ವಿಲಿಯಂಸ್", ಸಾರ್ತ್ರ್", "ಜಾನ್ ಆಸ್ಬೋರ್ನ್" ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರಾಂತ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಎರಡೂ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿನ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. "ನರ್ಸ್ ಹೆನ್ರಿಯಟ್ಟ" ಅಂತಹ — ಏಕಪಾತ್ರ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ — ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಸಾರರೂಪಕವನ್ನು ಬರೆದಹರ್ಮನ್ ಕೆಸ್ಸರ್, "ದಿ ಸೈಲೆಂಟ್ ಸಿಟಿ"ಯಂತಹ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕ ಪ್ರಸಾರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ 'ನಿಕಲ್ ಓಬಿ', "ಗ್ರಾಂಡ್ ಸ್ಲಾಮ್" ನಂತಹ ದುರಂತ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ 'ಅಗಾಧ ಮೆಲ್ಲ', "ದಿ ಪಪೆಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್" ನಂತಹ ಮನೋ-ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಎಮೆರಿ ಬಾ:ನೆಟ್, "ಸ್ಪಿನ್ನಿ

ಅಂಡರ್ ದಿ ರೇನ್" ನಂತಹ ಅದ್ಭುತ "fantasy" ಯನ್ನು ಬರೆದ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ "ಟ್ರೆವ್ಹರ್ ಹೀತ್" ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತಾರು ನಾಟಕಕಾರರು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ತಂತ್ರವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಈ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದೊಂದೂ ನಾಟಕ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಫಲ ಕೊಡಲಾರದು. ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಶಕ್ತಿ — ಅದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು. ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ನಾಟಕವೆಂದರೆ 'ಟೈರಾನ್ ಗಥ್ರೀ' ಯವರು ಬರೆದು ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ "ದಿ ಫ್ಲವರ್ಸ್ ಆರ್ ನಾಟ್ ಫರ್ ಯು ಟು ಪಿಕ್" ಎಂಬ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು (ಮೂಢ) ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಟಕ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ, ಆತ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ — ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ — ಆತನ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳೂ ಅನುಭವಗಳೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಹಾದುಹೋಗುವುವಂತೆ. ಗಥ್ರೀಯವರ ನಾಟಕದ ನಾಯಕ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡ ಒಬ್ಬ ತರುಣ. ಭೋರ್ಗರೆವ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಆತ ನೌಕೆಯಿಂದ ಹಾರಿ, ನೀರು ಕುಡಿದು ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಕೈಕಾಲು ಕೆಟ್ಟಾಗ — ಎಳೆತನದಿಂದ ಅಂದಿನವರೆಗೆ, ತನ್ನ ಬರಡುಜೀವನದ ಕೆಲವೊಂದು ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಆತನ ಮನೋಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚಿ ಹೋದವು. ಎಳೆತನದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಸೊರಗಿಹೋದ ದೇಹ, ವಿಕೃತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವೂ ಅಲ್ಲದ ನಿಸ್ತೇಜವಾದ ಮುಖ, ದಪ್ಪ ಚಾಳೀಸಿನ ಹಿಂದಿನ ಕಿರಿದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು — ಈ ಬಾಹ್ಯರೂಪ, ಆತನ ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಭಾವುಕತೆಯ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು ಜನದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಮರೆಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬಾಳಿನ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಲಿಗೆ, ಆತ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ, ಪ್ರೇಯಸಿಯಿಂದ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಜನದಿಂದ, ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಶೀತಲವಾದ ತಿರಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಿತ ಕಟು ಹಾಸ್ಯದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು, ಕಡೆಗೆ ಬಾಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದವನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದ ಘಟ್ಟಘಟ್ಟಗಳು ಮಿಂಚಿಹೋಗುವುದನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾವುಕನಾದ ಆತನ ಅಂತರಂಗದ ಸುಂದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ನಿರಾಶೆಯ ಕೂಪಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ತುಳಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿತಿಳಿದಂತೆ, ಶ್ರೋತೃವಿನ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಹತದೃಷ್ಟನಾದ ಆತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಏನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಈ ನಾಟಕದ ಆವರಣವನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಭೋರ್ಗರೆವ ಸಾಗರದ ಗಂಭೀರ ನಾದದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಾಟಕ ಅದೇ ನಿಸರ್ಗ ನಾದದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದು ಆತನ ಜೀವ ಅದರಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋದಾಗ "ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡೇ ನಿಮಿಷವಾಯಿತೇನೋ" ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮುಳುಗುವ ವರೆಗಿನ ಆ ಎರಡು ನಿಮಿಷವೆಂದು ಭಾಸವಾಗುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು

ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ **ಪ್ರಸಾರ**-ನಾಟಕ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಭವ — ಒತ್ತಡ, ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಣಾತನಾದ ನಿರ್ದೇಶಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಾಗ, ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ **ಕೇಳಿದರೆ** ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೊಡೆವ ತೆರೆಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಳಿಸಿಕೊಂಡು, ನೀರು ಕುಡಿದು, ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿ ಉಬ್ಬಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತನ ಚಿತ್ರ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವನ ಮನೋರಂಗದ ತೆರೆ-ತೆರೆಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರುವುದೆಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಒಂದು ಪೇಳೆ ತರಬಹುದಾದರೂ, ನಾಟಕದ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಸಾನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ನೋಟದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚಿತ್ರಕ್ಕಿಂತ, ಕೇಳ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು "ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ."

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಫಲವಾಗಿ, ರೇಡಿಯೋ medium-ಬಂದ-ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ನಾಟಕ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ರಂಗದಿಂದ ಕವತೊಡೆದು ಹೊಸದೊಂದು ರೂಪವನ್ನೇ ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ರಂಗಸ್ಥಳದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೇಳುಗನ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುವಂತಹ ಮನೋ-ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಸ್ತು-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು .... ರಚನಾ-ವಿಧಾನ-ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು-ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೃಷಿ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಇಂದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ, ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ನಿಶ್ಚಿತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಸ್ತು-ರಚನೆ :

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಯಾವುದೂ ಇದ್ದೀತು. ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಳವಡುವುದಾದರೂ, ನಾಟಕದ ವಸ್ತು— ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಜನಜೀವನ, ಕುಟುಂಬ-ಜೀವನ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ವಸ್ತುವಿನ ರಚನೆಯ ರೀತಿ, ಎಂದರೆ ಚಿತ್ರಣದ ತಂತ್ರವೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ನಡುವಿನ ಭೇದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕವೇಳೆ, ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರವನ್ನು ಅರಿತು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವುದರಿಂದಲೇ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಸಲು **ಅಸಾಧ್ಯ**ವಾದಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಡಿಯೋ ಮೂಲಕ ನಂಬುವಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

Flash-back :

ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕೃತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಜೋಡಿಸುವುದು ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿ, ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ "ಪ್ರಾರಬ್ಧ" ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಿ ಜನಾರ್ದನ ಮೆನನ್ ಅವರು ಬರೆದು, ಬಾನುಲಿನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸಿದ "ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು" ಎಂಬ ಮಲಯಾಳಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಎನ್. ಪಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಬರೆದ "ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಗೆಳೆಯ" ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಈ flash-back ತಂತ್ರದ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ತಂತ್ರ. ಈಗಾಗಲೇ ಅದು ತುಂಬ ಹಳ ತೆನಿಸಿ ಬೇಸರ ತರುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರು ತಾವು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಈಚಿನ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಕಾಣಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಸರ್ಗ-ಚಿತ್ರಣ :

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ, ಅಥವಾ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಅಸಹಜವಾಗಿ ತೋರಿ, ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ತಂತ್ರವೆಂದರೆ ನಾಟಕಗಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗದ ಚಿತ್ರಣ. ನಿಸರ್ಗವೇ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಕಟವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರಂತೂ ಅದು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ, ಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು, ಮಳೆ, ಮಹಾಪೂರ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಅಥವಾ ಭೂಕಂಪ, ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾದಾಗ ಅಥವಾ ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾದಾಗ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವಶ್ಯ ವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾದಾಗ ಅದು ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗು ತ್ತದೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಹಿಂಗೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ "ಮಹಾಪೂರ" ಎಂಬನಾಟಕ ದಲ್ಲಿ, ಗಂಗಾನದಿ ಮಹಾಪೂರದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಡಕುಟುಂಬ ವೊಂದನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ ವಾದ ಈ ನಾಟಕ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲುದು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆಂಶಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ನಿಸರ್ಗ ದೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳು ರಂಗಕ್ಕಿಂತ ರೇಡಿಯೋ ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಬಲ್ಲವು.

ಸಮರದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು :

ಮೊದಲನೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೂ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಎರಡನೆಯ ಜಾಗ ತಿಕ ಸಮರವಾದ ಮೇಲಂತೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ-ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಯಿತು. ಸೈನಿಕಜೀವನ—ಸಾವು, ಮೈನಿಮಿರೇಳಿಸುವಂತಹ ಕಥಾ

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ತತ್ವಗಳ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿದವು. ಷೆರ್‌ವುಡ್ಡ, ಸಾರ್‌ತರ್, ಅಂತಹ ನಾಟಕಕಾರರ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭೀಕರ ಸಮರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು. ಧ್ವನಿ-ವಿಶೇಷಗಳು ಬಳ ಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಷೆರ್‌ವುಡ್ಡನ "ಈಡಿಯಟ್ಸ್ ಡಿಲೈಟ್" ನಂತಹ ಹಳೆಯ ರಂಗ-ನಾಟಕದ ಕಥಾಕ್ಷೇತ್ರ — ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಸತಿ ಗೃಹ. ಬೇರೆ ಬೇರ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಂಗಿದವರ ಚಿತ್ರವಿದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸುವವರ — ಹೇಸುವವರ ಭಾವನೆಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತ ಹಳೆಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಶತ್ರುಗಳು ಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಸುರಿದು ಬಳಿಯ ನಿಲ್ದಾಣದೊಡನೆ ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ — ಅಗಲದೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆಯೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದಾಗ, ರಂಗದ ಕಟ್ಟು-ನಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೀರಿ, ಫಲ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯಾಣ-ಪ್ರಸಂಗಗಳು :

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರಯಾಣದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಾದಾಗ, ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಕಳೆಗೊಂಡು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಾಟಕೀಯವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ — ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ, ಮೋಟಾರು, ರೈಲು ಇಲ್ಲವೇ ಏರೋಪ್ಲೇನುಗಳಲ್ಲಿ — ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆಯಬಹುದು. ವಿಜಯ ತೆಂಡೂಲ್‌ಕರರು ಬರೆದ "ರಾತ್ರ" ಎಂಬ ಬಹು ಮಾನಿತ ಮರಾಠೀ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಎರಡೇ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಒಂದು ಗಂಡು - ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡುವೆ - ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಅವರು, ಕಲ್ಲುಹಾಸಿದ ಉದ್ದವಾದ ಕಿರಿಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕುಳಿತು ಆಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲುಹಾಸಿದ ಆ ಕತ್ತಲಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಆತನ ಕೈಕೋಲು ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಶಬ್ದವಿಶೇಷ ನಾಟಕದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾಟಕ ರಂಗದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕನಸು ಪವಾಡಗಳ ಚಿತ್ರಣ :

ಕನಸು, ಅರೆಗನಸುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭೂತ-ಬೇತಾಳಗಳೊಡನೆ ಮಾನವನ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನದೇ ಅಂತರಂಗದೊಡನೆ ತುಮುಲಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ

ಬಳಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಡಾ॥ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ "ಊರ್ಮಿಳಾಸ್ವಪ್ನ" ಎಂಬ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರು "ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ"ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪದ ಕಹಿ ಫಲವನ್ನುಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಅಂತರ್ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿವಂತ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅದನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನದೇ ದೇಹದೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ತರಬಹುದು ? ತೆರೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದ ಮೂಲಕ ಆ "ಆತ್ಮ" ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೂ ಪಾತ್ರ–ಆತ್ಮಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೂಕ ತಪ್ಪಿಹೋಗಬಹುದು. ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿ ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಅನುಭವ ಕೊಡುತ್ತದೆ. "ಗ್ರಾಂಡ್ ಸ್ಲಾಮ್" ನಾಟಕದ ನಾಯಕಿ ಎಡಿತ್‌ಳ ಅಂತರ್ವಾಣಿಯೊಂದೇ ಕಟ್ಟಿದ, ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಸುವಂತಹ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ, ಆ ನಾಟಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಅಳತೆ ಮೀರಿ, ಕೇಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನೋರಂಗದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಬಲ್ಲ ಇಂತಹ ದ್ವಿಚ್ಛೇದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗದ ಘಟನೆ :

ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ — ಎಂದರೆ ಅಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ನಾಟಕದ ಅಂಗಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ "ಪ್ರಾರಬ್ಧ"ದಲ್ಲಿನ ಟ್ರಾಂ ಅನಾಹುತ ಅಂತಹುದೊಂದು ಘಟನೆ. ಅದು ಆ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಮೈಲುಗಲ್ಲು. ಹೀಗೆಯೇ, "ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ" ದಲ್ಲಿ, ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸಿ ಮೈಮರೆತ ಆ ನಾಯಕಿ, ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ಹಾಳುಸುರಿಯುವಂತಿರುವ ಆ ಮಳೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಮೋಟಾರು "ಭೂಂ" ಎನ್ನುವುದೂ ಡ್ರೈವರನ ಆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ನುಡಿಗಳೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಭಾಗಗಳು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಜನಾರ್ದನ ಮೆನೆನ್ ಅವರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಶಿಖರವೆಂದರೆ — ನಾಟಕದ ನಾಯಕ "ರಿಲೇ ರೇಸ್" ಗೆಲ್ಲುವ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಡಾಕ್ಟರ ಎ. ಸಿ. ಮಹಾಂತಿಯವರ "ಛಾಕಿ-ಕುಂಥಿಯ" ಎಂಬ ಬಹುಮಾನಿತ ಒರಿಯಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನಾಯಕನು, ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೌಡಾಯಿಸಿ, ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ, ನೀರ ಝರಿಯನ್ನು ಲಂಘಿಸಿ ಪಾರಾಗುವುದೂ, ಮುಂದೆ ಆತ ಝಾನ್ಸಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದೇಗುಲದ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಆಳದ ಪುರಷ್ಕರಣಿಗೆ ಹಾರಿಕೊಂಡು — ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಎದೆಯ ಅದಟನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ಕಳೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು. ಹೀಗೆಯೇ, ಜಾತ್ರೆ, —

ಜನಸಂದಣಿ, ಕಾಳಗ-ಕದನ, ಸಭೆ-ಮೆರವಣಿಗೆ, ಉತ್ಸವ-ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಾಟಕದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತರೆ ಆ ಅನುಭವ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆ :

ಹಳೆಯದೇ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಹಳೆಯದೇ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದರೂ, ರಚನಾವಿಧಾನದ ನವ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಮೈತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹೊಸದೊಂದು ರಚನಾರೀತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಎಸ್. ಎನ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯವರು ರಚಿಸಿದ 'ಹೃದಯಾಂತರಾಳ' ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಸಾರನಾಟಕವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾಟಕದ ನಾಯಕ, ರಾಮು. ಅವನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ, ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಿಣಿಯವನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ, ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನ ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ನುಸುಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ, ಆತನ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ರಭಸದಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ. ಅದೊಂದು ಕಣದ ಮೇಲೆ ಅಂಜಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೊಬ್ಬ, ತಾನು ಕುಳಿತ ರಕ್ತಗೋಳವ (ಕಾರ್ಪಸಲ್) ದೋಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರವಾಹದ ಗುಂಟ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿಸಿ ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ, ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯ ತಂತಿ ಮಿಡಿದು ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರ್ ಹಚ್ಚಿ, ರಾಮುವಿನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮದುವೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಂತರ್ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೌಹಾರಿದ ಆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ತಮ್ಮ ಮಗನ ಮೇಲೆ — ಆತನ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ — ತಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇರಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಗನ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತುಮುಲವನ್ನು ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದುದರಿಂದ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಆ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿತು. ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು, ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹದವರಿತು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು! ರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗದಂತಹ ಈ ನಾಟಕ, ಪ್ರಸಾರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಾತಿನಿಂದ ಮೂಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರ :

ಹೀಗೆ ಕಥಾವಸ್ತು, ರಚನಾತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ನಟನ ಬಗೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಂಗ-ನಟ – ಪ್ರಸಾರ-ನಟ – ಇವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭೇದ, ಆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ, ಮೊದಲೇ

ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರವ್ಯನಾಟಕ ಎಂದರೆ ಧ್ವನಿಯುಂ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರ. ರಂಗದಲ್ಲಿನ ಬಾಹ್ಯೋಪ ಕರಣಗಳ ಉಪಯೋಗವೇ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. "ಹೀಗೆ ಮಾಡುವನು — ಹಾಗೆ ಮಾಡು ವನು" ಎಂಬ ರಂಗನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ರಂಗದಲ್ಲಿ **ಮಾಡಿ** ತೋರಿಸುವುದಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ **ಆಡಿ** ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿ ಯನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾತ್ರದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸೂಚ್ಯವಾದ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಸಂಕೇತಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನಂತೂ — ಪಾತ್ರಗಳ ಮಾತಿನ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ, ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ **ಎನಿಸದ** ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳಿಂದಲೇ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆ ಗಾರನೂ ರಂಗನಟನಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯ ಕಲಾವಂತನೇ ಇರಬೇಕು.

ರಂಗ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ನಟನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚುವ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ಹುರುಪುಗೊಂಡ ರಂಗ-ನಟ ನೇರವಾಗಿ ಅವರ ಬಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಟ – ನೋಟಕರ ನಡುವಿನ ಈ ಸರಸ ಬಾಂಧವ್ಯ ರೇಡಿಯೋ ಕಲೆಗಾರ ಕಂಡರಿಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆಗಾರನೂ ಶ್ರೋತೃಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಅಪರಿಚಿತರು. ಕುರುಡರ ಮುಂದೆ ನಾಟಕವಾಡಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಅವನು ಪಾತ್ರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಕೇಳುವವ ನಿಗೂ ಕೊರತೆಗಳಿವೆ. ಕೇಳುವುದೊಂದರಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತ ಚಿತ್ರಕಟ್ಟಿ ರಸಾನು ಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಪಕ್ವತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಚಿತ್ರದ ಕಲ್ಪನೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ತಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣ ಕೇಳುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿಸುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ, ರೇಡಿಯೋ ನಟ ತನ್ನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಯಿಂದಿರಬೇಕು. ರಂಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಇತರ ಸಾಧನಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲ. ಮನೋ ಹರವಾದ ಮುಖ, ವಜ್ರಕಾಯ, ಒಪ್ಪುವ ಪೋಷಾಕು, ಮುಖವನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಪಾತ್ರದ ಜಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ರಂಗು, ಮೇಣಗಳು – ಇವು ಯಾವುವೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಾರನಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಲಾರವು. ಕೈಯಾಟ, ಕುಣಿತ, ಮುಖಭಾವದ ಬದಲಾವಣೆ ಇದಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಲಾರದು. ರೇಡಿಯೋ-ಕಂಸ ನೋಟಕ್ಕೆ ನೀಕಲು ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ, ಭಾವವುಕ್ಕಿಸಲು ಮಾತನ್ನು ತೂಗಿ ಆಡುವ ಕಲೆಯೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಕಂಸನೇ. ಧ್ವನಿಯೊಂದೇ ರೇಡಿಯೋ ನಟನ ಸಂಪತ್ತು. ವಿವಿಧ ಭಾವಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲು ಧ್ವನಿಯ ಬದಲಾವಣೆ, ಪ್ರಭಾವ ಯುಕ್ತವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ, ಅವನ ಏಕೈಕ ಸಾಧನ. ಒಂದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಕೇಳುವವನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಧ್ವನಿ, ಮಾತಿನ ರೀತಿ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡು ತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ರೇಡಿಯೋ ನಟ — ತನ್ನ ಮಾತು ಮಾತನ್ನೂ ತೂಗಿ, ಧ್ವನಿ, ಅದರ ಉತ್ಕಟತೆ, ಎತ್ತರ, ರೀತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಆಡಬೇಕಾ-

ಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನು — ಏಕೆ — ಒಂದೇ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೂಡ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಬಹುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಕರಗತವಾದಾಗಲೇ, ಒಬ್ಬ ಕಲೆಗಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ರೇಡಿಯೋ ನಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ. ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ರೇಡಿಯೋ ಕಲೆಗಾರನನ್ನು ರಂಗ-ನಟನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಂತೆ —

"ನಮ್ಮ ದನಿಯನ್ನು ಏರಿಸುವುದು, ಇಳಿಸುವುದು, ಅದರ ಲಯವನ್ನೂ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು, ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವದ ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನೂ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನೂ ಮಾತಿನ ಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ದನಿಯ ಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು — ಇದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರ. ನಮ್ಮ ರಂಗಸ್ಥಳದ ನಟರು ಇದರಲ್ಲಿ ನುರಿತವರಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಅವರ ಮಾತಿನ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ "ನಾಟಕೀಯತೆ" ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಕೃತಕಗಾಂಭೀರ್ಯ, ನಗು ಕೃತಕ ನಗು, ಅಳುವೋ — ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತದೆ. ರಂಗಸ್ಥಳದ ನಟನೆಯೆಲ್ಲ ಕೃತಕವೇ ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಲಾವಿದನು ಆ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ಮರೆಸಬೇಕು. ರೇಡಿಯೋ-ನಟರಂತೂ ಇದನ್ನು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ ಬದುಕಲಾರರು. ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕದಿಂದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತೇಜನ ದೊರೆಯುವುದು ಖಂಡಿತ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕವು ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಸಹ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ."

ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳು :

ನುಡಿ, ಶಬ್ದವಿಶೇಷ ಹಾಗೂ ನೀರವತೆ. ಇವು ಮೂರೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ನೆಲಗಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ. ನುಡಿ ಎಂದರೆ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದಂತೆ ಪಾಕವಿಟ್ಟ ಮಾತು. ಕಾಲನಿಯಮಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಹರಹಿ ಹೋಗಬಾರದು. ತೂಗಿ ಹಾಕಿದ ಮಾತು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಥನಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ ವಾಕ್ಯ — ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮುಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ತೆಗೆದರೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮುಗ್ಗು ಮಾಡಿದರೂ ನಾಟಕದ ನಡೆಗೇ ಧಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದ್ದಾಗಲೇ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ರಚನೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆಯೆಂದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳು. ಅವು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ — ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಲವಲೇಶವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗದಂತೆ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಆವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎರಡು-ಮೂರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹದವರಿತು ಬೆರೆಸಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಟ್ಟು — ಬೇಕೆನಿಸಿದ ಧ್ವನಿ-ವಿಶೇಷ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ

ಕೈಗೆ ನಿಲುಕುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಕೊಡಿಟ್ಟು— sound effects library ಗಳಿವೆ. ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ, ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಇಲ್ಲದವುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಮರದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳು—ವಿವಿಧ ಏರೋಪ್ಲೇನ್, ಟ್ಯಾಂಕ್, ಮೆಷಿನ್‌ಗನ್, ಬಾಂಬುಸಿಡಿತ — ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಹನಗಳು — ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ, ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿವವು, ನಿಸರ್ಗನಾದಗಳು — ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಮಳೆ, ಸೋನೆ, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬರಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು, ಸಾಗರ, ನದಿ, ಝುರಿ, ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಷಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮೃಗಗಳು ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷ ಗಳು ಮೊದಲೇ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಪ್ರಸಾರಮಂದಿರದ effects library ಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ — ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೋಹಗಳ— ಗಾತ್ರದ, ನಾದದ ನೂರಾರು ಗಂಟೆಗಳೇ ಇವೆಯೆಂದು ನೋಡಿದವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಇದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವರೆಂದೂ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತುಂಬುವು ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಎಂದಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾರ್ಮನ್ ಕಾರ್‍ವಿನ್ನನ ಪತ್ತೇದಾರಿ ನಾಟಕ ಒಂದರಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಗೋಮಾಳದಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಮುರಿದು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಹರಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಶಬ್ದವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ವಿಪರೀತ ಹೆಣಗಿದರಂತೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಹಾರ ವನ್ನೇ ಹರಿದಾಗಲೂ — ಬೇಕೆನಿಸಿದಂತಹ ಶಬ್ದ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ-ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದವು. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಸತ್ತ ಸಣ್ಣ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಎಳೆಸಾದ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಮೈಕ್ರೊಫೋನ್ ಮುಂದೆ ಮುರಿದಾಗ, ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗು ವಂತಹ ಶಬ್ದವಿಶೇಷ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾರಿ- ವಾಳಗಳು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹಾರಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಕಡೆಗೆ ಎರಡು ಬೀಸಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪಟಪಟನೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮೈಕ್ರೋ ಫೋನಿನಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಓಡಿಯಾಡಿದಾಗ, ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಕಪ್ಪೆಗಳಿಂದಲೇ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ರೆಕಾರ್ಡ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕೂಡ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಚಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೈಕ್ರೋಫೋನಿನ ಹತ್ತಿರ ಹಿಡಿದು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಗೀರಿದಾಗ ಕಪ್ಪೆಗಳೇ ಮಾಡಿದ ಸಮೂಹ ಗಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ನೀರ್ಗೊಳದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಫುಳ್, ಫುಳ್, ಎಂದು ಗಾಳಿಯೂದಿದೆವು. ನೃತ್ಯದ ಗೆಜ್ಜೆ, ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ತಬಲದವರ ಕೈಗೇ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದೆವು. ಹೀಗೆಯೇ ಪಟ್ಟಿಕೊಡ- ಬಹುದು.

ಆದರೆ ನಾಟಕದ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷವೊಂದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ಶಬ್ದ — ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಇರ. ತಕ್ಕುದು — ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ — ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಶಬ್ದ ವಿಶೇಷಕ್ಕಿಂತ — ವಿವೇಚಿಸಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ನೀರವತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಈಚಿನ ಅನೇಕ · ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆಯೇ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆದಿದೆ.

ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಯ ರಂಗ-ಸಜ್ಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ರಂಗದಲ್ಲಿ, ಔರಂಗಜೇಬ ಪಾತ್ರಧಾರಿಯ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಸಪ್ಪೆಯೆನಿಸಿದರೂ, ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆಯ ವೈಭವದಿಂದ, ಅರಮನೆಯ ಸೊಗಸು, ಕೋರೈಸುವ ಬೆಳಕು, ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಪೋಷಾಕು, ನೆರೆದ ಸಭೆ — ಇಂತಹ ಆವರಣದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಳೆ ತುಂಬಿ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಹುದು. ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತ ಧ್ರುವನಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕಾಡಿನ ದೃಶ್ಯದ ಪರದೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮಹೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಳಗಿದ ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳನ್ನೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನವೆಂದು ನಂಬಿಸಲು — ದೂರದ ಶಹನಾಯಿ ವಾದನವನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪರಾಕ್ ಕೂಗಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ನಾದವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ವಿಲಂಬಿತವಾಗಿ ಉದಯರಾಗವನ್ನು ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಸಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿಯನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬೆರೆಸಬಹುದು. ನಟ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಯಾವುದೊಂದು ಭಾವಕ್ಕೂ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಕ್ಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ವಾದ್ಯಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಕನಸನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಚೆಲೋ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಗಿಟಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಆರೋಹಣ-ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸುತ್ತ, ಆ ಹಿಮ್ಮೇಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಾತ್ರಧಾರಿ, ಬಿರುಕುಗೊಂಡ ಮೆಲ್ಲನೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ಪಾತ್ರಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ತುಂಬ ಯಶಸ್ವಿಯೆನಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ — ಇಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಉಸಿರೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು — ಎಂಬಷ್ಟು ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನುದಿನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವಾಗ ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯೇಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ದುಃಖ ಎರಗಿ ಬಂದಾಗಲೂ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಟೀಲು ನುಡಿಸುವ

ದಿಲ್ಲ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಏಕೆ? ನಟ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ನಂಬುವಂತೆ ಮೂಡಿಸಲು **ಅಸಮರ್ಥನೆನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ** – ಕಳೆದುದನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ವಾದ್ಯಗಳ ಆಸರೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಟ ಸಮರ್ಥನಾದರೆ ಎಂತಹ ದುರ್ಭರವಾದ ಭಾವವನ್ನಾದರೂ ಧ್ವನಿಯ ಏಳಿಕೆ— ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಎದೆ ಹೊಗುವಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಬಲ್ಲವನಾದರೆ, ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಲ್ಲದೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೂ ಆದೀತು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಗಳು :

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಾಗಿ, ಡಾ. ಎಂ. ವ್ಹಿ. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯವರ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಇಬ್ಸನ್ನನ "ಡಾಲ್ಸ್ ಹೌಸ್" ನಾಟಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಜಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ರಚಿಸಿದ "ಬೊಂಬೆಯ ಮನೆ". ೧೯೩೭ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿ ನೋರಾ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾನೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿ ಇನ್ನೂ ಒಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕೂಡ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಲು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡುದು ೧೯೪೨ರ ನಂತರ. ಮೈಸೂರ ಸರಕಾರ, ಶ್ರೀ. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಶ್ರೀ. ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರು ಕೇಂದ್ರದ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ರಸಭರಿತವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ' topical news ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ನಾವೇ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಅತಿಬುದ್ಧಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶಬ್ದವಿಶೇಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಪ್ರಸಾರವಾದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆ ಕೇಳಲು ಮುಗಿಬಿದ್ದಿತು. ೧೯೪೪ರಿಂದ ಈಚೆಗಂತೂ ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ವಿವರಗಳನ್ನು— ಅಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಕೃತಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ— ಅದರ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಜನತೆಗೆ ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರ, ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪಕಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಒತ್ತಡಗಳ ಅರಿವಾಯಿತು. ಶ್ರಿ. ಕಸ್ತೂರಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ— ಆನಂತರ ಪ್ರಸಾರ-ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ರೀ. ಎ. ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಒಳಿತಾದ ಎಲ್ಲ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪಗಳು ಬಾನುಲಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋದವು. ಆದರೂ ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಒಂದೂ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಪ್ರಸಾರವಾದುದೆಲ್ಲ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ರಂಗ-ನಾಟಕವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, ಮಾತುಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ, ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಸಿದ

ಪಡಿಸಿದ ಅದರ ಪ್ರಸಾರರೂಪ. ೧೯೪೫ರ ವರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ, ಕೈಲಾಸಂ ಹಾಗೂ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಜಲಗಾರ' ಕಾರಂತರ 'ಕಿಸಾಗೋತಮಿ' ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಆಷಾಢಭೂತಿ' ಇವನ್ನು ಬದಲಿಸದೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು — ಅವು ಸ್ವೀಕೃತವಾದರೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ೧೯೪೫ರ ನಂತರ ಸಾರಿದ ಮೇಲೆ — ಅನೇಕರು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಅವೂ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಧಬೆಂದ ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳೇ.

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವಸ್ತು-ರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೆಯೇ ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಸಾರಾರ್ಹ ನಾಟಕಗಳ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ, ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ್ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ವಿಕಟಕವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ವ್ಹಿ. ಕೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರದು. ನಾರಾಯಣ್ ಅವರ Watchman of the Lake' ಎಂಬ ಕತೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಬಾನುಲಿ ರೂಪಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್‌ನಾಟಕದ ಹೆಸರು "ನೀರಗಂಟಿಮಾರಂ" ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಹರವಿಕೊಂಡು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಹಾಸ್ಯ — ಅವಹೇಳನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಪಾತ್ರನಾದ ಪೆದ್ದ ಮಾರ, ಒಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ, ನೀರುಬ್ಬಿ ಹರಿದಾಗ ತನ್ನನ್ನೇ ತೆತ್ತು ಊರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದ ನಾಟಕ ಅದು. ರಸ್ತೆ ರಿಪೇರಿ, ರೋಡ್ ಇಂಜನ್, ಮಳೆ, ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋರಟ ಮಹಾಪೂರ ಇಂಥ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಮೈಸೂರ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹೊಸ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಅನಂತರ "ಚದುರಂಗ"ರು "ಶವದ ಮನೆ"ಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ರಾ. ವೆಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ಒರೆದ "ಪುನರ್ಜನ್ಮ" ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ, ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. "ಕ್ಷೀರಸಾಗರ"ರ "ನಮ್ಮೂರಿನ ಪಕ್ಷಿಮಕ್ಕೆ" ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ, ಗಂಭೀರವಾದ ಕತ್ತಲರಾತ್ರಿಯ ಶೂನ್ಯ ನಾದವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಳೆಗೊಂಡಿತು. ರಂಗನಾಥ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಈಚಿನ 'ಉಷಾಸ್ವಪ್ನ' 'ಸ್ವಮುಹೂರ್ತಾಸ್ವಾಪಧಾನ' ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ಮಾನವನನ್ನು ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ — "ನಾದಬಿಂದು", ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಈಚಿನ "ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ" ಪಾಪ, ಓಲಗದ ಅಪಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಮೈಛಳಿ ಹಿಡಿದು, ತಾನು ಏರಿದ್ದ ಮರವನ್ನೇ ಬುಡಸಹಿತ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವಂತಹ

ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾರಾರ್ಹವಾಯಿತು. ಪರ್ವತವಾಣಿಯವರ "ಇಷ್ಟಾರ್ಥ" ರಂಗಕ್ಕಿಂತ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ, ಬೀಚಿ ಹಾಗೂ ಎನ್ಕೆಯವರು ರಚಿಸಿದ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕಗಳು, ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ "ಪ್ರಾರಬ್ಧ" ವಸಂತ ಕವಲಿಯವರ "ಅಲಂಕಾರ" ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರು ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕ-ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ "ಸೆರಗಿನ ಕೆಂಡ", ನಿರಂಜನರು ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಚಿಸಿದ "ಪ್ರಥಮಾನುರಾಗ" ಹಾಗೂ "ಸೂತ್ರ ಕಿತ್ತ ಪಟ", ತೆರಳಿ ಹೋದ ನಲ್ಲೆಯ ಗಾನದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ತಿರ್ರನೆ ತಿರುಗಿ ಆಕೆಯ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟು ನಶಿಸಿ ಹೋದ ನಲ್ಲನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು ಡಾ. ಕೆ ಎ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ "ಸ್ವಪ್ನಸಖಿ" ರಘುನಾಥರಾಯ ನಾಡಗೀರರು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಾರತಂತ್ರಬದ್ಧವಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಹಾಸ್ಯನಾಟಕ "ಆಕಾಶಯಾನ" ಇವೆಲ್ಲ ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮುತ್ತುಗಳು ಇಂಥ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಅನೇಕರು ಬಾನುಲಿಗಾಗಿ ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರವನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವ, ಅರಿತು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲವಲವಿಕೆ ಈಗ ಹಿಂದಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಇನ್ನುಮೇಲಾದರೂ, ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಬಲಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಈ ನಾಟಕಗಳು ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹವಾದುವು.

ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು:

ಯಾವ ದೇಶದ ರಂಗ-ನಾಟಕವಾದರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಒಲವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಬದುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಲಾಸೀ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ಪದಗಳಿವೆ – ನಿಜ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಪ್ರತಿಫಲನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಬೇಕು-ಬೇಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬದುಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ರಂಗ-ನಾಟಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಒಲವನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟು. ಶ್ರೋತೃಗಳ ಒಲವನ್ನು ಅದಾದರೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲಾರದಾದರೂ, ನವೀನವಾದ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನುವು ಇದೆ. ಶ್ರೋತೃಗಳಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದ ಕರ್ತೃ, ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ರಚಿಸಿದ್ದರೆ, ಅದರ ನಿರ್ದೇಶಕ ತನ್ನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ನಾಟಕ ಎಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು — ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆ ಅಶ್ಲೀಲವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದಂತಹ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಕೂಡ — ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ ಶ್ರೋತೃವಿನಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೂ ಶ್ರೋತೃವೂ

ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂಥ **ಹೊಸತನ** ವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಾರ-ತಂತ್ರದ ಸಾಫಲ್ಯವೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ, ಶ್ರೋತೃವಿನ ಒಲವನ್ನು, ಅನುಸರಿಸದಿದ್ದರೂ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ, ಪ್ರಸಾರ ನಿರ್ದೇಶಕ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'Man from the mars' ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ 'Fantasy'ಯೊಂದನ್ನು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದ 'ಆರ್ಸನ್ ವೆಲಿಸ್' ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ. ಮಾರ್ಸ್ ಗ್ರಹದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ, ಪ್ರಚಂಡ ಬಲಯುತವಾದ, ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು, ಅಮೇರಿಕಾದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವೆಬ್ಬಿಸಿದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಾಟಕ ಅದು. 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಕ ತಂತ್ರ'ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನ, ಅಂಥ ಪ್ರಾಣಿ ನಿಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿಬಿದ್ದರು. ಅನಂತರ, ಅದೊಂದು ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ — ಪ್ರಸಾರ-ಚಿತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದ ಬಾನುಲಿ-ಕೇಂದ್ರವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾದರೂ, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ನಿರ್ದೇಶಕ ಆರ್ಸನ್ ವೆಲಿಸನ ಹೆಸರು ಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ನವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಕಾರ, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಚದುರಂಗ'ರ "ಶವದ ಮನೆ" ಅಂಥ ದೊಂದು ಹೊಸಪ್ರಯೋಗ. ನಿಜವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಯದವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸತ್ತನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ 'ಶವದ ಮನೆ'ಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರ ಬಂದ ಮೇಲೆ,ಆತನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಟಕಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಉಪ ಯೋಗಿಸಲು ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಕೇಳಿದ ಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಾನು ಕಟ್ಟಿದ 'ದೆವ್ವದ ಕೆರೆ' ೧೯೪೬ ರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಾಗ, ಅಂಥ ಭಯಾನಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಬೇಡಿ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ತನ್ನದೇ ನೋವಿನ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗ್ಧನೊಬ್ಬನ ಎದೆಯೊಡೆದು ಹಾರಿಹೋದ ಒಂದು 'ದೆವ್ವ'ದ ಚಿತ್ರವಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ. ಡಾ. ಎಚ್. ವ್ಹಿ. ಕಶ್ಯಪರು 'ಮಧ್ಯ ಯುಗ'ದ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾಟಕದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನನಡು ವಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ. ವ್ಹಿ. ಎಂ. ಇನಾಮದಾರರು ಇಂದಿನ ಯುವಕನೊಬ್ಬನ ಉದಾತ್ತ ಪ್ರೇಮಜೀವನವನ್ನು — ನಾಟಕದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನಸೆಂದು ಕಟ್ಟಿದ — ಪುರುಪ್ರಮದ್ವತಿಯರ ಪ್ರೇಮಜೀವನದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ರಚಿಸಿದ 'ಅಪ್ಸರಾ,' ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಚುಳಕಿ ಯವರು ಬರೆದ "ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕ," ಸ್ವಾದಿಯವರು ರಚಿಸಿದ "ನಾವು – ಅವರು"

ಎ. ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರ "ಮನೆಯುಲ್ಲೂ ಮಹಾಭಾರತ?" ಪಾಸ್ತೆಯವರ "ಭೂತದ ಭಾವಿ" ಇವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಬಾನುಲಿ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ನವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಶಬ್ದ-ಚಿತ್ರಗಳು : (Features)

ಚಲನಚಿತ್ರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ documentaryಗಳಂತೆ ಮತ್ತು cartoon ಚಿತ್ರಗಳಂತೆ, ಪ್ರಸಾರಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶಬ್ದ-ಚಿತ್ರ ಅಥವ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು — ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾದವು. ಎರಡರಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತು ಹಾಗೂ ರಚನಾತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಭೇದವಿದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಿಂತ, ಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ, ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯ ಅಥವ ಸಮಸ್ಯೆ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವ ವಸ್ತು, ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಭಾವನೆ ಅಥವ ಅನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ನಿರ್ದೇಶಕನೊಬ್ಬ ವೈಯ್ಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ, ಸೂತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಕೆಯೇ ಶಬ್ದಚಿತ್ರ ಅಥವ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು ನಾಟಕರಂಗದ, ಏಕೆ, ಚಲನಚಿತ್ರದ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಮೇರೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಯಶಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೇಡಿಯೋವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅವು ರೇಡಿಯೋವಿನ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಕಲೆಹಾಕಿದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದ ಧ್ಯೇಯ. ಪ್ರಸಾರ-ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು 'most creative and most imaginative form' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿ, ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಶೋದನೆ, ವಿಚಾರ ಕೆರಳಿಸುವಂತಿದ್ದರೂ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿ, ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಣಾತ ನಿರ್ದೇಶನ ಈ ಎಲ್ಲದರ ಸಮರಸದಿಂದಾಗಿ, ಸಫಲವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಪಿತ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕ ಇವುಗಳ ಅಂಗಸಂಗಮವೇ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ (documentary), ಊಹಾಪರ (imaginative) ಸಾಹಿತ್ಯಕ (literary) ಮತ್ತು ನಾದಪ್ರಾಧಾನ್ಯ (musical) ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಿಜವಾದ ಒಂದು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಂಡುಬರಲೇಬೇಕು.

Documentary ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರವು, ಒಂದು ಸಂಗತಿ, ಘಟನೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಅದರ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ, ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ "ಸ್ವೈಜವಾದ" ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "ಮುಸೋಲಿನಿಯ ಕಡೆಯ ದಿನ"ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಿಡ್‌ಸನ್, "ಹಿಟ್ಲರನ ಅಂತ್ಯ"ವನ್ನು ಕುರಿತು ಟ್ರವರ್

ರೋಪರ್, ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ "ಬೆಲ್‌ಸನ್ ಶಿಬಿರ"ದ ಬಗೆಗೆ ಕಾಟ್ರೆಲ್ ಇವರು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ, ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅಲೆದಾಡಿ, ತಿಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿದು, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಧ್ವನಿಮುದಿಸಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ಯಿಂದ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. "ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಲೂಯಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ನೀಸ್, ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ತನ್ನ ನೋಟವನ್ನು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ, ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಬಗೆಗೆ ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯವು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ, ಗಾಂಧಿಜಿಯವರೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರ ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ಸಹಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸಂಬಂಧಿಗಳು, ವಿರೋಧಿಗಳು — ಈ ಎಲ್ಲವರು ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರ ಧ್ವನಿಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಾಗಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಇಬ್ಬರು ನಿರ್ದೇಶಕರು ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು — ಮೈಲು ಮೈಲುಗಳುದ್ದ — ಹತ್ತಾರು ಗಂಟೆಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ, ಟೇಪುಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿ. ಬಿ. ಸಿ. ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಕೇಳಿ ವಾಕ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕಡೆಗೊಂದು ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಹಂಪಿ, ಬಿಜಾಪುರಗಳಂತಹ "ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಗರ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು, ನೇತಾಜಿ, ತಿಲಕ್, ಪಟೇಲರಂತಹ "ರಾಷ್ಟ್ರವೀರರನ್ನು" ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿ ಚಿತ್ರಗಳು, "ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ೧೮೫೭ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಂಗ್ರಾಮ"ದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು, ತುಂಗಭದ್ರಾ-ಯೋಜನೆ ಯಂತಹ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನಂತಹ ಕವಿಯ "ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ"ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಸರಿಸುವಂತವು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, imaginative ಎಂದರೆ ಊಹಾಪರ ಅಥವಾ ಕಲ್ಪನಾ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಗಿಂತ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ನದಿಗಳು, ಋತುಗಳು, ಮುಂಜಾವು, ಸಂಜೆ, ಒಂದು ಶಿಲ್ಪ, ಒಂದು ಚಿತ್ರ, ಒಂದು ಗೀತೆ, ಏನೆಲ್ಲ ಈ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರಗಳ ವಸ್ತುವಾಗಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದ ಅಂಶ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲೆಹಾಕಿ, ತಿಳಿಯದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಕವಲಿಯವರು ರಚಿಸಿದ "ವಸಂತವಿಲಾಸ", ಬೆಟಗೇರಿಯವರ "ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ" ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯವರ "ಯುಗಾದಿ" ಮೊದಲಾದವು ಮರೆಯದಂತಹವು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರಗಳು, ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬನ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖದ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಎನ್ಕೆಯವರು "ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ"ನ ಬಗೆಗೆ ರಚಿಸಿದ ಧ್ವನಿ-ಚಿತ್ರವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೊದಲು ಕವಿಯ ಕಾಲ, ಮನೆತನ, ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನೂ ಅಪ್ರಕಟಿತಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೂಢಾರ್ಥಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂಶಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಾಡಿನ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು, ಬಂದ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಥನಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಡನೆ ಸಂದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ, ಕಾವ್ಯದ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಗದಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೀರನಾರಾಯಣನ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ, ಕವಿಯ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ದಂತಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಂದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಆರಿಸಿ ಆರಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಕೃತಿ ಕಟ್ಟಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನೂ, ಗಮಕಿಗಳನ್ನೂ ತರಬೇತುಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ಹೌದೆನ್ನುವಂತಹ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯಪರಂಪರೆಯ ಹಕ್ಕಿ-ನೋಟವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ರಚಿಸಿದ "ಪಾವನಪರಂಪರೆ", ಶ್ರೀರಂಗರ "ರಸಗಂಗಾ", ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ "ವನ್ಯಪಶು-ಪಕ್ಷಿ-ಸಂಕುಲ" ವನ್ನು ಕುರಿತು ಜಟಗೇರಿಯವರ ಕೃತಿ, ಮುಳಗಿಯವರು ಬರೆದ "ಅಹಿಂಸ" ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ "ವಿನೋದ ವಿಲಾಸ" ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಮನರಂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಿತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಧ್ವನಿಚಿತ್ರಗಳು.

ಕಡೆಯದಾಗಿ "ನಾದ-ಚಿತ್ರಗಳು" ಅಥವಾ "ಗಾನ-ಚಿತ್ರಗಳು" ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧಿತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು, ಸಮಾನ ರಾಗಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಬಹುದು, ಒಂದು ವಾದ್ಯದ ವೃತ್ತಾಂತವಾಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬ ಕಲೆಗಾರನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಾದ ಚಿತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ನಾದ-ಚಿತ್ರವೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ, ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ, ವಿವಿಧ ಸ್ವರ-ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟುವ ಚಿತ್ರವಾಗಬೇಕು. ಇಂತಹ ನಾದ-ಚಿತ್ರಗಳು ಕೇಳುಗನ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಭಾವವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ, ನೃತ್ಯಗತಿಯಿಂದ ರಂಗದ ಮೇಲಿನ ನರ್ತಕ, ವಿಷಯ ಒಂದನ್ನು ನೋಟಕನೆದುರಿಗೆ, ಮೋಹಕವಾದ ಮೋಡಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವಂತೆ, ಪ್ರಸಾರದ ನಾದ-ಚಿತ್ರ, ವಾದ್ಯಗಳೇ ಮೂಡಿಸುವ ಮೋಡಿಯಿಂದ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಪಿಟೀಲು-ವಾದ್ಯ ಒಂದರಿಂದಲೇ ನಗೆ, ಅಳು, ಸೀಟಿ, ವಿವಿಧಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು, ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೂಗು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂಡಿಸಬಲ್ಲ ನಿಷ್ಣಾತ ಕಲೆಗಾರರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂತಹ ವಾದ್ಯಗಳ ಅಂತಸ್ಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು, ನಾದ-ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದೇಶಕ ಜಾಣನಾಗಿರಬೇಕಾಗು

ತ್ತದೆ. ಎಸ್. ರಾಜಾರಾವ್ ಈ ರೀತಿ, ನಿಲಯದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರಗಳನ್ನೂ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಸಂಯೋಜಿಸಿ 'ಕಾಮದಹನ'ದ ಪೂರ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. 'ಭೃಂಗವಿಲಾಸ'ವನ್ನು ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ನಾದ-ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಅತ್ತೆಯ ಕಾಟ ಸಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಸೆಯೊಬ್ಬಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸನ್ನು ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಾದ-ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ. ಎಂ. ಆರ್. ಗೌತಮ ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಅನೇಕ ನಾದ-ಚಿತ್ರಗಳು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದಿವೆ.

ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕ :

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಾಗಿ, ಈಚೆಗೆ ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಡುಮಾತಿಗಿಂತ ಹಾಡು ಹೃದಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಥಾವಸ್ತು ತುಂಬ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಗೀತ-ಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ-ರೂಪವಾದ ನಾಟಕ (opera) ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನರಂಜನೆಯೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೂ, ಆ ಕಲೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಿಲ್ಲ ... ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ operaಗಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದ ನೃತ್ಯ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಕವಿಗೆ ಸಂಗೀತ-ಕಲೆಯೂ ಕರಗತವಾದಾಗಲೇ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿದೆ. ಆದರೂ ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ "ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳು" ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕೈಕಿಣಿಯವರ, ಜಿ. ಆರ್. ಪಾಂಡೇಶ್ವರರ ಮತ್ತು ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರ ಗೀತ-ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ, ಗೀತ-ಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಷಿಯವರಂತಹ ಪವಾಡಗಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತೆಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಗೀತ-ನಾಟಕವಾಗಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗಲಾರದಂತಹ ದಿವ್ಯಾನುಭವನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಎಂತೂ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ಈಚೆಗೆ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದುದು. ಮೊದಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಪ್ರತಿ ನೂರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತೈದರಷ್ಟು ರಂಗ-ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಸಾರ-ರೂಪವಲ್ಲದೆ, ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜವಾದರೂ, ಈ ಕಳೆದ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಜನ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೋತೃವಿನ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಾಟಕ

ದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಟರ ಕಂಠ ಸ್ವರವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಿನ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನಾಟಕ.ರಂಗದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಮಹಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚ ವಿಲ್ಲದೆ, ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಅನುಭವ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಜನದ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕವೂ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕಗಳು

ನಾದಬಿಂದು

(ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ.)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ರಾಮಚಂದ್ರ
ಕಪ್ಪೆಗಳು
ಪರಾಕು
ಮಂತ್ರಿ
ರಾಜ
ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ
ನಾದಬಿಂದು
ಸಭೆ

[ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಶೇಷ, ನಮ್ಮ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಮೈಸೂರಿನ ಕನ್ನಡಾಂಗ್ಲೊ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ.]

ರಾಮ : ನಮ್ಮ primary school madam ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಕಾಗುಣಿತವೆಲ್ಲ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದೆ. ಗುಳಿಗೆ ತಿಂದೆ, ನೀರು ಕುಡಿದೆ — ಇನ್ನೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಬೇಡವೆ ? (ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಿ ೪ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು) ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ! ಅಂದರೆ, ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ೫ ಗಂಟೆ ಇರಬೇಕು ... ಈ clock-towerಏ ಹೀಗೆ (ತನ್ನ jokeಗೆ ತಾನೇ ನಕ್ಕು) ... ಅದಿರೋದು, ಈಗ ಇಷ್ಟ ಗಂಟೆ ಅಂತ ಹೇಳೋಕ್ಕಲ್ಲ, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳೋಕ್ಕೆ ... (ನೆನಸಿಕೊಂಡು) joke ಹೇಳಿದರೆ ಚುಚ್ಚಿದರೂ ನಗಬಲ್ಲ serious ಶೀನಿ ! ಅಲ್ಲ, ಶೀನಿ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ೬ ಗಂಟೇಲಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂತು — ಈಗೇನಪ್ಪ ಅಂದರೆ ! ಹಾಳು ಈಚೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳ್ಳೆ writer ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿದ್ದ ಒಂದು ಮಹಾ ಉಪಯೋಗಾನೇ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದಾರೆ — ಕಾದಂಬರಿ ತೊಗೊಂಡರೆ mild ಆಗಿ bore ಆಗತ್ತೆ, 50 page ಓದಿದ ಮೇಲೂ ನಿದ್ದೆ ಮಾತ್ರ ಸೊನ್ನೆ ! (ವಿಧಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವನಂತೆ) 'Our little life is rounded with a sleep' ಆಗದೇ ಹೋದರೆ ಏನು ಗತಿ ? ಒಂದು ದಿನ ನಿದ್ದೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಒದ್ದಾಟವಾಗುತ್ತಲ್ಲ ... (ತಿರುಗಿ) ಸರೋಜ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ದೆಮಾಡ್ತಾ ಇದಾಳೆ ... ತಲೇಲೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ತಾನೇ ... ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬರೀತಲೇ ಇರೋಣ.

[ಹೊರಗಡೆ ದೂರದಲ್ಲೊಂದು ಕಾರು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಗಾಳಿಯ ಸುಯ್ಯಲು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಸೆದು ಕಪ್ಪೆಗಳ "ವಟವಟ" — ಸಂಗೀತಸಾಧನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.] ಇದೇನು ವಿರಹಗೀತೆನಪ್ಪ, ಎದೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡು ! ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆದರೆ ಸರೋಜನ ಸಂಗೀತ, ರಾತ್ರಿ ಆದರೆ ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳ full-time ಕಚೇರಿ ! ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ನಿದ್ದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತೊ, ಈ ಕೊಳದ ಹತ್ತಿರ ಮನೆ ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾರೋ ಕಾಣೆ (ಕಪ್ಪೆಗಳ ಕಚೇರಿ) ಮುಂಜಾನೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ನಿದ್ದೆ ಕೂಡ ಬೇಡವೆ ?... ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಂತ ಕವಿಗಳು ಬಡಕೊಳ್ಳೋದು — ಪ್ರಕೃತಿಸಂಗೀತ ಅಂದರೆ ಹೀಗೆ ! ಇದಕ್ಕೇನೂ ಮೊರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ, ಯಾವ international court ಇದೆ ಇದಕ್ಕೆ ? ಮನುಷ್ಯ ಅಣು ಬಿಚ್ಚಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೇ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿ ಅಡಗಿಸಿದವನು, ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಸ್ಸಹಾಯ ! (ಆಕಳಿಸಿ) ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದು walk ಆದರೂ ಹೋಗೋಣವೇ ... (ಹಾಗೇ ನಿದ್ರಿಸುವನು — ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೊರಕೆ. ಮೃದುವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಸಂಗೀತ, ಉಚ್ಚಸ್ಥಾಯಿಗೇರಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಮರೆದು, ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ — ಜತೆಗೆ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸದ್ದು).

ಕಪ್ಪೆಗಳು : ಮಹಾರಾಜರು . ಮಹಾರಾಜರು ! ಸದ್ದು ....
ಪರಾಕು : ಜಲಜರಾಜ ಮಹಾರಾಜ ಮಂಡೂಕ ಪ್ರತಾಪೇ
ಸರೋವರ ಭೂಷಣ ಬಿಂಬೀ
ಸಲಿಲ ಪ್ರಪಂಚ ಸ್ವರ್ಣಧ್ವನೀ
ಅಖಂಡನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಕಾರೀ
ವರುಣೇಂದ್ರಪ್ರಿಯ ಸಕಲ ಜಲಜೀವ ಚಕ್ರಾದ್ವಿತೀಯಾ
ಜೀಯಾ
ಪರಾಕು !

[ನಿಶ್ಶಬ್ದ]

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ನಿಶ್ಶಬ್ದವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ) ಅರೆ, ಈ ಕಪ್ಪೆಗಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದೆ ! (ಕಪ್ಪೆಯೊಂದು ಗೊಗ್ಗರದನಿಯಲ್ಲಿ "ಉಶ್" ಎನ್ನುವುದು)
ಮಂತ್ರಿ : ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ. (ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮರೆತು, ರೇಗಿ) ಏ ಗೋದ ಮೊಟ್ಟೆ, ಕೂತುಕೋಬಾರದೇ, ಏನ್ ಬಂದಿದೆ ರೋಗ ! .... (ದೈನ್ಯ) ಆಹಹ, ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ... ಮರೆವು ವಯಸ್ಸಾಯಿತು ...
ರಾಜ : (ಕರುಣೆಯಿಂದ) ಅಮಾತ್ಯ, ನಿಮಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮುದಿ ಬಂದಿದೆ, ನಿಮಗೆ ಮರೆವು ಸಹಜವೇ, ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ.
ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ಸಾಗರವಿಶಾಲ. (ಕೈ ಕಟ್ಟಿ) ಹಾಡು !.

[ನಾಲ್ಕು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕುಣಿದು ಹಾಡುತ್ತವೆ; ಕೋಲಾಟದ ಕುಣಿತವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.]

ಹಾಡು : ಮುಂದೆ ಬಂದು ಏರಿ ಎದ್ದು
ಕಂಠವೆತ್ತಿ ಹಾಡಿರಿ !
ದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯನಿಟ್ಟು
ಜೀವದಾಸೆ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು
ಹಾಡಿನಲ್ಲೆ ತೇಲಿರಿ !

[ಆದರೆ ಸಭೆಯಲ್ಲೇಕೋ ಗುಜು ಗುಜು ಅಶಾಂತಿ]

ರಾಜ : (ಸಭೆಯ ಗಲಿಬಿಲಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ) ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೇಕೋ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಆಸಕ್ತಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಕಾಣುವ ಅಭಿರುಚಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಶಬ್ದಾಚಲರಾಯರೇ !

ಮಂತ್ರಿ : (ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ) ಶುದ್ಧ, ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ, ಇಂಪೇ ಇಲ್ಲದೆ ವಟಗುಟ್ಟು ತ್ತಾರೆ. (ಕರೆದು) ಏ ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ, ಅದೇನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ, ನೋಡು. ಅಡಗಿಸು.ಅವರಿಗಿಂತ ನಿನ್ನ ಸದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗದಿರಲಿ.(ತಿರುಗಿ) ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ದೊಡ್ಡದು, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನ ಕಲೆಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದು, ನಾ ಬಲ್ಲೆ, (ಥಟ್ಟನೆ ಏನೋ ಕಂಡು) ಓ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತ ಮಾನವನೊಬ್ಬ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗಿದೆ. (ಹೆದರಿ) ಇನ್ನೇನು ಅನಾ-ಹುತವೋ ; ಆತ ಇದ್ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ.

ರಾಜ : ಮೈ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೇ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯ ! ಸಭೆಯಲ್ಲೇ, ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಮೇಲುನಾಡಿನಿಂದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಿಕೆ ಮುಗಿಸಿಬಂದ ನಮ್ಮ ನಾದಬಿಂದು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಿಚಾರಿಸೋಣ .... (ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ) ಮಿತಿ ಮೀರಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗವೇ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿಲ್ಲವೇ, ತೋಳ್‌ಬಲದ ಕಂಠಶಕ್ತಿಯ ನೆಮ್ಮುಗೆ ನಮಗಿರಲಿ. ಆಗಾಗ ಆಸ್ಥಾನ ಹೀಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಕರುಣೆ ಅನಂತ — ಆದರೆ ಮಾನವ ಜಂತುವನ್ನು ಮನ್ನಿಸು ವವರೆಗಿರಬಾರದು ... ನನಗೇನೋ ಈ ಜಾತಿಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರೇ ಎದೆ ಉರಿಯುತ್ತದೆ, ಸದ್ದಡಗುತ್ತದೆ.

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಅಪರಾಧಿ !

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ, ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸುತ್ತ) ಎಲ್ಲೋ ಬಂದು, ಎಲ್ಲೋ ಸಿಕ್ಕೊಂಡೆನಲ್ಲಪ್ಪ ಈ ಭಾರಿ ಮಂಡೂಕಗಳ ಹತ್ತಿರ! ... ಬಿಡಯ್ಯ ಕೈಯಿ... walkಊಂತ ಹೊರಟವನು ಈ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ walk ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲ ?

ರಾಜ : (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ, ಅಪರಿಚಿತರನ್ನು ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ಎಣಿ-ಸುವ ವಾಡಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೈಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲು ...... ಮಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ತಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲುನಾಡಿನ ಅನಧಿಕೃತ ರಾಯಭಾರಿಯೆಂದು ನಾವೆಣಿಸು-ತ್ತೇವೆ. ತಮಗೆ ನಮ್ಮ ತುಂಬುಕಂಠದ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ. ತಮ್ಮದೇನು ಅರಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಆಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕುತೂಹಲ, ಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟೆಂದು, (ನಕ್ಕು) — ಆಗಾಗ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ನೀವುಗಳು ಅಪಹರಿಸಿ ಒಯ್ಯುವ ಹುತಾತ್ಮರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಹೇಳುತ್ತದೆ. (ಸಭೆ : ಅಸಮಾಧಾನದ ಗುಜುಗುಜು. ಮಂತ್ರಿ : ಸದ್ದು !) ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹತ್ತೆಂಟು ಮಂದಿ — ನಿಮ್ಮ ಜತೆ ನಾಡಿಗರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ತಲೆಯುಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿ ಬಂದ ಅನುಭವವನ್ನು— ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು. ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಆದರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ ... ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರೂ ಹೆದರದೆ,

ಅನೇಕ ಕಾಲು, ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಮಾನವರಲ್ಲೇ ಕೆಲವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಾತುರಿಯಿಂದಲೂ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು, ಇಡೀ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಡದಿಂದ ದಡದವರೆಗೆ ಕಡೆದು, ಕಲಿತು ಹಿಂದಿರುಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರಜೆ — **ನಾದಬಿಂದು,** ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮಾತಿಗೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. (ಸಭೆ : ಚಪ್ಪಾಳೆ)

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ತಮ್ಮ ಕೃಪೆ ಮಹಾರಾಜರೇ.

ರಾಜ : ಇರಲಿ. ಇಂದಿನ ಓಲಗ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಮೊದಲು ರಾಯಭಾರಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಗೀತೆ ಒಂದಾಗಲಿ, ತರುವಾಯ ವಿಚಾರವಿಮರ್ಶೆ ತೊಡಗಲಿ.

[ಮತ್ತೆ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಮೇಳವೊಂದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ, ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ.]

ಹಾಡು ೨ : (ಒಂಟಿದನಿ)

ದನಿಗಳ ಬೀಡಿದು ನಮ್ಮೂರು,
ಚಂದ್ರನ ತಾಗುವ ದನಿಗಳದು !
(ಹಿಮ್ಮೇಳ) – ಗಳದು, — ಗಳದು, ದನಿಗಳದು !

[ಇದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಿವಿಯೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ, ಅನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ]

ರಾಮಚಂದ್ರ : (ಕೂಗಿ ಹಾಡನ್ನು ಮುರಿದು) Mister! ಅಲ್ಲ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ದಯವಿಟ್ಟು, ದಯವಿಟ್ಟು, ಇ .... ಈ ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸೋಣವಾಗಲಿ! Please.... ಅಲ್ಲ, ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ....

ರಾಜ : ಏನು, ಹಾಡನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೇ ? ಅಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ (ಮಂತ್ರಿ "ಹಾಡು ನಿಲ್ಲಲಿ" ಎನ್ನುವನು, ಮೇಳದವರು ಹೋಗುವರು) .... ಆದರೆ, ಈ ಕೋರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಅರ್ಥವೇನು ?

ರಾಮ : (ಹೇಳಲಾರದೆ) ಹೇಗಪ್ಪ ಹೇಳಲಿ ? ....ಏನಿಲ್ಲ .... ಕಿವಿ ... ಅಲ್ಲ (ಕನ್ನಡ ಮಾತುಗಳು ಬಾಯಿ ತುಂಬಾ ಬರಲು, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ) ಅ ... ತಮ್ಮಂಥವರ ಕಂಠಶ್ರೀಯ ಮುಂದೆ ಸಂಗೀತದ ಅಟ್ಟಹಾಸವೇ, ಎನಿಸಿತು, Rather ... ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಇನಿಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವ ಆಸೆ ...

ನಾದಬಿಂದು : (ತಲೆಹಾಕಿ)ಸ್ವಾಮಿ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಅದುಮಿ, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕಿದು ಮಾನವರ ಮೇಲುನಾಡಲ್ಲ. ಮರೆಮಾಚುವುದು ಮಾನವ ಸಹಜವಾದರೂ, — ನೀವೇ ಹೇಳುವಂತೆ, 'ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶನೀಶ್ವರ ಬಿಡ' ಎಂದು – ತಮ್ಮ ಕುಟಿಲ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವ್ರ

ಸ್ವಚ್ಛವರ್ಚಸ್ಸಿನವರಿಗೂ ಎಳೆದು ತಂದಿರುವುದು ತರವಲ್ಲ. (ರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ) ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ದುಡುಕನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ.

ರಾಜ : (ಮೆಚ್ಚಿ) ಭೇಷ್, ನಾದಬಿಂದು. ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಮುಂದೆ ಸಹನೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ.

ನಾದಬಿಂದು : ಇನ್ನು ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ. (ತಿರುಗಿ) ಮಾನವರಾಯರೇ, ಭೀಕರರಾಜ್ಯ-ದಲ್ಲಿ, ನೀರಿಗಿಳಿದ ಗಾಳಿಯಂತೆ, ಸುಳ್ಳು ತಾನೇ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತಪಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಮ : (ಅವರಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ) ನಿಜ ಹೇಳೋದಾದರೆ ... ತಮ್ಮ ಗೀತಕಲೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ... ಏಕೋ, ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂಪನಗಳೆದ್ದು ... ರಕ್ತಸಂಚಾರ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನ ನಿಶ್ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು .. ಕನಿಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾದಬಿಂದು : (ಬಿಗಿಯಾಗಿ) ಅಡಗಿ ನುಡಿಯುವ, ತೊದಲಿ ತಡವಿ ಅಡಗಿಸುವ, ತಿಳಿಗೇಡಿತನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ಕಪಟವಿಲ್ಲ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ.

ರಾಮ : (ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಗಿ) ತಿಳಿಗೇಡೀನಂತೆ ತಿಳಿಗೇಡಿ ! ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಏನು ಬಂತು, ನಿಮ್ಹತ್ರ ? ಹೇಳೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ ಕೇಳ್ರಿ! courtesy ನೋಡಿದರೆ ಕೆನ್ನೀಗೆ ಹೊಡೀತಾರೆ ... (ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಣಗಿಸುವಂತೆ, ರೇಗಿ) ಕೇಳಿ 'ನಿಮ್ಮ' ಸಂಗೀತ 'ನಮ್ಮ' ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಕಠೋರ, ಕರ್ಕಶ, ನಮ್ಮ ಮನಶ್ಶಾಂತಿಗೆ ಪರಮ ಶತ್ರು, ನಿದ್ದೆಗೆ ಕುತ್ತು, ಕರ್ಣರೋಗಗಳನೇಕಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು ! ಸಾಕೆ ?

ಮಂತ್ರಿ : ಪ್ರಭು, ಕಲೆಪಾತಕನಿವನು ! (ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲಕ್ಕಾರಂಭ)

ರಾಜ : (ಅರ್ಥವಾಗದೆ) ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆ ? ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಇಂಪಾದ ವಿರಹಗೀತೆಗಳು, ಹಾಲುಜೇನಿನಂತಹ ಒಲವುಗಬ್ಬಗಳು — "ಕಠೋರ," "ಕರ್ಕಶ" ! ಹೃದಯಸಂಜೀವಿನಿ, "ಪರಮಶತ್ರು" ! ನಿದ್ದೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇನಿದಾದ ಹೊಂಗನಸುಗಳನ್ನೂ ತಂದೂಡುವ ದಿವ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕಲೆ "ಕುತ್ತು"! ಅಸಾಧ್ಯ, ಈತನಿಗೇನೋ ಮನೋರೋಗವಿರಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಿ : (ರಾಜನಿಗೆ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿ) ತಮ್ಮ ರಾಣಿವಾಸ, ಬೆದರಿ, ಓಲಗದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಾಲ್ತೆಗೆಯುತ್ತಿದಾರೆ.

ರಾಜ : (ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ಪಾಪ, ಆಕೆಯ ಮೆದುಹೃದಯ ಇಂತಹ ಒರಟುಮಾತಿನಿಂದ ಬಹು ನೊಂದಿರಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಸಂತೈಸುತ್ತೇನೆ.

[ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ — "ಕಡಿ ! ಬಡಿ !" ಇತ್ಯಾದಿ ಕೂಗು]

ನಾದಬಿಂದು: (ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಹಬಂದಿಗೆ ತಂದು) ಸದ್ದು ! ... ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇಂತಹ ಮಾತಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಪಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. (ಕಟಕಿ) ಮಾನವರಿಗೆ ಎಂಥದೂ ಸಾಧ್ಯ.

ರಾಜ : (ಗಂಭೀರ) ಹೌದು, ಹೌದು, ಆ ಜಾತಿಗೇ ರಸಿಕತನ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ನಾದಬಿಂದು : (ಸಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಮಹಾಜನರೆ, ಇಂತಹ ಬಿರುನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿಲ್ಲ. "ಲೋಕೋಭಿನ್ನರುಚಿಃ" ಎನ್ನುವುದು ಅವರಲ್ಲೊಂದು ಗಾದೆ-ಮಾತು. ಎಂತಹ ಮತಿಹೀನ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಸರಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮ : (ಪೂರ್ತಿ ರೇಗಿ) ಅಲ್ರೀ, ಕಪ್ಪೆ-ಲಾಯರೇ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಿಡಿ ... ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಆರೋಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತ, ನಮ್ಮ ಸಂಕಟ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಸಲ್ಲಾಪ, ನಮ್ಮ ಜೀವವೇದನೆ ... ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲ; ಅಂತಹ ಮಳೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಶಪಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ — ನನ್ನಂತಹ ಎಷ್ಟು ಸಾವಿರ ಮನುಷ್ಯರು ನಿಮ್ಮ ಆಲಾಪನೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ನಿದ್ದೆಯನ್ನೂ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೂ ತೊರೆದು, ತಂತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಗೊತ್ತೆ ? ಇಂಥವರು ನೆನ್ನೆ ಎಷ್ಟೋ ನಾಳೆ ಎಷ್ಟೋ ? ... (ಸಭೆ ಅವಾಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಜುಗುಜು),

ಮಂತ್ರಿ : (ಕೋಪದಿಂದ) ಈ ಧೂರ್ತನನ್ನು, ಈ ದರ್ದುರ ವೈರಿಯನ್ನು, ಈ ಕಲೆ ಪಾತಕನನ್ನು, ಈಗಲೇ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಾನ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಆಜ್ಞೆಯಾಗಲಿ !

ರಾಜ : (ಶಾಂತನಾಗಿ) ಮಂತ್ರಿ, ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ದ ಬಾಲ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದೀತೇ ? ಈತನ ಬಿರುಮಾತಿನ ಹಿಂದೆಯೂ ಸತ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬರುವಂತಿದೆ.

ಮಂತ್ರಿ : (ನೊಂದು) ಓ, ತಮ್ಮ ಕರುಣೆ ಅಪಾರ — ಆದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೇ ವಿಪತ್ತು ಬಂದೀತು (ಗೊಣಗುವನು)

ರಾಜ : (ತಿರುಗಿ) ನಾದಬಿಂದುರಾಯರೇ, ಈ ಆರೋಪಕ್ಕೇನು ಸಮಾಧಾನ ? (ಗಹನವಾಗಿ) ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ಕುರುಡರು ಕೆಲವರು, ಕಾಣದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣುವ ಕನಸಿಗರು ಕೆಲವರು. ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ಕಾಣುವುದನ್ನೇ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಮ್ಮದಾಗಲಿ. ಈ ವಿಷಯದ ವಿಚಾರಣೆ, ಈ ಅಮೃತಮಂಥನ, ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

ನಾದಬಿಂದು : ದೊಡ್ಡಮಾತು. ನನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಅಡಿಯಾಳು. (ತಿರುಗಿ) ಮಾನವರಾಯರೇ, ತಮ್ಮ ಆರೋಪವನ್ನು, ಅಖಂಡ ನಾದಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮಂಡೂಕ-ಪ್ರತಾಪ ಮಹಾರಾಜರು ಅನಂತ ಕನಿಕರದಿಂದ ಆಲಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಒಳಹೊರಗುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿ ನ್ಯಾಯದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿ, 'ಅಪರಾಧ

ಯಾರದು, ಆರೋಪ ಯಾರದು' ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸೋಣ... ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ : ನಮ್ಮ ಭವ್ಯವಾದ ಪುರಾತನ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ತರ ಆರೋಪ ತಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳಾದ ನಾವು, ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

(ಸಭೆ : ಏನು ? ಏನು ? ಛೆ, ಉಂಟೆ ? ಏನನ್ಯಾಯ, ಅಪಮಾನ ! ಇತ್ಯಾದಿ)

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಗಗ್ಗರಿಸಿ) ಸದ್ದು !

ನಾದಬಿಂದು : (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಆದರೆ ... (ಸಭೆ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗುವುದು) ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, — ನಮ್ಮಿಂದ ತಾವು ನರುಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನೀವೇ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗುವುದನ್ನು — ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಾಡಿನಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದು, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿರಬಹುದು ; ಆದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುಭವ ಕಂಡ ಹಾಗೆ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಿರುಸಾಗಿ ದೂರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ರಾಮು : ಹಾಗಾದ್ರೆ, ನನಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರದೇ ಇರೋದು ಸುಳ್ಳೆ ? ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಗಿ, 'ಕಪ್ಪೇ ಹಾಗೆ ಅರಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವೋ' ಎನ್ನುವ idiamಉ, ನುಡಿಗಟ್ಟು — ಸುಳ್ಳೆ ? ... ನಿಮ್ಮ ಜತೇಗೆ, ಪ್ರಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ, 'ಕಾಗೆ, ಕತ್ತೆ' ಮುಂತಾದ ಶ್ರೀಕಂಠರನ್ನೂ ಸೇರಿಸ್ತೇವೆ, ನಿಜ ; ಆದರೂ, (ನಸುನಕ್ಕು) 'ನಿಮ್ಮ' ಸಾಧನೆ, ಬಿಡುವೇ ಇಲ್ಲದ ಭಗೀರತಪ್ರಯತ್ನ 'ಅವಕ್ಕೆ' ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ !

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಖ ಮುರಿಯುತ್ತ)ನಿಮ್ಮ ನುಡಿ-ಜಾಣ್ಮೆ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ. ಆದರೆ, ಈಗ ಈ ಗಂಭೀರ ಮಂಡೂಕಮಾನರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಹಾಸಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ...ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಮಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು, ಅದೂ ರಾತ್ರಿಯ ತಂಪು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು. ಅಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ನಮ್ಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ವಿಹಾರದಲ್ಲೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಮಗಾಗುವ ತೊಂದರೆ, ನಮ್ಮಿಂದ ನಿಮಗಾದೀತೆ?

ರಾಮು : (ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತ) ಏನೂ ? ತುಳೀತೀವೀಂತ್ಲೊ ? ನಾವು, ಆನೆಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ, ಜೋಪಾನವಾಗಿ ನಡೆಯೋದಿಲ್ಲವೆ ? ಹಾಗೇ, ನೀವೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಷಾರಾಗೀ —

ನಾದಬಿಂದು : ನೀವು ಆನೆಗಳಷ್ಟು ವಿಶಾಲಮನಸ್ಸಿನವರೂ ಮಂದಗಮನರೂ ಅಲ್ಲ. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಇದೇ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬಂದರೆ, ನಾವು ನಿದ್ದೆಮಾಡುವಾಗ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ; ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ

ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಶಬ್ದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. (ರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಸತ್ತ) ಇವರು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ಸದ್ದಿಗೆ "ಗೊ—ರ—ಕೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಮಹಾಪ್ರಭು!

ಸಭೆ : 'ಗೊ—ರ—ಕೆ', 'ಗೊ—ರ—ಕೆ'! ನಮ್ಮ ನಾದಬಿಂದುರಾಯರದು ಏನು ಪಾಂಡಿತ್ಯ!

ನಾದಬಿಂದು : (ನಕ್ಕು) ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿವರು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಾರೆ!... (ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ನಗ: ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಹಾಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಈ 'ಗೊರಕೆಯ ಕರ್ಕಶಧ್ವನಿ, ಸಪ್ತಸ್ವರವನ್ನು ಎಳೆದೆಳೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕು, ಹರಡಿ, — ನಮ್ಮ ಮೃದುವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಹೃದಯ-ಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಭಯಗಳನ್ನು ನಟ್ಟು ನಮ್ಮ ವಿಲಾಸದ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ವಿಕಾರ ಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ? (ಗಂಭೀರ ಮೌನ)

ರಾಜ : ಮಾನವರಾಯರೇನನ್ನುತ್ತಾರೆ?

ರಾಮು : ಅ ...ಅಂದರೆ...ನಮ್ಮ ಹಾಗೇ ನೀವೂನು? "ಎಲ್ಲರ ಮನೇ ದೋಸೇನೂ ತೂತು" ಅಂತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳೋದುಂಟು.

ನಾದಬಿಂದು : ಅಂತಹ ವಕ್ರಮಾತುಗಳು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟಿವೆ, ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ಇವರ ಸಂಗೀತದ ವಿಷಯಕ್ಕೇ ಬರೋಣ. ನಾವು ಸಂಗೀತಕ್ಕೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವರು — ಇವರು ಹಾಗಲ್ಲ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಮತ್ತು ಬಹಳ ವರುಷವಾಗುವವರೆಗೆ, ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತವೆ, ಇದನ್ನು ಅವರು. 'ಅ—ಳು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ನಗು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ಸಭೆ : 'ಅಳು', 'ಅ—ಳು, 'ನಗು'! ಆಹಾ ಏನು ಪಾಂಡಿತ್ಯ) ಇವರ 'ಅಳು'ವಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, 'ನಗು'ವಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಇಂಪಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವವೇದ್ಯ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇವರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ! (ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಗು) ಜತೆಗೆ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಗಳನ್ನೂ ಊದು-ಕೊಳವೆಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದನೆಯ ದಿಂಡುಗಳನ್ನು ತಿರುಚಿ, ಅದುಮಿ,ಊದಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕಿರುಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವರ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗ ಲಾರದು.

ರಾಮು : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ನಮ್ಮ ಸರೋಜನ್ನ ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಮಾತು.. ಅವಳೇ ಇಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನಿಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ತಾ ಇದ್ದೆ — ಒಂದು ಹಾಡು ಹಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು!

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಹಾಡುವವರೇ ಹೀಗೆ ಮುಲುಕಿ ನರಳಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆಂದ ಮೇಲೆ, ಕೇಳುವವರ ಮಾತೇನು ? — ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೊಂದು ಮಾತು : ಇವರ ಸಂಗೀತ-ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ತರುಣ ತರುಣಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ ನನಗೆ ಆಗಾಗ ಕೇಳಿಬಂದಿದೆ; ಶೋಚನೀಯವಾದ ವಿಷಯ. (ಸಭೆ : ತ್ಸು ತ್ಸು - ಛೀ ಛೀ !) (ಇವರ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಗೀತದ ವಿಚಿತ್ರ ವೇದನೆಗಳ ಅರಿವು, ಹಿಂದೆ, ನಾವೇ ನಾವಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ)(ವ್ಯಂಗ್ಯ) ಇವರ ಮಾತೂ, ಸಂಗೀತವೂ(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ)ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವದಿಲ್ಲವಂತೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ವನಿಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸ ಯಂತ್ರ ಗಳನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಇವರೀಗ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ದುಃಖಕರವಾದ ವಿಷಯ.

ರಾಮು : ನಮುಗೂ ದುಃಖವೇ ಸ್ವಾಮಿ ? radio ತಾನೇ ನೀವು ಹೇಳ್ತಿರೋದು ?

ನಾದಬಿಂದು : ನೋಡಿ, ಅಪರಾಧಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತೇನು ? ಮಾನವನ ದೂರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಆರೋಪಗಳ ಸರ ಮೈಲಿಯುದ್ದವಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯಮರಿಗಳು 'ಪಟಾಕಿ' ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಬಾಣವನ್ನು ಎಸೆದ ಸದ್ದಿಗೆ, ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ನಲವತ್ತು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಕಿವುಡಾಗಿ ಹೋದುವು. ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ನಲವತ್ತು ! (ಸಭೆ ತ್ಸು ತ್ಸು) ಈಚೆಗೆ ಆಟಕ್ಕೆಂದು 'ಬಾಂಬುಗಳೆಂಬ ಪಟಾಕಿ'ಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ—ಅದರಲ್ಲೆಷ್ಟು ಕಿವಿಗೆ ಸಂಚಕಾರವೋ ?

ರಾಮು : Bomb ಹಾಕಿದರೆ, ಕಿವಿ ಏನು, ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕಪ್ಪೆರಾಜ್ಯಾನೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೆ ! ತಿಳೀತೇ ?

ನಾದಬಿಂದು : ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ಜಂಬಾ ಕೊಚ್ಚಬೇಡಿ, ಮಾನವರಾಯರೇ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾನೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ — ? ಕನಸು ! ... (ಮುಂದುವರಿಸಿ) ಕಡೆಯದಾಗಿ ಸುಬ್ಬರಾಯನ ಕೆರೆಯ ಪ್ರಕರಣ ...

ಸಭೆ : ಹೌದು, ಹೌದು — ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ !

ರಾಮು : ಅಂದರೆ — ?

ನಾದಬಿಂದು : ಅದು, ಮಾನವಕುಲ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಡಿಸಿದ, ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಅವರ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ, ಮಹಾಸಾಕ್ಷಿ ; ಅವರ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಧ್ವಜ !

ಸಭೆ : ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ! ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ !

ನಾದಬಿಂದು : ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಿಗೂ ಇದರ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವಂತಿದೆ. ನಮ್ಮ ವಯೋವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅದರ ಅನುಭವ ಚೆನ್ನಾಗುಂಟು (ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವಂತೆ) ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ; ಆಳಿದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕಾಲ. ಸುಬ್ಬರಾಯನ ಕೆರೆ ನಮ್ಮ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು.

ರಾಮ : (ಥಟ್ಟನೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ) ಓ ... ಹೌದು (ನಕ್ಕು) ಆ ಕೆರೇಲಿ ಆಗ ನೀರಿತ್ತು ...

ನಾದಬಿಂದು : (ಗತಕಾಲದ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ) ಹುಲುಸಾದ ಹುಲ್ಲುಮರಗಳ ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ, ಆ ಸವಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತ, – ಸಿಹಿಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಮಾದರಿಯ ಸೊಳ್ಳೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುಲವಿತ್ತು.

ಮಂತ್ರಿ : (ಗದ್ಗದನಾಗಿ) ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿದ ಮಾನವನಿಗಿಂತಲೂ ರಾಕ್ಷಸರುಂಟೆ ? ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ, ಸ್ವರ್ಗವೇ ಖಿಲವಾದಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ : ಆಮೇಲೇನಾಯಿತು ? ತೀರ್ಥರೂಪರೊಮ್ಮೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದುಃಖಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಆಗಿನ್ನೂ ಬಾಲ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ — ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ ... ನೀವು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ, ಏನಾಯಿತು ?

ನಾದಬಿಂದು : ಆಗುವುದೇನು ? ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳ ಅಸೂಯೆಯಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಆಪತ್ತು ಬಂದಿತು; ನಮ್ಮ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಜಲರಾಶಿಯನ್ನೂ ಈ ಮಾನವರು ರಕ್ಕಸಮಾಯೆಯಿಂದ ಬತ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಕಾರಣ ನಾವೇ ಅಂತೆ; ಪಾಪ, ಆ ಸವಿಮೈಯ ಬಡಸೊಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ! ಆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು — ಅರ್ಥಕುಲ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಬೆಂದು, ಗತರಾಜ್ಯದ ಒಡೆದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಳಿದು ಹೋಯಿತು. ವಂಶಕ್ಕೇ ಆಪತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತು ... ಅದೋ, ಅದೋ, ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೂರ್ಛೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ... (ಸಭೆ: ತುಂಬ ಕೋಲಾಹಲ)

ರಾಮ : (ಪೆಚ್ಚಾಗಿ) ಇನ್ನೇನಪ್ಪ ಗತಿ, ನನಗೆ ? ಈ political crimeಗೆ ನಾನೇ ಹೊಣೆಯೆ ? (ಕನಿಕರ) ಇದ್ದರೂ, ಅನ್ಯಾಯನಪ್ಪ !

ನಾದಬಿಂದು : ನಮಗೆ ನೆಲ, ನೀರು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಬಾಳುವ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು ದೊಡ್ಡವನು, ಬದುಕಿಕೊಂಡೆವು ... ಈಗ, ಅದೇ ಕೆರೆಯಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಗತರಾಜ್ಯದ ಗೋರಿಯ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ಗಂಟಲಿಗಿಂತಲೂ ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಕಠೋರವಾದ ಧ್ವನಿಮಂದಿರ — 'ರಾ – ಡಿ – ಯೋ' — ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ ಸೇರಿ 'ಆಟ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ, ಚರ್ಮದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಒದ್ದು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ... ಮಾನವರಾಯರೇ, ನಮ್ಮ ಆರೋಪ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಹೇಳಲು ನಾಲಗೆ ನಡುಗುತ್ತದೆ, ಮಹಾಪ್ರಭು.

ರಾಜ : ನಾವಿದ್ದೇವೆ, ನಾದಬಿಂದು. ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೋ.

ನಾದಬಿಂದು : ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತು, ಪ್ರಭು. ಈ ಮಾನವರ ಮೇಲುನಾಡಿನಲ್ಲಾಗುವ ಅಕ್ರಮ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಕೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಾಯಿ ಸಾಲದು. ಈ ಜನ

ರಲ್ಲಿ ಈಸಪ (Aesop) ನೆಂಬಾತನೊಬ್ಬನಿದ್ದ; ಅವನು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಂತಹ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇಡೀ ಮಾನವಕೋಟಿಯೇ ಮಂಡೂಕದ್ವೇಷಿ. ಮಾನವ ಮರಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದೊಯ್ದು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ದೂಡುತ್ತವೆ, ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತವೆ. ನಗುತ್ತವೆ, ಕಲ್ಲೆಸೆದು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾನವರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು ... ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ, ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ರಕ್ತತರ್ಪಣದ ಕತೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು — ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದು, ತಿಳಿಯಾದ ಗಟ್ಟಿ ಗಾಜಿನ ಸೌಧಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ನ ನೀರಿಲ್ಲದೆ, ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದು ಆ ಯಮಗಂಡದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲು ಕಷ್ಟ ವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ — ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇ ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ — ನಮ್ಮನ್ನು ಆಗಾಗ ಒಯ್ದು, ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಮೊಳೆಹೊಡೆದು, ಶಿಲುಬೆಗೇರಿಸಿ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಹಿರಿದು, ಕರುಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ... (ಭಾವಪರವಶನಾಗಿ) ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾರೆ ಪ್ರಭು ! ಅದರಿಂದ ಈ ರಕ್ಕಸರಿಗೇನು ಲಾಭವೋ ಸುಖವೋ ಕಾಣೆ. (ಕೆಂಗಣ್ಣನಾಗಿ) ಮಾನವ ! ಅಪರಾಧ ಯಾರದು ? ಆರೋಪ ಯಾರದು ?

ರಾಮ : (ಮುಂದುಗಾಣದೆ) ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ ತಮ್ಮ ಕರುಣೆ ದೊಡ್ಡದು. ನಾನು ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ನಿಮ್ಮ ಆರೋಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ, '**ನಾನು**' ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲ ! (ಕೂಗುತ್ತ) ನಾನು ಚರಿತ್ರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, biology ನನ್ನ subject ಅಲ್ಲ ನನ್ನದು artsಉ, science ಅಲ್ಲ.

ರಾಜ : (ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ) ನಿನಗೆ ದಂಡನೆ ತಪ್ಪದು ... (ಚಿಂತನೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ) ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವಿದೆ ! ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವರುಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆ ಮೈಮರೆತು ಒಲವಿನಲ್ಲೂ ಗೀತದಲ್ಲೂ (ಕನಸಿನ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ) ಮುಳುಗಿ ವಿಲಾಸಿಸಿದರೆ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚೇ ?

ನಾದಬಿಂದು : (ಮುಂದುವರಿಸಿ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತ) ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ, ಪ್ರಭು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಆಳವಾದ ನಿರಾಸೆ, ವಿಧಿವಾದ, ನಾಟಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಯಲ್ಲೂ, ಎಂತಹ ಸಗ್ಗದ ಒಲವಿನಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡಲಿನ ಅಲೆಬಡಿತದ ಮೊರೆ ! (ನಾದಬಿಂದುವಿನ ವಾಗ್ವೈಖರಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನ ಮಾರ್ದನಿಸುತ್ತದೆ,)

ರಾಜ : (ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರವನಾಗಿದ್ದು) ಈ ಮಾನವನನ್ನು ಅವನ ಕುಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಿಸುವುದೇ .... ಸರಿ.

ರಾಮ : ಸ್ವಾಮಿ .... (ಅಂಗಲಾಚಿ) ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿ, ನಾನು ನಿರಪರಾಧಿ ಸಾಧು ! ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ಹೂಡುತ್ತೇನೆ.

[ಸಭೆ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿದ್ದದ್ದು, ವಿಪರೀತ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತದೆ. — ಹಾಹಾಕಾರ]

ರಾಜ : ಇದೇನು ಹಾಹಾಕಾರ ? ಏನು ಹೊಸ ಆಪತ್ತು ?

ಶಬ್ದಾಧಿಕಾರಿ : (ಓಡಿ ಬಂದು) ಸ್ವಾಮೀ, ರಾಜ್ಯದ ಪಡುವಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಮನುಷ್ಯರು ವಿಷ ಹಾಕಿರುವಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನವರೆಲ್ಲ, ಮೈ ಕಣ್ಣು ಮೂಗೆಲ್ಲ ಉರಿ, ಉರಿ, ಎಂದು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮ : (ಗಾಬರಿ) ಇದೇನಪ್ಪ ಬಂತು ! ಸರೋಜ ಸಾರು-ಗೀರು ತಂದು ಸುರಿದಿದ್ದಾಳೋ ಏನೋ? .... ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ತಲೇಗೇ ಬಂತಲ್ಲಪ್ಪ what the devil ! ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಖಂಡಿತ ಚಳುವಳಿ, 'ಕಪ್ಪೆ ಸಹಾಯಸಂಘ' ....

ರಾಜ : (ಪೂರ್ತಿ ರೇಗಿ) ದುರದೃಷ್ಟದ ಮಾನವ ! ನಮ್ಮ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೇಳು. ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸಂಗೀತ ಕರ್ಕಶ; ನಿನ್ನ ಇರವು ನಮ್ಮ ನೆಮ್ಮದಿಗೇ ಕುತ್ತು ! ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಯುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ. ಅದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಶಬ್ದಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರಾಕ್ಷಸಮಾದರಿಯನ್ನು ಓಲಗದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿ ....

ಎರಡು ಗುಹೆಗಳು

(ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಖಂಡರೂಪಕ)

ಪಾತ್ರಗಳು

೧. ಸುತನುಕಾ — (ಸುಮಾರು ೨೩ ವರ್ಷ)

೨. ಸುಸಂಗತಾ — (ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷ)

೩. ಕುಟ್ಟಿನಿ — (ಸುಮಾರು ೬೦ ವರ್ಷ)

೪. ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ — (ಸುಮಾರು ೩೨ ವರ್ಷ)

೫. ಆಚಾರ್ಯ ಗರ್ಗದೇವ — (ಸುಮಾರು ೭೦ ವರ್ಷ)

ಕಾಲ: ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೫೦ರ ಸುಮಾರು.

ಸ್ಥಳ: ಮಗಧದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನಗರ.

ಸೂಚನೆಗಳು : ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

೧. ಸ್ಥಾಪನೆ

ಪ್ರಸಾರಕಿ : ... ನೀವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಯಂಕಾಲದ ವಾರ್ತಾಪ್ರಸಾರ... ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸುರಜ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮಘರ್ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಶೋಧನೆಯೊಂದರ ವಿವರಗಳು ಈಗ ಹೊರಬಿದ್ದಿವೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯಗೃಹವೊಂದರ ಹಾಗೂ ವರ್ಣ-ರಂಜಿತ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಿತ್ರಗೃಹವೊಂದರ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆತು, ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಡಾ. ಬ್ಲಾಕ್ ಎಂಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು.

ರಾಮಘರ್ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪುರಾತನವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಗುಹೆಗಳೂ ಅನೇಕವಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನ 'ಸೀತಾಬೆಂಗ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಒಂದು ಗುಹೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ನಾಟ್ಯಗೃಹವೊಂದರ ಅವಶೇಷವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಅದರ ಆಯ-ಆಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಪೀಠವೇದಿಕೆಗಳು ಭರತಮುನಿಯ 'ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತವೆ.

ಗುಹೆಯ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಏರಿಹೋಗುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೀರ್ಣ ಶಾಸನವೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಶೌರಸೇನಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯ ಪದ್ಯಶಾಸನ ಅದು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದಿರುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಓದಿದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದೆ :

[ಶ್ರಾವಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೃದುವಾದ ಭಾವವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ: ಮಂದ್ರತಾರಕಗಳ ಮಿಶ್ರಣದ, ಖಂಡಖಂಡವಾದ, ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯದ ಚಂಚಲ ತಾನಗಳು.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) "... ಉಚ್ಚಪ್ರಕೃತಿಯ ಕವಿವರೇಣ್ಯರು .... ಹೃದಯವನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ... ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಆನಂದೋತ್ಸವದಂದು ಗಾಯನ ವಿನೋದಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಜಾತೀಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ ... "

[ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತದೆ.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಈ ಶಾಸನದ ಭಾಷಾರೂಪ ಮತ್ತು ಇತರ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಈ ಗುಹೆ ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಸೀತಾಬೆಂಗ" ಗುಹೆಯ ನೈಋತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಅಡಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಹೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಜನ 'ಜೋಗಿಮಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಹೆಯ ಒಳಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಗುಹೆಯೂ 'ಸೀತಾಬೆಂಗ'ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

'ಸೀತಾಬೆಂಗ'ದ ಶಾಸನ ರಚಿತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೆ ರಚಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನ "ಜೋಗಿಮಾರ" ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ ...

[ಪುನಃ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರೀತಿಯ ವಾದ್ಯತಾನಗಳು ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುತ್ತವೆ.]

ಪ್ರಸಾರಕಿ : (ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ) ಅದು ದೇವದತ್ತ ಎಂಬ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರೂಪದಕ್ಷ – ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಕಾರ – ನ ಹಾಗೂ ಸುತನುಕಾ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನರ್ತಕಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸನ ಜೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ವಿವರಗಳೂ ತಿಳಿಯದಂತಿವೆ ...

[ಕೊನೆಯ ಸಾಲು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಚಲ ತಾನಗಳು ವೃದ್ಧಿಸಿ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ: ಶ್ರಾವಕನ ಭಾವಲಹರಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ವಾದನ: ಕುಣಿವ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವ ಏರುವ ಹಾರುವ ಚಿತ್ರತಾನಗಳು ಅಲೆಯಲೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ, ಮಗುಚಿ, ಪುನಃ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಕ್ಷಣ ನೀರವ.

ಮತ್ತೆ — ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುವ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಲಾಸ್ಯದ ಕಿಂಕಿಣೀಝುಣತ್ಕೃತಿ; ಅದನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುವ, ಆನಂದೋತ್ಸವದ ಅನೇಕ ರಾಗ ತಾಲಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಮಿಶ್ರಣ; ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಹರ್ಷಧ್ವನಿಗಳು, ಖಂಡಗಾಯನಗಳು, ಸಾಧುವಾದಗಳು; ಇವುಗಳ ಮಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಿತವಾದ ಸ್ತ್ರೀಕಂಠವೊಂದರ ಮಾರ್ದವಪೂರ್ಣವಾದ ಆಲಾಪನ.* .... ಆನಂದೋತ್ಸವದ ಉತ್ಸಾಹ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಸ್ತ್ರೀಕಂಠದ ಮೃದು ಆಲಾಪನವೊಂದೇ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಶ್ರವಣಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ — ನೂಪುರಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು.]

೨. ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯೆಯೆಂಬ ಪ್ರಥಮದೃಶ್ಯ

[ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನೂಪುರಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದೆ ...

---

* ಈ ಆಲಾಪನೆಯ ಮೂಲ ಗೀತ ಪ್ರಾಯಃ ಹೀಗೆ :

'ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮೃತರಸವರ್ಷೇ।
ಕೋಕಿಲಕೂಜನಸಿಂಚಿತಚಂಚಲ ಮಾರುತ ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷೇ।' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸುಸಂಗತಾ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಬಂದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : (ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಅಜ್ಜುಕಾ !

ಸುತನುಕಾ : (ಮೆಲುನಗೆಯೊಡನೆ) ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ !

ಸುತನುಕಾ : ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುತ್ತೀಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಶೋಕಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ನಕ್ಕು) ಈ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಶೋಕ !—ಹಲಾ, ನಿನಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಸಂಗ್ರಹದ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಲದು. ದತ್ತಕನ 'ಅಲಂಕಾರಪ್ರಕರಣ'ವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಾಠಮಾಡಿಸಬೇಕು. ... ಹೋಗು : ಶಿರೀಷಮಾಲಿಕೆ, ಸಂಗಡ ಮಂದಾರದ ಶೇಖರಕ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ನೂಪುರಗಳ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಸುತನುಕಾ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರ, ಪ್ರಾಯಃ, ವಾತಾಯನದ ಬಳಿ—ಹೋದದ್ದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಆಲಾಪನವನ್ನು ಆಕೆ ತುಟಿಯೊಳಗೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಸುಸಂಗತಾಳ ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸಿದಂತೆ ಆಲಾಪನ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನೂಪುರಶಬ್ದ ಆಕೆ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸುತನುಕಾ : (ಮರಳುತ್ತ, ಅರ್ಧ ತನ್ನಲ್ಲೇ) ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಧ್ಯೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : (ಆರೆನಗುವಿನೊಡನೆ) ಇಂದಿನ ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು !

[ಸುತನುಕಾ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ತೊಡಿಸಲೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಞು ... ಶೇಖರಕವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ನೀನು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಎಷ್ಟು ಭೀತಳಾಗಿದ್ದೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಈಗ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಈಗ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಉಲ್ಲಸಿತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಉತ್ಸಾಹಿತಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

ಸುತನುಕಾ : ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ನೇಪಥ್ಯದ

ಪರಿಣಾಮ.

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಅಜ್ಜುಕಾ, ಇಂದು ನೀನು ಈ ವಸಂತಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಖೇದವಾಗಿತ್ತು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಗರದ ರಸಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಖೇದಕ್ಕಿಂತ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಅಜ್ಜುಕಾ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಾಮಬಾಲಿಕೆಗೆ ಇದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತು ... ಹೆಚ್ಚು ನೋಡಿದವಳಲ್ಲ, ಆದರೂ ನನಗೆ ದೃಢವಿದೆ: ಇಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಲಂಕಾರ ಇನ್ನಾವುದೇ ನರ್ತಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದು ... ಇಂಥ ಗಂಧರ್ವಸಮಾನವಾದ ವಸಂತನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲವೆ ? ... ದೇವರು ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅಸೂಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜುಕಾ ! ...

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ಈ ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯೇನು ? ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಕೊಡಲಾರದ ರಸಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಈ ಅಲಂಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ... ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಆಗಿನ ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀರಿನಂತೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೌಲ್ಯವೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ಸುಸಂಗದೆ; ಈ ಅಲಂಕಾರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದರೆಂಬುದು ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು ... ಇನ್ನಾರು ಇಂಥ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು ? ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಕಲ್ಪನವೆಂಬ ನೂತನ ಅಂಶವನ್ನು ಇಂದು ಅನ್ಯರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ಪ್ರಥಮ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹೆಣೆದ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಅನಂತರ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ತಮ್ಮ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಝಳದಿಂದ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಮೃದುಹಾಸದೊಡನೆ) ನನ್ನ ಮಾತನ್ನೆ ನನಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ!

ಸುಸಂಗತಾ : ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜೀವನದ ಐದು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳ ಯಶಃಶ್ರೀಯಿಂದ ಈ ನೇಪಥ್ಯ ಅನರ್ಘ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಲಂಕಾರ ಚೋರರಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ನಿನ್ನ ಅರ್ಧ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ : (ನಕ್ಕು) ಹ್ಞಾ, ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ

ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ ! ಇಂದು ಆ ಸ್ಮರಣೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಧೃಢವಾಯಿತು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಸಮೀಪವಾದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭ್ರಮುಖವಾಗುತ್ತಿವೆ... ಅಜ್ಜುಕಾ, ಈ ಎಲ್ಲ ಶುಭಗಳೂ ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ನಿನ್ನ ನರ್ತನಪ್ರಯೋಗದ ಅದ್ಭುತ ಯಶಸ್ಸನ್ನೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲೆ ಯಶಸ್ಸಿನ ಶುಭವನ್ನು ತಂದವಳು ನಾನು !

ಸುಸಂಗತಾ : ಆದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಿಂದ ನೀನು ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನೇನು ತರ್ಕಿಸಿದೆ ಗೊತ್ತೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? ನರ್ತನದ ಭೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು.

ಸುತನುಕಾ : (ವಿಹಸಿತದೊಡನೆ) ಭಲಾ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಸತ್ಯ ಅಜ್ಜುಕಾ. ಭರತಾಚಾರ್ಯರೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ, ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ಪರ್ಯಂತ ಇಂಥ ಜಟಿಲನರ್ತನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದವರಿಲ್ಲವೆಂದು?

ಸುತನುಕಾ : ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದವು ಹಲಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಏಕೆ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಯಿತಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಈ ಮೂರು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲೂ ನನ್ನ ನರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿಜ ಅಜ್ಜುಕಾ. ಈ ಮೂರು ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲೂ ನಾನು ಇಂಥದೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ; ನನ್ನ ಭಯವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೆತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ — ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಹೀಗೇ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯೆ... ಆದರೂ ಇಂದಿನ ಪ್ರಯೋಗ ಜಟಿಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪಾಯಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಭರತಾಚಾರ್ಯರೇ ಸ್ವತಃ ಹೇಳಿದ್ದಾರಲ್ಲವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇಂದಿನ ನನ್ನ ಅಲಂಕಾರ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆಯೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಪುನಃ ಹಾಸ್ಯ !

ಸುತನುಕಾ : ಹಾಸ್ಯವಲ್ಲ ಸುಸಂಗದೆ .... ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಏಕೆ, ರಾತ್ರಿ ಮಗಧದ ರಸಿಕ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ನನಗೆ ಈಗಲೇ ಚಪಲ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಕರೆತರಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಿನಗೆ ನೇಪಥ್ಯಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರದಲ್ಲೂ

ಶಿಕ್ಷೆ ಬೇಕು ! .... ಮಣಿದರ್ಪಣ ತರುತ್ತೀಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಓ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ವೃತ್ತವರ್ತನ ! ತರುತ್ತೇನೆ ಅಜ್ಜುಕಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತದೆ ; ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ಮೌನ ; ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಸುಸಂಗತಾ : (ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ).... ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಅಜ್ಜುಕಾ....

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಆ ದರ್ಪಣ ವನ್ನಿಲ್ಲಿ ತಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನೋಡು ಅಜ್ಜುಕಾ, ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಸತ್ಯವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಿಷ್ಕಾರಣ ಅಸತ್ಯ ನುಡಿಯಬಲ್ಲ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ನಿನಗೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು, ಪಾಪ ! .... ಈಗ ಹೊರಡಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನೀನು ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದವಳು ಅನಂತರ ಈ ಅಲಂಕಾರ ವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ, ಅಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದವಳು ಉಲ್ಲಸಿತಳಾದೆ....

ಸುತನುಕಾ : ಭಲಾ, ಮುಕ್ತವಿಷಯಗ್ರಹಣಾಲಂಕಾರ !.... ಮುಂದೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆಲ್ಲ ನಾನೇ — ಈ ಮುಗ್ಧಳೇ — ಕಾರಣಳಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಅನುಶಯ ನನಗೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಭಿನಂದನ ... ಅಲ್ಲ, ಅಭಿವಂದನ !

ಸುಸಂಗತಾ ! ಎರಡು ಘಳಿಗೆಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೆ, ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರ ಪುನರಾಗಮನದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಸಿದವಳು ?

ಸುತನುಕಾ : ಅವರ ಪುನರಾಗಮನದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಉಲ್ಲಸಿತಳಾದೆನೆಂದು ನಿನ್ನ ಅನುಶಯವಲ್ಲವೆ ? .... ಸತ್ಯ. ಅವರು ಅಂದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ರೋದಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನಲ್ಲ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಅ .... ಅ .... ಹಾಗಲ್ಲ ಅಜ್ಜುಕಾ, ... ಕೇವಲ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿದೆ....

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು) ಅಥವಾ ವಿನೋದವೇಕೆ, ಅದೇ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿರಬಹುದು.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿನ್ನ ಪಾದದಾಣೆ ಅಜ್ಜುಕಾ, ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ....

ಸುತನುಕಾ : ಬಾಲಿಕೆ, ಹಾಸ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ, ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದೂ ಒಂದು .... ಜೀವನದ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸಾಧಿಸಿದ ಇಂಥ ದಿವ್ಯನೃತ್ಯವನ್ನು ಈ ವೈಭವಾಕಾಂಕ್ಷಿ – ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯ ಪ್ರಭುಗಳ ವಿಲಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ರಸಿಕಂಮನ್ಯರಾದ ಮಗಧದ ಮೂರ್ಖ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯಾ ? — ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸುತನುಕಾಳ ಪಾದಕಿಂಕಿಣೀಯೋಗ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೊಂಡು

ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು .... ನಾನು ನರ್ತಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸಮಾನ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾದ ಆರ್ಯ-ದೇವದತ್ತರು ಆಶ್ಚರ್ಯಮೂಕರಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಚಾರ್ಯ ಗರ್ಗದೇವರು ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಸಾಧುವಾದ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಕವಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಭಾನುದತ್ತರು ಆರ್ದ್ರನಯರಾಗಿ ಶಿರಃಸಮ್ಮತ ಸೂಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ.

[ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೂಗು : ಕುಟ್ಟಿನಿ ! ಸುಸಂಗದೆ ! ... ಏ ಮೂರ್ಖೆ ! ...]

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಜಾಗೃತಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳೆ ? — ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಿರಬೇಕು !... ಹೋಗು, ಮತ್ತೆ ಹೇಷಾರವ ಆರಂಭವಾದೀತು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಅನಂತರ, ಮತ್ತೊಂದು — ಸುತನುಕಾಳದು. ಹೆಜ್ಜೆ ತುಸು ದೂರ ಹೋಗಿ — ಪ್ರಾಯಃ ದ್ವಾರದ ಬಳಿ — ನಿಂತುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರರವ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ —

ಸುತನುಕಾ : ಬಂಧುಲ ...

ಬಂಧುಲ : (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ತಾಯಿ ....

ಸುತನುಕಾ : ಜತ್ತಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸು : ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಗೆ ರಥ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲಿ.

ಬಂಧುಲ : ಆಗಲಿ ತಾಯಿ.

[ಪುನಃ ಸುತನುಕಾ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಿದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರದ ಸದ್ದು. ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿಸುವ–ಸುಸಂಗತಾಳ–ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಹ್ಞು ! ಎಂತೆಂತಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪುರುಷರಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ !

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ವಗತವೊ ಆಕಾಶಭಾಷಿತವೊ ? ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜುಕಾ. ಅತ್ತಿಯೂ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಎದ್ದಳು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಈಗ ಉಲ್ಲಸಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದೆ ... ಪ್ರಸಾಧನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಬಂದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ... ಅದಾಯಿತು, ಮತ್ತೇನೋ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಆಡುತ್ತ ಬಂದೆಯಲ್ಲ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಅದೇ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ .... ಎಂತಹ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪುರುಷ ! ... ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯೇನು, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೇನು ! ... ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರೂಪದಕ್ಷ ಭದ್ರಸೇನರು ಇವರ ರೂಪಕಲ್ಪನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ' ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ರೂಪದಕ್ಷನೆಂಬ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಇಂದು ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ದೇವದತ್ತನಿಂದ ಪರಾಭವ ಹೊಂದಿತು ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರುವಾಗ ! .... ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? ...

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶೃಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ಸದ್ದು ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಜೃಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ–ಕುಟ್ಟನಿಯದು–ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅ್ಹ ! ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು!
ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಅರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಘವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖೆ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.
ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖೆ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳಾಡುವವಳೆ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯುವೇ. ಆದರೆ, —
ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

---

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಕನ್ನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶೃಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ಸದ್ದು. ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಜೃಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ–ಕುಟ್ಟನಿಯದು–ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಆ ! ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲಿಯಾ ? ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು!
ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಘವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖೆ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.
ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖೆ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳಾಡುವವಳೆ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —
ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಕನ್ನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶೃಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ಸದ್ದು ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಜೃಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ–ಕುಟ್ಟನಿಯದು–ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅ್ಹ ! ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು!
ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಘವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖೆ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.
ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖೆ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳಾಡುವವಳೆ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —
ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಕನ್ನಿಕಾ (?).

ಅದುಮಿದ ಭಾವಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಶ್ರಂಖಲವಾಗಿ, ಸುತನುಕಾ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ಸದ್ದು ಆ ತೀವ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ —]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ... ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...

[ಗೆಜ್ಜೆಯ ವಿಜೃಂಭಣ ತಂತಿಯ ಮೊರೆತ ತಟಕ್ಕನೆ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ! ... ಹಲಾ ! ...

[ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

[ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ–ಕುಟ್ಟನಿಯದು–ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಪುತ್ತಿಯಾ ! ...
ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂಬ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ ಮೂರ್ಖೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಅ್ಹ ! ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ... ಈ ದೇಶದ ಪರಮಸುಂದರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಇವಳ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಎಸೆಯಬೇಕು!
ಸುತನುಕಾ : ಅಂಬ, ಹೊರಗೆ ಬಂಧುಲ ಹುಂಜಗಳ ಕಾಳಗ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಕುಟ್ಟಿನಿ : (ಗಮನಿಸದೆ) ... ಎಷ್ಟು ಅನರ್ಘವಾದ ನೇಪಥ್ಯ ಇದು ! ... ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದರೂ ಇಂಥ ಆಭರಣವನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ... ಈ ಮೂರ್ಖೆ ಸುಸಂಗದಾ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತರಲು ನೀನು ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ವ್ಯಯಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದಿತ್ತಂತೆ.
ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅತ್ತಿಯಾ ?
ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಸುಮ್ಮನಿರು ಮೂರ್ಖೆ ! ಪ್ರತಿವಾದ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳಾಡುವವಳೆ ? ... ಪಾಪ ! ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾಗೆ* ಇವುಗಳ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ... ಪುತ್ತಿಯಾ, ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ, —
ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾಳ ನಿದ್ರೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜುಕಾ ನೃತ್ಯವಾದನಗಳಿಂದ

---

* ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ = ಗ್ರಾಮಕನ್ನಿಕಾ (?).

ನಿದ್ರಾಭಂಗಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಿಯ !

ಸುತನುಕಾ : ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಸಗ್ಗಭಂಡನೇ* ಬಂದು ಛೀಳಿಟ್ಟರೂ ಅವಳ ನಿದ್ರಾಭಂಗವಾಗದು !

ಕುಟ್ಟನಿ : ಹಾಳು ನಿದ್ರೆ ! ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಅದೊಂದು ಪರಿಹಾಸ, ನನಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ! ... ಈಚೆಗಂತೂ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಳಾಗಲಿ ! ... ಆ ವಿಷಯವಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ... ಹ್ಞಾ, ಅದೇನೋ ಹೇಳು-ತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಹಾಳು, ಅಲ್ಲೆ ಮರೆತುಹೋಯಿತು ... ಸುಸಂಗದೆ ! ...

ಸುಸಂಗತಾ : ... "ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೆ. ಆದರೆ ... "

ಕುಟ್ಟನಿ : ಹ್ಞಾ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ಆದರೆ ... ನಿನಗೆ ಬೇಕೆನ್ನು ವಷ್ಟು ನರ್ತನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು, ಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡು. ಹೇಗೆ ಬೇಕು ಹಾಗೆ ನಿಃಶ್ಶೃಂಖಲಳಾಗಿ ನಲಿ ! ... ಆದರೆ ಇಂಥ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಡ. ನಿನಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನುಂಡ ನನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ : ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೇಡ ... ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇನೋ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಈಗ ಎಂಥ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ನೋಡು ! ಕಳೆದ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಅಪಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದಲೇ ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಿತ್ತು ! ... ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಜನಕ್ಕೆ ದ್ವೇಷವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಶತ್ರು ವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೂ ಸದ್ವಂಶದ ದ್ವೇಷ ! ... ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ಆಗ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ? ಮತ್ತೆ ಆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇಕೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅವರು ಇಂದು ಮತ್ತೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ್ದಾರಂತೆ ಅತ್ತಿಯಾ.

ಕುಟ್ಟನಿ : ನಿಜವೆ ? — ಹ್ಞಾ. ಇವೆಲ್ಲ ಏಕೆ ? ಈ ರಹಸ್ಯಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಪುತ್ತಿಯಾ. ಅವರು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಚಾರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರ ಬೇಕು ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಅಜ್ಞಾತರಹಸ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ? ... ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ಆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಂಶಯ ಇನ್ನೂ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ : ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನವೇ ಅವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಮತ್ತು ಅದೇ ದಿನವೇ ನಿನ್ನ ಈ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಅಪಹೃತವಾದದ್ದು ! ಅಪಹರಿಸಿ ದವರು ಚೋರರೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಚೋರರ ಹಿಂದೆ ರೂಪದಕ್ಷರ ಅಭಿಚಾರಹಸ್ತವಿರಬಾರದೇ ? ... ನನಗೇನೋ ಇವೆಲ್ಲ ಭೀಕರ ವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ ! ... ಅದಕ್ಕೇ ಭರತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ-

* ಸಗ್ಗಭಂಡ = ಸ್ವರ್ಗದ (ಯಮನ) ಕೋಣ.

ಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾಪಿಯ ಮಾತು ಆ ಮಹನೀಯರ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ.... ಪುತ್ರಿಯಾ, ನೀನು ಮತ್ತೇನನ್ನೊ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ, ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ: ಸುಸಂಗದೆ, ಬಂಧುಲನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಹೇಳು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಕುಟ್ಟಿನಿ: ಹ್ಞಾ, ನನ್ನ ಮಾತೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ.

ಸುತನುಕಾ: ಅಂಬ, ಇಂದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಧನಿದ್ರೆಯಲ್ಲೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು ... ಹೋಗಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ?

ಕುಟ್ಟಿನಿ: ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ತಾಯಿ, ಅಗತ್ಯ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ! ... ನನ್ನ ಮಾತೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರವೇನು, ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ! ಚೇಟಿರು ಕೂಡ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ... ಆ ಗಾಂವಗನ್ನಿಯಾ ಸುಸಂಗದಾಳೇ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ದೂರದ ಬಂಧು, ಅನಾಥೆ ಎಂದು ನಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದೆ. ಅಂಥವಳಿಗೂ ಈಗ ನಾನೊಂದು ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ ಪದಾರ್ಥ ! .... ಮುಖ್ಯವಾಗಿ .... ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ ! ನನಗೇಕೆ ? ... ಹೋಗಿ ಹುಂಜದ ಕಾಳಗವನ್ನಾದರೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ !

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಏನನ್ನೊ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಬೇಕು, ಸುತನಕಾ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಪಕಪಕ ನಗುವ ಸದ್ದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ: ಅಜ್ಜುಕಾ, ಯಾರೋ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಹೊರಗೆ— ಯಾರು ಊಹಿಸುತ್ತೀಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ: (ಆತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಆ್ಞ, ! ? ನಿಜವೆ ? ! ...

ಸುಸಂಗತಾ: ಊಹಿಸಿದೆಯಾ ?

ಸುತನುಕಾ: ಹೇಳು ಹಲಾ.

ಸುಸಂಗತಾ: ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುತನುಕಾ: (ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ: ಮತ್ತಾರೆಂದು ...

ಸುತನುಕಾ: ಬರಮಾಡು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು, ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಿರಲು —]

ಸುತನುಕಾ: ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ ಆರ್ಯ. ಹೀಗೆ ದಯವಾಗಲಿ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ಅಭಿನಂದನ, ಅಭಿವಾದನವಲ್ಲ ನಾಯಿಕೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಒಳ್ಳೆಯದು ಆರ್ಯ. (ಮೆಲುನಗೆಯೊಡನೆ) ಅಭಿವಂದನಾಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನಗಳು ... ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ ... ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾರಾದರೂ — ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರ ಪ್ರಮದೆಯರು — ನನಗೆ ಅಭಿವಾದನ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ವಯಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನನಗೇ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ !

[ಇಬ್ಬರೂ ನಗುತ್ತಿರಲು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವದು.]

ಸುತನಕಾ : ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು.... ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆರ್ಯ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಭಲಾ ! ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಉಪಾಯನವನ್ನೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.... ನಾಯಿಕೆ, ಈ ನಗರದ ಜನ ಇದೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅರಸಿಕರು. ಅದೇ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜರನ್ನು ನೋಡಬೇಕು : ತಾಂಬೂಲದ ಕಲೆ ಅವರ ಗೃಹಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ತಾಂಬೂಲ ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆ ! ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ್ದು ಈ ನಖಶಿಲ್ಪ.

ಸುತನುಕಾ : ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸುಸಂಗದಾಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಬೇಕು, ತಾಂಬೂಲ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತಳಾಗಿ ಬರಲು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ! — ಇಷ್ಟೊಂದು ದೂರದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಭೀತಳಾಗುತ್ತೇನೆ.... ಆರ್ಯರು ಪ್ರವಾಸ ಹೋದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಲ್ಲಿಗೂ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಂಥ ಹತ್ತು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದಿರಬೇಕು ಅವರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ವರ್ಷದ ಬಹುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರು ಸಂಚಾರದಲ್ಲೆ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿವಾಸಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸವೇ ಹಿತ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಥವಾ — ಕವಿಗಳಿಗೆ ನಿವಾಸಶೃಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸಶೃಂಗಾರವೇ ಪ್ರಿಯ ಎನ್ನಬಹುದಲ್ಲವೆ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಗೃಹಸ್ಥನಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಗೃಹವಾನ್ ಆಗಿರುವ ನನಗೆ ಅಂಥ ದ್ವಂದ್ವವೆಲ್ಲಿ ?— ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆನ್ನು : ನಿವಾಸವಿಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವಾಸ ವಿಪ್ರಯೋಗವೇ ಪ್ರಿಯ ಎಂದು !

[ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸುತನು ನಗುವರು, ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಸುಸಂಗದೆಯೂ ನಗುವಳು]

ಸುಸಂಗತಾ : ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರ್ಯರು ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅನ್ಯಥಾ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರು ಹೊರಡುವಾಗ ಈ ಬಾರಿ ಅಜ್ಜುಕಾಳ ನೃತ್ಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜುಕಾಳ ನೃತ್ಯವೇ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಆಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ನಾಯಿಕೆ .... ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಟಾಗ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು ; ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿಯ ಸೂಚನೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈ ನಗರದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ತಿಳಿದ ನನಗೆ, ವಸಂತ ಪೂರ್ಣಿಮೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ವಿಸ್ಮೃತವಾಗಿ ನಗರ ಆನಂದ ನಂದನವಾಗಿ ಬಿಡುವುದೆಂಬ ಭರವಸವಿತ್ತು .... ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು ನಿನ್ನ ಸ್ಪರ್ಧಾನೃತ್ಯ.

ಸುತನಕಾ : ರೂಪದಕ್ಷರು ಕೃಪೆಮಾಡಿದರೆನ್ನುತ್ತೇನೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಕಳೆದ ಮಾಘ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ' ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರ'ದ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತ ವರ್ಣಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯೆಂದು ಆ ಆಲೇಖ್ಯದ ಅಭಿನಯಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ಬಂದಿನಂತೆ ಅಜ್ಜುಕಾಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಅವರು ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ಆರ್ಯರು ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿಯೂ ಈ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಿಯೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂದು, ರೂಪದಕ್ಷ ಪುನಃ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದ ವಾರ್ತೆಯೂ ತಿಳಿಯಿತು. ನಗರದ ತುಂಬ ಈ ವಾರ್ತೆಗಳೇ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಇಲ್ಲಿಗೂ ಜನರ ಜಿಹ್ವೋದ್ಧೃತಿಯಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗಲಿಲ್ಲ ನಾವಿಬ್ಬರು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಗರಪರಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ನಾಯಿಕೆ : ಇಂದಿನ ಉತ್ಸವದ ಕುತೂಹಲಸಮಸ್ತವೂ ಸೀತಾಮಂದಿರ ಹಾಗೂ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಗಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಲಯ ರಚಿಸಿದೆ. ನಾಟ್ಯಮಂದಿರಗಳ ರೂಪಮಂದಿರಗಳ ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಂಖಾವಿಲಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಾರ್ತಾಕೌತುಕಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ಆನಂದಕೋಲಾಹಲವೆಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ....ನಾಯಿಕೆ, ಜನರ ಹರ್ಷಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಗಣ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗಿರುವೆವೆಂದು ಸಂಕಟಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮಂಥ ಚಂಡಪ್ರಚಂಡ ಕವಿಗಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಅಸೂಯೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರು ಕೂಡಾ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳು, ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: ಉತ್ತಮ ಕವಿಯ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಲಕ್ಷಣ ಅಸೂಯೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯರಂಥವರೂ ಅಸೂಯೆಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈ ನರ್ತಿಕಿ ಅದೊಂದು ಅಲಂಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಭಟ್ಟಿಶಂಕರರ ಶಿಷ್ಯೆ ಸುಕೇಶಿಯ ನಾಟ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ ವಿದ್ದಿತಲ್ಲವೆ? ಆರ್ಯರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರೇನು ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಈ ದಿನವೆಲ್ಲ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆಂದೇ ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ 'ಸ್ವಪ್ನೋರ್ವಶೀಯ'ವೆಂಬ ಅಂಕದ ಪ್ರಯೋಗವಿತ್ತು. ಭಟ್ಟಿಶಂಕರರ ಶಿಷ್ಯೆ ಕರುಣನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾಳೆ....ಅನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಗಾಯನಗೋಷ್ಠಿಯ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಉಪಸ್ಥಿತನಿದ್ದೆ! (**ಸುತನುಕಾ ಳು ನಗುವಳು; ಅನಂತರ ಸುಸಂಗತಾ ಕೂಡ ನಗುವಳು.**) ಅಪರಾಹ್ನ ಪ್ರಭುಗಳ ಕಾವ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ.... ಅಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪದಕ್ಷನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಹಾಗಾದರೆ ಮಿತ್ರಸಮಾಗಮವಾಗಿದೆ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಪ್ರಭುಗಳ ಅಂತರ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಆತನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ; ಸಂಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಅವಸರ ಒದಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ .... ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ರೂಪದಕ್ಷನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರೇ ನನಗಿಂತ ಸಮರ್ಥರು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ಕವಿಯ ಉಕ್ತಿಮಾತ್ರ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವೆಯಾ? ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ವ್ಯಂಗ್ಯ! .... ನಾನು ಸಮೂಹದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತ ಜನವಾಕ್ಯಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏನನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲವು ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಾಲಾಂತರ ದೇಶಾಂತರ ಅಕ್ಷ್ಯಂತರಗಳಿಂದ ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ .... ನಾಯಿಕೆ, ರೂಪದಕ್ಷನಲ್ಲಿ

ಹೇಗೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಆತನಿಂದ ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಕಥೆಯೇ ಬೇರೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಜನರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ತಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆದ್ರ್ರಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಕಥಾನಕಗಳು ಬೆರೆತುವಂತೆ. ಈಚೆ, ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಜನ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ, ನೀವು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಇವುಗಳ ಹಿಂದೆ ದೀರ್ಘರಮ್ಯ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುವಿರೆಂದು ತರ್ಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, (**ಮೆಲುನಗೆ ಯೊಡನೆ**) ಆರ್ಯರ ನೂತನಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಬಲ್ಲ ಅಂಥ ಯಾವ ಕಥೆಯೂ ಘಟಿಸಲಿಲ್ಲ ! .... ಮೊದಲಿಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವಿತ್ತು ; ಅದರಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಇಷ್ಟೇ ಕಥೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ರೂಪದಕ್ಷ ಅಜ್ಞಾತನಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದುಹೋದದ್ದು ?

ಸುತನುಕಾ : ಅದು ಅವರ ಆಗಮನನಿರ್ಗಮನದಷ್ಟೇ ಅಜ್ಞಾತ ! ಕಳೆದ ಮಾಘ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ ಅವರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ 'ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರ'ದಲ್ಲಿ ಆಲೇಖ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಅನಂತರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಹ್ರಸ್ವಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಕೌತುಕವೆಂದರೆ, ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅಜ್ಜುಕಾಳ ಈ ಅನರ್ಘ ವಸಂತಾಭರಣಗಳು ಅಪಹೃತವಾಗಿದ್ದವು.

ಸುತನುಕಾ : ಅದು ಕಾಕತಾಲೀಯ ಆರ್ಯ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಚೋರರು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ನಗರಪಾಲಕರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಚೋರರೂ ಸಂಗಡ ಆಭರಣಗಳೂ ದೊರೆತವು .... ಹಲಾ, ಒಳಗೆ ನರ್ತನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಿದೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಈತನಕ ಇದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಬದಲಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಚಿತ್ರವಾದ್ಯಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುವು.]

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಸುಸಂಗದಾಳ ಅಪಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ವ್ಯಥಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ರೂಪದಕ್ಷರ ಶೀಲಸಂಪತ್ತಿನೆದುರು ಇಂಥ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಹೀನವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾನು ಅದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಕಥನವನ್ನೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾಯಿಕೆ. ಕಥನ ತುಂಬ ಹ್ರಸ್ವವಾಯಿತು, ರೂಕ್ಷವಾಯಿತು .... ಅಥವಾ, ಆ ಕುರಿತ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನವೇ ರೂಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು ....

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ರೂಪದಕ್ಷರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವವಿದೆ. ತದ್ಭಾವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಶಕ್ತಳು.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಆತನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಗೌರವಿಸದೆ ಇರಬಲ್ಲರು ನಾಯಿಕೆ ?— ಅದೊಂದು ಪ್ರತಿಭೋನ್ಮತ್ತ ವಿದ್ಯುಚ್ಚೇತನ !

ಸುತನುಕಾ : ಇಂದಿಗೂ, ರೂಪದಕ್ಷರ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಯಾವ ಅಂಶವೂ ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವೆನಿಸಿದುದಿಲ್ಲ, ಅವರ ದೈತ್ಯಾಹಂಕಾರವೊಂದಲ್ಲದೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅಹಂಕಾರ ? ....

ಸುತನುಕಾ : (ಈಷದುದ್ವೇಗದಿಂದ) ಈ ಒಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗಿಂತ ಸಮೀಪದ ಅನುಭೂತಿ ನನಗಿದೆ ಆರ್ಯ ... ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಹಂಕಾರವೆ ?... ಅದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸುರೀಗುಣದ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ಒಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ನಿದರ್ಶನವನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ! ಅಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂಸ್ರಪಶುವಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅನೂಹ್ಯ ರಾಕ್ಷಸ ರಾಗುತ್ತಾರೆ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿನ್ನ ಇಂಥ ಅನುಭೂತಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಕಂಪನ ವಿದೆ ನಾಯಿಕೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಭೂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲ್ಲ.— ಆದರೂ ಇದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ : ರೂಪದಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಸುತನಕಾ : (ಈ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತನುಕಾ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉದ್ವೇಜಿತ ಳಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾಳೆ.) ನೀವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಜಗತ್ತೇ ಕಾಣಲಾರದು ! ಆದರೆ ನಾನೊಬ್ಬಳು, ಈ ಹತಭಾಗ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ ... ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವೆಲ್ಲ ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ! ಚಿತ್ತ ಕ್ರೋಶಕ್ರೋಶ ದೂರ ಸಿಡಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ... ಓಹ್ ! ನಾನು ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ, ನೀವು ಗ್ರಹಿಸುವುದಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಸಾಧ್ಯ !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಒಮ್ಮೆ ರೂಪದಕ್ಷನೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಂಥದೇ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು—ಆಗ ?

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅವರೇ ಪ್ರಮಾಣ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. — ಅಥವಾ, ಅವರು ಇಚ್ಛೆ ಬಂದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ನನಗೆ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲಿ . . ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಆರ್ಯ, ನನ್ನ ಆಂತರ್ಯಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಬಾರದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ನಿನ್ನ ಭಾವಗಳು ನಿರಾಧಾರ ಕಲ್ಪಿತಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ನನ್ನ ಭಾವಗಳು ನಿರಾಧಾರವಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ನಿದ-

ರ್ಶನ ಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ... ಒಂದು ಅಕಾಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವತ್ಸರಗಳ ನಿದರ್ಶನ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಉನ್ಮತ್ತತೆಯ ನರಕರೌರವದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಿಸಿದ ಆ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಈಗ ಯಾವ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ? ... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ ಈ ಚಂದ್ರ-ಶಾಲೆಯ ಯುವಯುವಗಳು, ಈ ವಸಂತನೇಪಥ್ಯದ ತಂತುತಂತುಗಳು ಮೂಕ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತಾವ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ? ... ಅಥವಾ, ಆರ್ಯ, ಇನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂತರ್ಗೋಪಿತ ಪ್ರತಿಶೋಧವೇ ಅದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಚಕ್ಷುಹೀನವಾದ ಪ್ರತಿಶೋಧದ ನಿದರ್ಶನ ?

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಗುಹಾಗೋಪಿತವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಶೋಧವನ್ನು ಉತ್ಪಾಟನ ಮಾಡಲೆತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ನೀವು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲ .... ರೂಪದಕ್ಷ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ, ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ನಾನು ಈಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯತೆಯ ಆಚೆಯಿಂದ.

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಬಹುಶಃ ನಾನು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವಾಣಿ ದರಿದ್ರವಾಗಿದೆ.... ಅಥವಾ, ನಾನು ಸರ್ವಸ್ವ ದರಿದ್ರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ- ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯಾಂಧಕಾರದ,ಚೂಲಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಔಜ್ವಲ್ಯದಲ್ಲಿನ ರೂಪದಕ್ಷರ ಪರಿಹಾಸಪ್ರತಿಮೆ ನನ್ನ ಏಕೈಕ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ .... ನನ್ನ ಜೀವನಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ಆ ಪರಿಹಾಸವನ್ನು ಶತಚೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಸ್ಥಿರಳಾಗು ನಾಯಿಕೆ .... ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ನಾನು ರೂಪದಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಾಗರಕಪ್ರಮದೆಯರ ಅಕ್ಷಿಲೋಭಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಶರೀರಸೌಷ್ಠವ ಅಂಗ ಕಾಂತಿ ನಿನಗೆ ಅಪರಿಚಿತವೆ ? ಅಂಥ ಗಾತ್ರ ಇಂದು ಏನಾಗಿದೆ ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಹನ್ನೆರಡು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹಿಂಸ್ರವತ್ಸರಗಳ ವಕ್ರಕುಹರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದ ರೂಪದಕ್ಷ ಇಂದು ಅಕಾಲವೃದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಜೀರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸುತನುಕಾ : (ಈಷದ್ಗದ್ಗದಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ಆರ್ಯ ...

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ... ಮುಖ ಜಪಾಕುಸುಮದಂತೆ ಪಾಂಡುರವಾಗಿದೆ, ಜೀರ್ಣಫಲದಂತೆ ರೇಖಿತವಾಗಿದೆ ; ಗಾತ್ರ ಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠದಂತೆ ಆಕುಂಚಿತವಾಗಿದೆ ... ಆ ಅಕ್ಷಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲ್ಲದೆ ಇಂದು ಆತನನ್ನುಗುರುತಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯ !

ಸುತನುಕಾ : (ಪೂರ್ಣ ಗದ್ಗದಳಾಗಿ) ಆರ್ಯ, ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳನ್ನು ನೀವೂ ನಿಷ್ಠುರಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿರಾ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ನಾನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ಸತ್ಯ ಆರ್ಯ. ನೀವು ಸ್ವತಃ ಏನನ್ನೂ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ! ಅನ್ಯರ ಮಾನಸಸರಸ್ಸಿನ ಭಾವತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಾವರಾಗಿಯೇ ಕ್ರೀಡಿಸುವವರು ನೀವು ! ... (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಳು.)

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ; ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಯಥಾಪೂರ್ವವಾಗುವುವು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ದೀಪವನ್ನಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯವಾಗಿದೆ ! ... ಹಲಾ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಇನ್ನೊಂದು ದೀಪ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಬೇಡ, ಬಂಧುಲನನ್ನು ನೋಡು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : ... ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯದ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ ಆರ್ಯ ?

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಿನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲೆಂದು ಬಂದವನು ನಾನು — ಒಳ್ಳೆಯದು, ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಧುಹೃದಯದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಆಶೀ-ರ್ವದಿಸುತ್ತೇನೆ : ಜೀವನದ ಜಯಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ವರ್ಧಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಇಂದಿನ ವಿಜಯ !

ಸುತನುಕಾ : ನನ್ನ ನೃತ್ಯಜೀವನದ ಅನಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ! ಆರ್ಯ, ಅನುಗ್ರಹವಾಯಿತು .... ಮತ್ತು, ಆರ್ಯ, ನನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ : ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಾನು !

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾಯಿಕೆ, ನನ್ನ ನೂತನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನನಗಿಂತ ಮಧುರವಾಗಿ ಕಥಿಸಬಲ್ಲೆ ನೀನು !....ಒಳ್ಳೆಯದು, ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ....ಪಕ್ಷಿ ಕೋಶವನ್ನು ಅನಾವೃತಗೊಳಿಸಿ ಲಘುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ ; ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಲಾಘವವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಪ್ರದೋಷಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರೇ ಇಲ್ಲಿ ದಯೆ ಮಾಡುವರಂತೆ.

ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ನಾಯಿಕೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಹೋಗಬಹುದಲ್ಲವೆ ?
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ (ಸಹಾಸ) ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರಗಳ ಸಮಾಗಮ ! ?
ಸುತನುಕಾ : ಪ್ರಹೇಲಿಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ವೇದೋದ್ಧರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ನೂತನ ಅವತಾರ ನಿಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಪಾದರದು ; ನಾನು ಹೇಗೂ ಕವಿ, ಪ್ರಿಯಜನರ ಹೃದಯವನ್ನ ಭೇದಿಸುವವನು! ... ಕೇವಲ ಪರಿಹಾಸ ನಾಯಿಕೆ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ.
ಸುತನಕಾ : ಹಲಾ ....

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಆರ್ಯ, ಅಲ್ಪ ಫಲೋಪಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.
ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ : ಒಳ್ಳೆಯದು, ... ಬರುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಗತ) ... ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಕವಿಯೆ, ನಿನಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಜಯವಿರಲಿ! ... ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ವಿಸ್ಮೃತಳಾಗಲಾರೆ ! ... ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೇ ಬರುತ್ತೇನೆ ಕವಿಯೆ ! ... ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ, ... ಅನ್ಯರೊಬ್ಬರ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ, ... ಅನ್ಯರೆಲ್ಲರ ಸಲುವಾಗಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ : ನಿನಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಜಯವಿರಲಿ ! ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ.
ಸುತನುಕಾ : ಬರಮಾಡು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುವುವು. ಪುನಃ, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : (ಸಸಂಭ್ರಮ) ಶಿಷ್ಯೆ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ ಆಚಾರ್ಯ.
ಆಚಾರ್ಯ : ಏಳು ವತ್ಸೆ. ನಿನಗೆ ಭದ್ರವಾಗಲಿ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಕೃಪೆಯಾಗಲಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಸ್ವಸ್ತಿ. ರಸವತಿಯಾಗು, ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗು.
ಸುತನುಕಾ : ... ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ. ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಸ್ಥಳಯಿಸುವುದು.]

ಆಚಾರ್ಯ : ವತ್ಸೆ, ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗ ಕುಶಲವೆ ?
ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ.
ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು .... ವತ್ಸೆ, ನಿನಗೆ ಅಜ್ಞಾತವಲ್ಲ : ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯಯೋಜನೆ ಭರತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗುವಂಥದು, ಪಂಡಿತಜಿಹ್ವೆಗಳ ಮುಕ್ತಾ ಫಲವಾಗುವಂಥದು, ಸಾಮಾಜಿಕರಿಗೆ ರಸನಿಕೇತನವೆನಿಸುವಂಥದು. ಇದರ ರೂಪಕಲ್ಪನದಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತನ ಕೌಶಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ, ನೃತ್ಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಆಚಾರ್ಯನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ; ಇನ್ನು ಇದರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸತ್ತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಲಿದೆ.
ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಿಸಿ ಈ ಶಿಷ್ಯೆ ವಿನಯ ದಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾಳೆ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಗಧಸಾಮ್ರಾ ಜ್ಯದ ನಾಯಿಕಾಮಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಸುತನುಕಾ ಇಂದು, ಈ ಪ್ರಯೋಗ ದಲ್ಲಿ, ಭರತಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಕ್ತ್ರಗಳ ಅಕ್ಷಿಮಣಿಯಾಗುವಳೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.
ಆಚಾರ್ಯ : ಭಲಾ ! ನಾನಿದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ .... ಆದರೆ, ವತ್ಸೆ, ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲ : ಇಂದು ನಿನ್ನ ಉಚ್ಚಗ್ರಹಗಳು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಭೀತಿ ಬೇಡ. ತಕ್ಕ ಉಪಶಮನವೂ ನಡೆದಿದೆ. ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಏಕೋದ್ದೃಢದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗು. ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗುವೆ.
ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಶೀರ್ವಾದವಲಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತಳಾಗಿರುವವಳನ್ನು ಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ ತಾಕಲಾರದೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ.
ಆಚಾರ್ಯ : ವಿಶ್ವಸ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಭದ್ರವಾಗಲಿ ! ... ವತ್ಸೆ, ನಿನ್ನ ಮನನ ಕ್ಕೆಂದು ಪುನಃಸ್ಮರಣ ಇದು : ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಸಾಧುವಾದವಲ್ಲ, ಸದ್ಯಃಪರಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹೃತಿಗಳಿಂದ ಬಹುಭಾಗ ನಿರ್ಲಿಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಆಚಾರ್ಯ ಅಂಥ ಅಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಯಾತ್ರೆ-ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಹತ್ತಮವಾದುದು ... ದೇವಪವಿತ್ರವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತದ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪಾಖಂಡಿ ಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಖಿಲಗೊಳಿಸುವೆವೆಂದು ಕಟೀಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಗಳು ನಿಖಿಲವಾದರೂ ವೇದಭಾವವನ್ನು ಅವರು ಖಿಲಗೊಳಿಸಬಲ್ಲರು. ವೇದಭಾವ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅಂಥ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂಥ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ... ಇಂಥ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದದ

ಪುನರುದ್ಧೃತಿಗಾಗಿ — ಅರ್ಥಾತ್ ವೇದಭಾವದ ಪುನರುದ್ಧೃತಿಗಾಗಿ — ದೀಕ್ಷೆ ತೊಟ್ಟವರು ನಾವು ... ವತ್ಸೆ ....

ಸುತನುಕಾ : ಮನನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು ... ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಜ್ಞಾನ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ ಸಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಥಾ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ, ಅರ್ಥಾತ್ ಅನ್ಯಥಾ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ! ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿದ್ದ ಆರ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೂಡ ವೇದಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಪುರಾಣೋಪವೇದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತತ್ಪರಂಪರೆಯ ಭರತ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರು ನಾವು. ನಾಟ್ಯವೇದದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವೇದಭಾವ ಪ್ರಸರಣವೇ ವೇದಭಾವ ಪುನಸ್ಸ್ಥಾಪನವೇ ನಮ್ಮ ಏಕೈಕ ಲಕ್ಷ್ಯ ... ವತ್ಸೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಯಥಾಮತಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು .... ಈ ಪರ್ಯಂತದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾಗು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಯಶಸ್ವತಿಯಾಗುವೆ .... ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಏಕೋದ್ದೃಢ ಲಕ್ಷ್ಯ.

ಸುತನುಕಾ : ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ ಆಚಾರ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮಬಾಹುಲ್ಯವಿದೆ. ಕಷ್ಟ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅಪಾಯಕರವೂ ಆದ ವ್ಯಾಯಾಮ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರದಿಂದ ಈ ನೃತ್ಯ ಅಪೂರ್ವವಾಗದು. ಈ ವ್ಯಾಯಾಮವೆಲ್ಲ ರಸಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಪ- ಸರ್ಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯ ಅಪೂರ್ವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದ್ಭುತವೂ ಆದೀತು ... ಅಸ್ತು. ಅಗತ್ಯವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದೊಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಲಿ .... ಆಕಾಶಕೀಚಾರಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಳಾಗಿರು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯ : ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೋಗಲೆಂದೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ... ಅಲ್ಲದೆ ಇಂದಿನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಪಸ್ಥಿತನಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯ ...

ಆಚಾರ್ಯ : ಆ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇಡ. ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಅದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ... ಮತ್ತು, ಇಗೋ ... ಈ ಯಂತ್ರ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಿ. ನರ್ತನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ದೈವತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಜ್ಞೆ ... ಆರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿರುವ ವಾರ್ತೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾತವಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಹ್ಞು ... ವತ್ಸೆ, ನಾನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಪುನಃ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ: ನಿನ್ನ

ಲಕ್ಷ್ಯ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರಲಿ, ಏಕೋದೃಢವಿರಲಿ. ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರ ವೊಂದೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರಲಿ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ ....

ಆಚಾರ್ಯ : ಸ್ವಸ್ತಿ. ಏಳು. ಯಶಃಶ್ರೀಯುತಳಾಗು ....

ಸುತನುಕಾ : ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸು

[ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕ್ಷಯಿಸಿ ಕ್ಷಣಾನಂತರ ಒಂದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರು ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆ ?! ... ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಚೇಟ ಹೇಳಿದ. ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಳು) ... ಹೊರಡಲು ಸಮಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ರಥ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ಸಲಕರಣೆಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಒಳ್ಳೆಯದು. ನೀನು ಹೊರಗೆ ನೀರಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆಯೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಳು, ಅನಂತರ, ಸ್ವಗತ) ... 'ಮಾಯವೊ ಮಂತ್ರವೊ ಯಾರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು ?' ... 'ನಿನಗೆ ವಿಕಲವ್ಯಾಮೋಹ !' ... '....ಹ್ಞಾ, ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿಂತಿಸಲು ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಏಕೋದೃಢ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಯ ನರ್ತನ !' ...

[ಆಕೆ ಒಳಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನೂಪುರರವ, ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಾದಿಗಳು ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನೂಪುರರವವೊಂದು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ಸದ್ದು ಬಹುಕಾಲ ಕೇಳಿ ಸುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಅನಂತರ, ನೂಪುರರವ ಕಿಂಕಿಣೀಝಣತ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನ ಗೊಂಡು,ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ತಟಕ್ಕನೆ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ದ್ರುತನರ್ತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಕ್ಷಣಾಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ಒಂದುಕ್ಷಣ ನೀರವ.]

೩. ಖಂಡರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ದೃಶ್ಯಸೇತು

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವದ ಅನಂತರ — ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಸುಸಂಗತಾಳ ಕೂಗು —" ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅತ್ತಿಯಾ ! ..... " ಅದೇ ಕೂಗು ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಪುನಃ, ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲೆನ್ನುವಂತೆ — ಸುಸಂಗತಾ : "ಬಂಧುಲ, ಅತ್ತಿಯಾ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ ?" ಬಂಧುಲ : "ಇಲ್ಲ ತಾಯಿ, ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ - ಘಳಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ - ಚಂದ್ರ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ", ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಶ್ರವಣಕೇಂದ್ರವಾದ ಚಂದ್ರಸಾಲೆಯತ್ತ ವೃದ್ಧಿಸಿ ಬರುವುವು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅತ್ತಿಯಾ !! .... ಥೂ ! ಇದೇನು ಹಾಳು ನಿದ್ರೆಯೊ ಇವಳಿಗೆ ! .... ಅತ್ತಿಯಾ ! .... ಅತ್ತಿಯಾ ! ....

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಆ್ಞ .... ಯಾರೆ ? ....

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ! ಏಳು ಅತ್ತಿಯಾ. ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡು — ನಾನು !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಥೂ, ಹಾಳು ಹುಡುಗಿ ! ... ನಿನಗೆ ಸಮಯಾಸಮಯವೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು ! ... ಈ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಏಳು ಅತ್ತಿಯಾ ! ... ಇದು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಯ ಎರಡು ಪ್ರಹರ ಕಳೆದಿಲ್ಲ ... ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು ... ಅಜ್ಜುಕಾ ...

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ... ಈಗ ಬೇಡ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ ! .... ಜಾಗೃತಳಾಗು. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು : ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ! .... ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯ ? .... ಅಜ್ಜುಕಾ ....

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಥೂ, ಈ ಹಾಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲ ! .... ಅದೇನು, ಏನಾಗಬೇಕಂತೆ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜುಕಾಳಿಗೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಿಹೋಯಿತು, ಅತ್ತಿಯಾ ! ಅಜ್ಜುಕಾ ನರ್ತನ ಮಧ್ಯೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಸ್ಖಲಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಬಲ ಆಘಾತ. ವಾಗಿದೆ. ಏಳು, ಹೋಗೋಣ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! .... ಅಯ್ಯೋ ದುರ್ಮುಖಿ, ಇದೇನು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೇ ! .... ನಾನೇನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಯೇ ? ....

ಸುಸಂಗತಾ : ವಿಲಂಬ ಮಾಡಬೇಡ ಅತ್ತಿಯಾ ! .... ಏಳು ಹೋಗೋಣ ತ್ವರಿತವಾಗಿ !

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! .... ಇದೇನು ದುರ್ವಾರ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೆ!.... ಸ್ವಾಮೀ, ಈಶ್ವರಾ ! . . ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಬೇಡವೆಂದು ... ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು ... ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಗತಿಯಾಯಿತೇ ! ... ಆ ದೇವ

ದತ್ತನ ಅಭಿಚಾರ ಫಲಿಸಿತು ! ... ಮೂರ್ಖೆ, ನಡೆ, ವಿಲಂಬಮಾಡಬೇಡ, ಬೇಗ!...ಕೂಡಲೇ ಪ್ರತ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು...ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಬಂದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಹೌದು ಅತ್ತಿಯಾ, ಮೊದಲೇ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವರು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ. ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರು ಈಗ ಬರು- ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಅಯ್ಯೋ, ಎಂಥ ಶತಮೂರ್ಖಳೇ ನೀನು ! .... ಆಚಾರ್ಯಪಾದರನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ? ....ಕಾಪಾಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ ?.... ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಿಲಂಬ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನೀನು ! ನಡೆ, ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ .... ಈ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೇನು ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ ....

ಸುಸಂಗತಾ : ನೋಡೋಣ ನಡೆ, ಅತ್ತಿಯಾ.

ಕುಟ್ಟಿನಿ : ಹ್ಞು, ನಡೆ, ಮತ್ತೆ ವಿಲಂಬಮಾಡಬೇಡ ! ....

[ಆತುರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕ್ಷಯಿಸುವವು. ಅವರ ಆತುರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ತ್ವರೆಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಪುನಃ ದೃಶ್ಯಚ್ಛೇದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ಷಣ ನೀರವ.]

೪. ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯೆಯೆಂಬ ದ್ವಿತೀಯ ದೃಶ್ಯ

[ದೃಶ್ಯಾಂತರ ಸೂಚಿತವಾದ ಅನಂತರ — ಪ್ರಾತಃಪೂರ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮೃದುಮಂದ್ರ ವಾದ್ಯವಾದನ. ಮುಂದೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸುತನುಕಾಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಾಸ ತೋರುತ್ತದೆ.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ....

ಸುಸಂಗತಾ : ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಸ್ಥವೆ ಅಜ್ಜುಕಾ?

ಸುತನುಕಾ : ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅದೇ ಸಮಯ.

ಸುತನುಕಾ : ಇಂದಿನ ಪ್ರಾತಃಪೂರ್ವ ಎಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು ! .... ಎಂತೆಂತಹ ರಾಗಾನುರಾಗಗಳು, ಭಾವಾನುಭಾವಗಳು ! ... ಇಂಥ ಉಜ್ವಲ ರಾಗಲಯ ಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ನರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರಿಭಾವಿಸಿದುದಿಲ್ಲ

ಸುಸಂಗತಾ : ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಸ್ಥವೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಸುಸಂಗದೆ, ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆ ಯಂತೆಯೇ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದೆ, ಉಲ್ಲಸಿತವಾಗಿದೆ...ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಯೆಲ್ಲ ನೀವು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿರಿ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಿನ್ನ ತ್ರಾಸದ ಮುಂದೆ ಅದೊಂದು ವಿಶೇಷವೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಭೀತರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು ! (ಮೃದುವಾಗಿ ನಗುವಳು)

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಗದಿರುತ್ತದೆಯೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ... ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಧೀರರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಸಂಗತಾ: ಅವರೊಬ್ಬರಿದ್ದುದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಜನ ಇದ್ದಂತಿತ್ತು ಅಜ್ಜುಕಾ. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೊ!...ಅದೆಂತಹ ಸ್ಥಿರ ಅವರಿಗೆ!..ನಾಟ್ಯ ಮಂದಿರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆತರುವಾಗ ಸಂಸ್ಥಾನಕರು ಸಂಗಡ ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳಿಸಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೇ ಬೇಡವೆಂದು ನಿವಾರಿಸಿದರು.

ಸುತನುಕಾ : ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದೇ ನಾನೀಗ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಹತಭಾಗ್ಯೆಯಿದ್ದುದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೇ ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು ... ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಆರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯ ನಿದ್ರೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? — ಆರ್ಯರ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆ ... ಈಗ ಜಾವದ ಹಿಂದೆ, ತಾವು ಹೋಗುವಾಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು.

ಸುತನುಕಾ : ಆಗಿನ ಅರ್ಧಸ್ಮೃತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಲಾಗದುದನ್ನು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಅರಿತರು ... ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಸುಸಂಗದೆ : ಈ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಆರ್ಯರ ಸೇವೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು ... ಶತೇಶತ ಕವಿಜೀವ ಅವರದು ! ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಗುಹೆ ನಿಚ್ಚಳ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಂತೆ ಕಾಣಬೇಕಿತ್ತು ಹೇಗೆ ? ... ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಗುಪ್ತ ನಿಧಿಯ ಈ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನ ನನಗೇ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಶುಲಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು ! ... (**ನೋವಿನ ಮೆಲುನಗುವಿನೊಡನೆ, ಸ್ವಗತವೆಂಬಂತೆ**) ಚೋರಶಿಖಾಮಣಿ !! ... ಸುಸಂಗದೆ, ಈ ರಹಸ್ಯ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆಯೇನು ? : ಒಂದು ವೇಳೆ ರಾತ್ರಿ ಈ ನನ್ನ ನೇಪಥ್ಯವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದರೆ, ಬಹುಶಃ, ಈಗ ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನಾನು ! ..

ಸುಸಂಗತಾ : .... ಸಾಮಾನ್ಯ ಆಘಾತವೆ ? ಪಾದದ ವಿಗಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನನಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ ! ... ವೈದ್ಯ ಸಂಶಯಿಸಿದಂತೆ ಅಸ್ಥಿಭಂಗವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು .... ಈಗ ವೇದನೆ ಹೇಗಿದೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ?

ಸುತನುಕಾ : ನನಗೆ ಅಧರ ಸ್ಮೃತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ! .... ಮುಗ್ಧೆ, ಈಗಿನ ನನ್ನ ಹೃದಯ

ಲಾಘವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ ನಿನಗೆ ? .... ಶರನ್ಮೇಘದ ತೂಲರಾಶಿ ! .... ಮಂಥನಾನಂತರ ಕ್ಷೀರಫೇನ ! .... ಓಹ್, ... ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೋಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ಮೃತಿಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ದೋಚಿ ಸೂರೆಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು ! .... ನನ್ನೆದುರಿನ ನೆಲ ಆ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಂಡ ನಂದನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು ! .... ಓ, ನನ್ನ ಹೃದಯ ಹೂವಿನಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ! ... ಕಾಲಿಗೆ ಚೆಲ್ಲದ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರು ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು ಸುಸಂಗದೆ ! .... ಈಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಇಂಥದೇ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಕ್ಷೀರರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ....(ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು).... ಈ ರಾತ್ರಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು,ದೀನಳೊಬ್ಬಳು ತಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯನವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆ ಹತಭಾಗ್ಯ ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು ! .... **(ತ್ರಾಸದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ನೀರವಳಾಗುವಳು. ಕ್ಷಣಾನಂತರ ತುಂಬ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದೆಂಬಂತೆ—)** ಸುಸಂಗದೆ ....

ಸುಸಂಗತಾ : ತ್ರಾಸವಾಯಿತೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? ... ಏನಾದರೂ ಪೇಯ ತರಲೆ ?

ಸುತನುಕಾ : ಈ ಘಟನೆಯ ಅನಂತರ ರಾತ್ರಿ ರೂಪದಕ್ಷರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ತೆರಳುವಾಗ ಮೂರುಮೂರು ಬಾರಿ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ ನೇಪಥ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚಂದನಕನಿಂದ ಈ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಿತು ...

ಸುತನುಕಾ : ಹೇಳು ಸುಸಂಗದೆ. ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳ ಹೃದಯ ಪಾಷಾಣಕಠಿನವಾಗಿದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅವರು ನಾಟ್ಯಗೃಹದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಮಾಲವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಂತೆ. ಕೇಳಿದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ ಮಧುರವರ್ಮರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡಿದರಂತೆ .. ನಾಟ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡುದು ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತರಾಗಿದ್ದುದು ಇವನ್ನು ಕಂಡು 'ಕ್ಷೀಬ' ೧. ರಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವಾಯಿತಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಮೂರ್ಖರು ! ...

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತಂತೆ ... ಅನಂತರ ಬೋಧೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ತಾವು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಜೋತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚೇಟನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪವಾರಿಸಿದರಂತೆ ... ಬಹುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ ...

---

೧ - ಕ್ಷೀಬ= ಪಾನಪ್ರಮತ್ತ.

[ಸುತನುಕಾ ನರಳಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಳು; ಸುಸಂಗತಾ ಕಥನ ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು.]

ಸುತನುಕಾ : ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡ ಹಲಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪುನಃ ನಾಟ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಮರಳಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಚಂದನಕನೇ ಹೇಳಿದ : ಅವರು ನೇಪಥ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಜನಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಗ ಜೀವಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅನಂತರ ತೆರೆದವು ... ಮುಂದೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವರು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ್ದರು ... ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಆಗಿನ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಭಯಗೊಂಡರಂತೆ.

ಸುತನುಕಾ : (ಅತ್ಯಂತ ತ್ರಾಸದಿಂದ) ಸುಸಂಗದೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : ತ್ರಾಸವಾಯಿತೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ? .... ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊ. ಪೇಯ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ಮೂರ್ಖ ಬಾಲಿಕೆ ! ... (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನೀರವಳಾಗಿದ್ದು) ಸುಸಂಗದೆ, ನನ್ನ ವೀಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ವೀಣೆ ?

ಸುತನುಕಾ : (ಆಜ್ಞೆಯೆಂಬಂತೆ) ಹ್ಞು !

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ, ಅನಂತರ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ....

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಞು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಾದಿಸು : 'ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ..'

[ವೀಣೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂಚಿತ ಗೀತವನ್ನು ವಾದಿಸಲಾರಂಭಿಸುವಳು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಾನಂತರ) .... ಪ್ರಕಾಶ ಅತಿಯಾಯಿತು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆಯು, ಅನಂತರ ವಾತಾಯನ ಮುಚ್ಚಿದ, ಪುನಃ ಹೆಜ್ಜೆಯು ಸಪ್ಪಳ]

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಞು. ಆರಂಭವಾಗಲಿ.

[ಪುನಃ ವೀಣಾವಾದನ, ಈಷತ್ಕಾಲಾನಂತರ]

ಸುತನುಕಾ : ಅಕುಶಲೆ, ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು .... ಪಾಪ, ನೀನೇನು ವಾದಿಸಬಲ್ಲೆ !....

ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ವೀಣಾವಾದನ ಮಾಡಿದರು, .. ಇದೇ ಗೀತ — ಕೇಳಿದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ....

ಸುತನುಕಾ : ವೀಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು ! ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಏಕಾಂತ .... ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು ನನಗೆ.

[ಆಚೀಚೆ ಚಲಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಛೆ, ವಾತಾಯನವನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಡ .... ನನಗೀಗ ಅಂಧಕಾರ ಬೇಕು ! ... ಪಾತಾಲ-ಗುಹೆಯಂಥ ಅಂಧಕಾರ ಬೇಕು ! .... ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸುವುದು. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀಣೆಯ ಝೇಂಕ್ರುತಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಗೀತ ನುಡಿಯತೊಡಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ, ಕಿಂಕಿಣೀಝಣತ್ಕೃತಿ ವೃದ್ಧಿಸಿ ದ್ರುತಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವುದು, ತನ್ಮಧ್ಯೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಪುರುಷಕಂಠದ ಕೂಗು : "ಅಹೋ ! ಜಾಗ್ರತ !!" ಕಿಂಕಿಣಿ ತಾಳ ತಪ್ಪಿ ತಡವರಿಸುವುದು. ವೀಣಾರವ ಹುಚ್ಚು-ವರಿಯುವುದು. ತಾಳ ಶ್ರುತಿಗಳು ತಪ್ಪಿ ಕೋಲಾಹಲವಾದಂತಾಗಲು —]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ ...

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು]

ಸುಸಂಗತಾ : ಕರೆದೆಯಾ, ಅಜ್ಜುಕಾ ? ...

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಞು ... ಈ ಏಕಾಂತ ಎಷ್ಟು ಅಸಹ್ಯ ! ... ನಾನಿನ್ನು ಏಕಾಂಗಿ-ಯಾಗಿರಲಾರೆ ಹಲಾ, ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರಲಾರೆ ! ... ಬಾ, ನನ್ನ ಸಮೀಪ, ... ತೀರ ಸಮೀಪ, ... ಕುಳಿತುಕೋ ... ಅಂಧಕಾರ ಬೇಡ, ವಾತಾಯನವನ್ನು ತೆರೆದು ಬಾ.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ, ವಾತಾಯನ ತೆರೆದ ಮತ್ತೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು]

ಸುತನುಕಾ : ಬಾ, ಇನ್ನೂ ಸಮೀಪ ... ಹ್ಞಾ, ಹಾಗೆ ! ... ಕುಳಿತುಕೋ ... (ಅತೀವ ಮೃದುಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ... ' ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮೃತರಸವರ್ಷೇ ' ... ನನ್ನದೇ ಅಗ್ನಿಗೀತ ಅದು ! ಆದರೂ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾದದ್ದು ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿ, ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಸಿದಾಗ ! ... ಮಾಕಂದಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಕಿಲ ಏಕಪ್ರಕಾರ ಕೂಜಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂಧಕಾರ ಕಂಪಿಸಿ ಕಂಪಿಸಿ ಸ್ವೇದ ಸುರಿಸುವಂತೆ — ಕೇಳಿದ್ದಿಯೇನು ? ... ' ಸರಸವಸಂತೇ ಸಾಯಂಕಾಲೇ ....' — ಓಹ್, ಅದೊಂದು ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಸೂಚನದಿಂದ ಆರ್ಯರು ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾತಪಾತಾಲವನ್ನು ಉಜ್ಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು !..

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದುಬರಲು ಬಂಧುಲನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಿ ?

ಸುತನುಕಾ : ಬಂಧುಲ ಬೇಡ. ನೀನೇ ಹೋಗಬೇಕು ... ಹೌದು, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ಈಗ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ... ನೆನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನೃತ್ಯದ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಒಮ್ಮೆ, ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ರೂಪದಕ್ಷರ ವಿದ್ಯುದ್ದೃಷ್ಟಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದ ಆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಫೋಟಗೊಳಿಸಿತು ... (ಪೇಲವವಾದ ಮೃದು ಹಾಸ್ಯದೊಡನೆ) ಸ್ಫೋಟಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾವು ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ ! ... ಅದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿ ನುಡಿಸಿ ಭಾರ ಕಳೆದು ನಡೆದರು... ಅದರ ಅನುಭೂತಿ ಅವರಿಗೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು... ಮತ್ತು, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರೂಪದಕ್ಷರೊಬ್ಬರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲರು ? ... ಅವರಿಗೆ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ...

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೇ ಹೋಗುವುದೆ ?

ಸುತನುಕಾ : .... ಕಥೆ ಮರ್ತ್ಯವಾಗಲೆಂದು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಕೇಳಿದರು, ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲೆಂದು ರೂಪದಕ್ಷರು ಕೇಳಲಿ ... ಮತ್ತು ... ಅನಂತರ ... ಹ್ಞಾ — ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಿಗೆ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಹೌದು ಅಜ್ಜುಕಾ. ಅತ್ತಿಯಾಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವರು ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ. ವಾರ್ತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೇಪಥ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರಲಾರರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಯಂತ್ರ ಧರಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಯಾವ ಯಂತ್ರ ? — ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಸುತನುಕಾ : ಓ, ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ! ... ಹ್ಞಾ, ಹೋಗಿ ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದು ಬಾ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನೇ ಹೋಗುವುದೆ? ... ನಿಮಗೆ ... ?

ಸುತನುಕಾ : ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಧುಲನಿದ್ದಾನೆ, ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : (ಸ್ವಗತ) .... ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಕಥೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನಾದರೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ ಆಚಾರ್ಯ ! ... ಆದರೆ ಕಿಂಕಿಣಿಯ ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಣವದ ಕಥೆ ಕೇಳುವ ನಿಮಗೆ ಈ ಪ್ರಣಯದ ಕಥೆ ಅರ್ಥವಾದೀತೆ ? ....

[ಆತುರದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತಿದೆ !

ಸುತನುಕಾ : ಆ್ಞ ? ! .... ಇರಲಿ. ಸದ್ಯ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ಆಚಾರ್ಯಪಾದ ರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಹೋಗಬೇಕು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಗಮಿಸಿರಬೇಕು, ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಅನಂತರ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ವೃದ್ಧಿಸುವುವು; ಪುನಃ, ಒಂದು ಕ್ಷಯಿಸುವುದು]

ಸುತನುಕಾ : (ಸಸಂಭ್ರಮ) ದಯವಾಗಲಿ ಆಚಾರ್ಯ .... ಅಪರಾಧ ಪರಿಮಾರ್ಜಿತ ವಾಗಲಿ. ಏಳಲೂ ಅಶಕ್ತಳಾಗಿ ಹೀಗೆಯೇ ಅಭಿವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ....

ಆಚಾರ್ಯ : ಸಂಭ್ರಮ ಬೇಡ.

ಸುತನುಕಾ : ಪೀಠ ಅಲಂಕೃತವಾಗಲಿ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುತನುಕಾ : .... ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಲಿ. ಆಚಾರ್ಯ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಅಸ್ತು.

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವ]

ಸುತನುಕಾ : (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಲಾ ...

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) .... ಶೀಘ್ರ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಬಂಧುಲನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಹ್ಞು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು. ಪುನಃ ಈಷತ್ಕಾಲ ನೀರವ. ಅನಂತರ —]

ಸುತನುಕಾ : ಅಜ್ಞ ಬಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಅಪರಾಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಕ್ಷಮಾರ್ಹವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ, — ಗುರುತಿರಸ್ಕೃತಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಂಚನ !

ಸುತನುಕಾ : (ಅರ್ಧ ಗದ್ಗದಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಕರುಣೆಗಾಗಿ ಕಾತರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಅಜ್ಞೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಕ್ಷಮಾಕರುಣೆಗಳು ಅಜ್ಞತೆಯಲ್ಲಿ, ಅವಜ್ಞತೆಯಲ್ಲಲ್ಲ.

ಸುತನುಕಾ : (ಗದ್ಗದಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸ್ನಿಗ್ಧಚ್ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿನಿಮೀಲನ ಮಾಡಿದ ಶಿಶು ಇದು .... ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಣಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ

ನನ್ನನ್ನು .... ಇಂದು ಜನ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವಂತೆ .... ನಾಯಿಕಾ-ಶಿರೋಮಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವರು ತಾವು, ಕಾವ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯಾಕುಶಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವರು ತಾವು .... ಗುರುವೇ, ಯಾವ ತಮ್ಮ ಕರುಣೆಯ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆಳೆದೆನೋ ಅದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ಪಾದಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ: ಈ ದೀನ ಶಿಷ್ಯೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನೇಪಿ ಅವಜ್ಞೆ ಚಿಂತಿಸಿದವಳಲ್ಲ .... ಅವಜ್ಞೆಯಲ್ಲ ಗುರುವೇ, ... ಅಥವಾ ಅಜ್ಞತೆಯೂ ಅಲ್ಲದಿರಬಹುದು .... ನಾನು ಅಸಹಾಯಳಾಗಿದ್ದೆ, ಪರವಶಳಾಗಿದ್ದೆ ....

ಆಚಾರ್ಯ : ಹ್ಞು.

ಸುತನುಕಾ: (ಕಿಂಚಿತ್ಸ್ಥಿರಳಾಗಿ) ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳ ಅನುಗ್ರಹಧೂಲಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘ ಧರಿಸಿದ್ದ ಈ ಶಿರಸ್ಸು, ಅಗತ್ಯಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಪಾದಗಳ ಆಗ್ರಹವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ಧರಿಸುತ್ತದೆ .... ಆಚಾರ್ಯ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನನಗೇ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ರಹಸ್ಯರಮ್ಯಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ವಿಷಮಸಮಯ .... ಬೇಡ. ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಈ ದೀನಳ ಕಿಂಚಿದನುಭೂತಿಯನ್ನಾದರೂ ಅವಧರಿಸಲಿ .... ಅನಂತರದ ಆಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಈ ದೀನೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನಿಗೆ ಯಾವ ಕ್ಷುದ್ರಳ ಯಾವ ಅವಭಾಸವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭದ್ರವಾದ ಓಂಕಾರ ಸದಾ ಆತನ ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯರ ಆಜ್ಞಾಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಶಿಷ್ಯೆ.

ಆಚಾರ್ಯ : .... ಅಸ್ತು. ಅದೇನು, ಹೇಳು.

ಸುತನುಕಾ : (ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ನೀರವಳಾಗಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ಅನಂತರ –) ಗುರುವೆ, ಅಜ್ಞಳ ಅವಿನಯ ನಿರ್ಲಜ್ಜೆಗಳು ಪರಿಮಾರ್ಜಿತವಾಗಲಿ .... ಆಚಾರ್ಯಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೀನಳು ... ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ... ತನ್ನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಅನಾವೃತಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

[ಪುನಃ, ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ನೀರವ]

(ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳೆಂಬಂತೆ) .... ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ... ಮನ್ಮಥ ಸಂವತ್ಸರದ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಚತುರ್ವೇದ-ಸಮುದ್ರ ಸಾಮುದ್ರಿಕ-ಭರತಾರ್ಣವ-ತಿಮಿಂಗಿಲ ಭರತಾಚಾರ್ಯ ಗರ್ಗರದೇವರ ದೀನ ಶಿಷ್ಯೆ, ಮಗಧಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಲಾನಿಕೇತನವಾದ ಸೀತಾಮಂದಿರದ ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ಪದವಿಟ್ಟಳು .... ಪೂರ್ವರಂಗದ

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು; ಚಮತ್ಕಾರವಾದ ಆರಂಭವೇ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಸಾಧುವಾದಗಳ ಮಳೆಗರೆಯಿಸಿತು .... ನರ್ತನ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ನವಖಂಡಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡವು .... ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ದಶಮಖಂಡ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆರಂಭದ ಭೌಮಚಾರಿಗಳ ಮಂಡಲ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆಗೇ ಗೀತದ ಗತಿ ತೀವ್ರವಾಯಿತು. ಮೃದಂಗಗಳು ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಮೊಳಗಿದವು .... ಭೌಮಚಾರಿಗಳ ಮಂಡಲ ಮುಗಿದು ಆಕಾಶಕೀಚಾರಿಗಳು ಆರಂಭವಾದವು .... ಸಾಮಾಜಿಕರು ಲಿಖಿತ ಮೂರ್ತಿಗಳಂತೆ ಉತ್ಕೀರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಂತೆ, ಸ್ತಬ್ಧಜ್ವಾಲೆಗಳೆಂಬಂತೆ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು .... ತೃತೀಯ ಆಕಾಶಕೀಚಾರಿ ಆರಂಭವಾದೊಡನೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕಗೃಹದ ಅಲೌಕಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯೊಂದರಿಂದ ನರ್ತಕಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೋರೈಸಿಹೋದವು. ಅದರೊಡನೆಯೇ 'ಅಹೋ! ಜಾಗ್ರತ!' ಎಂಬ ತೀವ್ರ ಆರ್ತಕಂಠವೊಂದು ಕೂಡಿಬಂದು, ಒಂದು ನಿಮಿಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಫೋಟವಾಗಿಹೋಯಿತು! .... ಆ ಸ್ಫೋಟದೊಡನೆಯೇ ನರ್ತಕಿ ಬೇರೊಂದು ಲೋಕ ಸೇರಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ, ಸುಮನೋಹರ ಚಂದ್ರಿಕಾವಾದ್ಯಗಳ ನಡುವೆ, ಅದ್ವಿತೀಯರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರೂಪದಕ್ಷ ದೇವದತ್ತರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಧುರಲಾಸ್ಯ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು .... ಲಾಸ್ಯಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ದುರ್ಮುಹೂರ್ತ ಒದಗಿಬರಲು, ನರ್ತಕಿ ನೇಪಥ್ಯಗೃಹದಲ್ಲಿ ಭಗ್ನಪಾದಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು .... (ಕಥನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಡುಸುಯ್ಯುವಳು. ದೀರ್ಘನೀರವ.)

ಆಚಾರ್ಯ : (ನೀರವಾನಂತರ) ನೀನು ಕ್ಷುದ್ರಳು. ರಸೋಪಾಸನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥೈರ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂಶವೂ ಇಲ್ಲ.... ನಿನ್ನಂಥ ಅಲ್ಪಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲು ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ ಲಂಪಟವಿಟ ಸಾಕಿತ್ತು .... ನಾನು ವಂಚಿತನಾದೆ .... ಅಸ್ತು. ವಿಧಿಲಿಖಿತ ಹಾಗಿದೆ. ಜೀವನದೀರ್ಘವೂ ಹೀಗೆಯೇ ವಂಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ .... ಮೂರ್ಖೆ, ನೀನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ, ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಅಹಂಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನನ್ನು ಎಂತಹ ಅಂಧಂತಮ ಕೂಪಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು .... ಸರ್ವತ್ರ ವಂಚಿತನಾಗಿಯೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಈ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಆಲಂಬನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ .... ಧಿಕ್! ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ವಂಚಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಈ ನೇಪಥ್ಯಕರಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದಿಲ್ಲ .... ಆಯಿತು, ಇಂಥ ವಂಚಕರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭರತಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇನ್ನು ನಿಸ್ತಾರವಿಲ್ಲ! .... ಪರಮಗುರು ಭರತ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ, ಭಗವಾನ್ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಿ, ವೇದಮೂಲನಾದ

ಪಿತಾಮಹ ಸಾಕ್ಷಿ — ಈ ದಿನವೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಭರತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನೇಪಿ ಸ್ಮರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ....

ಸುತನುಕಾ : ಗುರುವೇ, ಗುರುವೇ .... ಈ ಅಲ್ಪಳಲ್ಲಿನ ಕೋಪಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಘೋರ ಪ್ರತಿಜ್ಞ ಬೇಡ .... ಬೇಡ ಗುರುವೇ !

ಆಚಾರ್ಯ : ಪ್ರತಿಜ್ಞ ಸಂಕಲ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಮುಗಿದಿವೆ. ನಿನ್ನ ಶಿಕ್ಷಾವ್ಯಾಜದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಾತರ್ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಉದಯೋನ್ಮುಖನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯದೇವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಸಂಕಲ್ಪ ಕೊಂಡುದಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಯಾವ ಗ್ರಂಥ ಆಚಾರ್ಯ ? ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಆ ಅಮೋಘ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಆಚಾರ್ಯ : ಅದೇ.

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ! .... ಆಚಾರ್ಯ, ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದೆ ನಾನು! ವಿಶಾಲ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ನಿರವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಗಡಲೇ ವಿರಾಜಿಸಲಿದ್ದ ಆ ಅಮೋಘ ಗ್ರಂಥ ನನ್ನಿಂದಾಗಿ ನಷ್ಟವಾಗಬೇಕಾಯಿತೆ?.... ಈ ಸಾಮಾನ್ಯಳಿಗೆ ಅಂಥ ಅನಂತಕಾಲದ ಶಾಪವೆ ? .... ಈ ಅಲ್ಪಳಿಗೆ ತಾವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಗುರುವೇ !

ಆಚಾರ್ಯ : ಅದನ್ನು ವಿಲಂಬವಾಗಿ, ಈಗ, ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ! .... ಅಸ್ತು. ಸಂಭಾಷಣದಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರವೂ ಕಲುಷಿತನಾಗಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ .... ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಕ್ಷುದ್ರಳು .... ಈಗಲಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೋ : ವೇದೋತ್ತೇಜಿತ ಉಜ್ಜ್ವಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಸಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು, ನಿನ್ನಂಥ ಅಹಂಕಾರದ ಸ್ವಲಂಕೃತ ಸ್ವರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಗಲ್ಲ ! .... ನಿನ್ನಂಥ ಕ್ಷುದ್ರಳು ಈ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕನ ಆಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳಿಗಲ್ಲ, ಔದಾಸೀನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪಾತ್ರಳು ! .... ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದ ದೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ .... ಧಿಕ್, ಧಿಕ್, ಧಿಕ್ ನಿನ್ನಂಥ ಕಲಾಮನ್ಯರಿಗೆ !

[ಹೆಜ್ಜೆ ಭರದಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತದೆ]

ಸುತನುಕಾ : ಆಚಾರ್ಯ ... ಆಚಾರ್ಯ ...

[ಆಕೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದ ಸದ್ದು. ಹಲವಾರು ವಾದ್ಯಗಳ ತೀವ್ರ ಕೋಲಾಹಲ, ಪಕ್ಷಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಝೇಂಕರಿಸುವ ಕಾಂಸ್ಯಕಿಂಕಿಣಿಗಳ ನಾದ. ಇವೆಲ್ಲನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಸರಿಸಿ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಕಿವಿ ಕೊರೆಯುವ ವೀಣೆಯ ತೀವ್ರತಾರಕ ವಾದನ: 'ಸರಸ ವಸಂತೇ ...' ಕ್ಷಣಕಾಲವ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಸುತನುಕಾ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಸದ್ದು. ಅನಂತರ ಆಕೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿ-

ರುವ ಸಪ್ಪಳ. ಪುನಃ ಆಕೆಯ ಅಳುವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಮೇಲೇರುವ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ರಾಗ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನೆಂಬಂತೆ —

ಸುಸಂಗತಾ : ಬಂಧುಲ ...

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುತನುಕಾ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸದ್ದು, ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆ.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅತ್ತಿಯಾ !

ಸುತನುಕಾ : ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಾಳು, ನೋಡು .... ಬೇಗ ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆ ಕ್ಷಯಿಸಿ ಕ್ಷಣಾನಂತರ ಪುನಃ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.]

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ...

ಸುತನುಕಾ : ಏನು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಈ ಪಾಪಿಷ್ಟೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ ... ನನಗೆ ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದ ವಾರ್ತೆ ದೊರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

[ಒಳಗಿನಿಂದೆಂಬಂತೆ ಕುಟ್ಟಿಕಿಯ ಕೂಗು : ಏ ಬಂಧುಲ ! ಆ ಹುಂಜ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ, ನೋಡು, ಹಿಡಿದುಕೊ ! ... ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತ ! ...]

ಸುಸಂಗತಾ : ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿನ ಅವಭೋಧೆ, ಅಷ್ಟೆ ... ಈಗ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಸುತನುಕಾ : ಪುಣ್ಯ !

ಸುಸಂಗತಾ : ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ....

ಸುನನುಕಾ : ಈಗ ಮಾತ್ರ ಹೋದರು ... ಹಲಾ, ಆಚಾರ್ಯಪಾದರ ಸಾಂತ್ವನದಿಂದ ಸ್ಥಿರಳಾದೆ ... ಇನ್ನು ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯಪಾದರಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ .... ಪ್ರಾಯಶಃ, ಅಂಥದೊಂದು ಆಘಾತ ವಿಧಿಲಿಖಿತವಾಗಿತ್ತು, ಆಯಿತು ! ... ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮುಂದೆಯೂ ಜಗತ್ತಿನ ಲೀಲಾರೂಪಕದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕಳು, ತಟಸ್ಥಳು ! — ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹೃತಿಗಳಿಂದಲೂ ಉದಾಸೀನಳು, ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ. ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆ ಈಷತ್ ಕೇಳಿದೆ ....

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮಾ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು! .... ಅದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ನಾನು ಉತ್ತೇಜಿತಳಾದುದು .... ಈಗ ರೂಪದಕ್ಷರ ವಾರ್ತೆಯೂ ನನಗೆ ಕೇವಲ ವಾರ್ತೆ !

ಸುಸಂಗತಾ : .... ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯೆಯೇ ವಾರ್ತೆ ದೊರೆಯಿತು: ರೂಪದಕ್ಷರ ಚೇಟಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಹೊರಟದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ....

ರೂಪದಕ್ಷರು ರಾತ್ರಿ ನೇಪಥ್ಯಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಟು ಪುನಃ ಸೀತಾ-ಮಂದಿರದ ಪಾರ್ಶ್ವೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಕಾಲ ನಿಶ್ಚಲರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ. ಅನಂತರ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ಅವರೂ ನಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರಂತೆ. ಚೇಟ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೆ ಇದ್ದನಂತೆ .... ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನಿಕೆಯ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ರಥವನ್ನು ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾವೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಕಾಣಿಸಿತಂತೆ. ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ರೂಪದಕ್ಷರು 'ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು. ನಡೆ' ಎಂದು ಚೇಟನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟರಂತೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ, 'ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗೋಣ ನಡೆ' ಎಂದರಂತೆ. ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನಿಕೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ. ಪ್ರಹರ ಕಳೆದರೂ ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಲ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ.... ಅಜ್ಜುಕಾ....

ಸುತನುಕಾ : (ಭಾವವಿಪ್ಲವವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತ) ಹೇಳು.

ಸುಸಂಗತಾ : ... ಹಾಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಲ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಹರವಿರುವಾಗ, ಆರ್ಯ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೊಡನೆಯೇ, ಅವರನ್ನೆ ಒಮ್ಮೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ, ಚೇಟನಿಗೆ 'ಈಗ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತು, ನಡೆ' ಎಂದರಂತೆ ... ಆತನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೇರ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಕ್ಕೆ ನಡೆದರಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚೇಟ ದೀಪ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಲೇಖ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಚೇಟನನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ ... ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಚೇಟನಿಗೆ, ತಾವು ಇಂದಿನ ನೃತ್ಯ-ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದುದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, 'ಅದು ಯೋಗ್ಯವೇ !' ಎನ್ನುತ್ತ ರೋದಿಸ ತೊಡಗಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ, 'ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಆದ್ಯಂತ ಘಟನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನರ್ತಕಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಬರಬೇಕು' ಎಂದು ಚೇಟನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರಂತೆ ... ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಈಗ, ಘಳಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಚೇಟ ಎದ್ದು ನೋಡುವಾಗ ರೂಪದಕ್ಷರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನರ್ತಕಿಯೊಬ್ಬಳ ನೃತ್ಯಪಾದಗಳು .... ಅಷ್ಟೇ .... ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದುವಂತೆ ... ಅವರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ...

ಸುತನುಕಾ : ಅಯ್ಯೋ ! ...

[ಆಕೆ ಮೂರ್ಛಿತಳಾದದ್ದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಸದ್ದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಉಚ್ಛ್ವಾಸದ ಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಕೆಗೆ ಬೋಧೆಯಾದದ್ದು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ, ... ಹಾ, ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಮಿಸು ... ಏಳಬೇಡ.

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಹಲಾ ... ಭೀತಳಾಗಬೇಡ.

ಸುಸಂಗತಾ : ನಾನು ಪಾಪಿಷ್ಠೆ ಅಜ್ಜುಕಾ ... ಆದ್ಯಂತ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಚೇಟನಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪಾಪಿಷ್ಠೆ ದುರ್ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಸುತನುಕಾ : ಸುಸಂಗದೆ, ರೂಪದಕ್ಷರ ಮರಣವಾರ್ತೆಯ ಸಂಗಡ ನಾನೂ ಒಂದು ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು: ಆಚಾರ್ಯಪಾದರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ ....

ಸುತನುಕಾ : ನಿನ್ನ ವಾರ್ತೆಗೆ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ !

[ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವ.]

ಸುತನುಕಾ : ಹಲಾ. ಸೀತಾಮಂದಿರಕ್ಕೂ ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಸಮೀಪ !

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮೌನ.)

ಸುತನುಕಾ : ಮುಗ್ಧೆ, ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ದೂರ ಸಮೀಪಗಳ ಭೇದವೇ? ... — ಹೋಗು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ ... ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳನ್ನು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದವಳಿಗೆ ಇಂಥ ದುರ್ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವೇಕೆ ?

ಸುಸಂಗತಾ : ಅಜ್ಜುಕಾ —

ಸುತನುಕಾ : ಮೃತ್ಯುಭಯವೆ ? ... ಮೂರ್ಖ ಬಾಲಿಕೆ, ಹೋಗು. ವಾತಾಯನವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ. ಭಯ ಬೇಡ, ನಾನು ಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. .... ಹೋಗು.

[ಹೆಜ್ಜೆಯ, ವಾತಾಯನದ, ಪುನಃ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು.]

ಸುತನುಕಾ : ಬಾ, ಸಮೀಪ ಕುಳಿತುಕೋ ... ಮೂರ್ಖಳೆ, ಮೃತ್ಯುಭಯವೇ?... ನಾನು ಮೃತಳಾಗುವೆನೆಂದು ...

ಸುಸಂಗತಾ : ಬೇಡ, ಬೇಡ ಅಜ್ಜುಕಾ.

ಸುತನುಕಾ : ಸ್ಥಿರಳಾಗು ಬಾಲಿಕೆ ! ... ರೂಪದಕ್ಷ ಆಚಾರ್ಯ ದೇವದತ್ತರು ದ್ಯುಲೋಕಮನೋಹರದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಲ್ಪನದಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಆವಾಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ...

ಸುಸಂಗತಾ : (ಮೌನ),

ಸುತನುಕಾ : ಭೀತಳಾಗಬೇಡ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ಶೀಘ್ರ ಮೃತಳಾಗಲಾರೆ .... ನಾನೀಗ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ಷುಬ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ .... ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಳಾಗುತ್ತೇನೆ, ಸ್ಥಿರಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಾದಗಳು ಯಥಾಪೂರ್ವ ಕುಶಲವಾಗುತ್ತವೆ.... ಮತ್ತು

ಬಂದು ಋತು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ .... ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ವಸಂತಋತು ಆಗಮಿಸು ತ್ತದೆ .... ವಸಂತಪೌರ್ಣಿಮೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ .... ಆ ವಸಂತಪೌರ್ಣಿಮಿಯ ಕ್ಷೀರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುತನುಕಾಳ ಕೀರ್ತಿನಿಕೇತನವಾದ ಸೀತಾನಿವಾಸದ ಶುಭರಂಗದ ಮೇಲೆ ಲಘುಪಾದಗಳ ಚಿತ್ರವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಈ ನರ್ತಕಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ .... ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸಾಧುವಾದಗಳ ಸುರಿಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಾರೆ .... ಗೀತವಾದ್ಯಗಳು ಆನಂದಸಮುದ್ರದ ಉತ್ತೇಜಿತ ವೀಚಿಗಳಂತೆ ಹುಯ್ಯಲಿಡುತ್ತವೆ.... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿದ್ದು ಅಲಭ್ಯನಾದ ಬಂಧಿತಪ್ರಿಯನ ಆರ್ತ ನೇತ್ರಗಳ ಮೂಕಸಂಕಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕ್ರಂದಿಸುವ ಪ್ರಿಯಳಂತೆ,ನರ್ತಕಿಯ ಪಾದಕಿಂಕಿಣಿಗಳು ವಾದ್ಯಝೇಂಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಝೇಂಕೃತಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೋಲಾಹಲ ವೆಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ ... ಅನಂತರ ... ರಾಗ ಲಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ ... ಲಯ ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ... ನರ್ತನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ... ಭಾವ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ... ಪ್ರೇಮ ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ ....

[ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದನ ಅಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀರವ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ — ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳು ರಾಗಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರಲು —]

ಗಾನಪ್ರಿಯ

ಅಥವಾ

ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ

(ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ಹೆಂಡತಿ (ಮಾಲತಿ)
ಗಂಡ (ಮಾಧವಶರ್ಮ)
ಗೊಗ್ಗರು ದನಿ
ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ
ಡಂಗುರದವ
ಪಹರೆ
ಮಂತ್ರವಾದಿ
ರಾಜ
ರಾಜಕುಮಾರಿ
ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾನ್.

[ಒಂದು ತಮಿಳು ಜಾನಪದ ಕತೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಪ್ರೇರಿತವಾಯಿತು. — ಲೇಖಕ]

ಮಾಲತಿ : ಅಲ್ಲಾ, ಏನೂಂದ್ರೆ ಹೀಗೆ ಮೂಗು ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ ಕೂತರೆ ಹೇಗೆ? ಯಾವುದಾದರೂ ಮೋಟು-ಗೋಡೆ ಹಿಂದಾದರೂ ನಿಂತ್ಕೊಳ್ಳಿ ಹೋಗಿ !

ಮಾಧವ : ಏನು ? ಮೋಟು-ಗೋಡೆ ಹಿಂದೇನೇ ? ನೋಡಿಲ್ಲಿ, ನಿಂತ್ಕೊಂಡೆ !

ಮಾಲತಿ : ಏನಿದು, ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ್ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ ... ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಿದೆ ಮೋಟು ಗೋಡೆ ?

ಮಾಧವ : (ನಕ್ಕು) ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ಯಲ್ಲ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ! ಅದಕ್ಕೇನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹುಡುಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೇ ? ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೈಹಿಡಿದು, ತಾಲಿಕಟ್ಟಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇನೇ, ನಿನ್ನ ! “ ಕೆತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹಿಂದೆ ” ಅನ್ನೊ ಹಾಗೆ, ‘ ಈ ಗಾರ್ಧಭಶರ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ? ’ ಅಂದ್ರೆ, ಈ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ ಸೆರಗನಲ್ಲಿ ’ !

ಮಾಲತಿ : (ರೇಗಿ) ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧೀ ಎಲ್ಲ ಇಂತದ್ದರಲ್ಲೇ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ .... ಹೆಂಡತೀನ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಅನ್ನೋದರಲ್ಲಿ !

ಮಾಧವ : ಇಂತದ್ದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ **ಖರ್ಚಾ**ಗೊಲ್ಲ ಕಣೆ, ಮಸೆದು ಹರಿತ ಆಗುತ್ತೆ ! ಕತ್ತಿ ! ಕತ್ತಿ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ! ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಕೂರಸಿ ಇಟ್ಟರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ....

ಮಾಲತಿ : ಹಾಗೆಂತ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮೇಲೇ ಮಸೀತೀರಲ್ಲ ?

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತು ಮೋಟುಗೋಡೆ, ನಾಳೆ ಮಹಾಪರ್ವತ — ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧನೂ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡಾಗಿತ್ತು ಕಣೆ ....

ಮಾಲತಿ : ನೋಡೋಣ, ನೋಡೋಣ — ಏನು ಮಾಡ್ತೀರೋ, ನಿಮ್ಮ ವಜ್ರಾಯುಧ ಇಟ್ಕೊಂಡು ! ಕೈಲಿರಬೇಕಾದ ವಜ್ರ ಎಲ್ಲ ತಲೇಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೂ ಎಂತಹ ವಜ್ರ ಅಹಹಾ .... ಮರವಜ್ರ ! .... ಸರಿ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಬನ್ನಿ — ಕೂಳು ಬಸಿಕೋತೀರಂತೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಳೆ ಬೇಯೋದಿಲ್ಲ, ಸೀದುಹೋಗುತ್ತೆ ; ಒಳಗೆ ಹೊಗ್ತೀನಿ ಏನಾಗಿದೆಯೋ?

ಮಾಧವ : ಕಾಸಿಲ್ಲದ ಗಂಡ, ಮೂದಲಿಸಿ ಮುಖ ಮುರಿಯೋ ಹೆಂಡತಿ ! ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ, ತಲೇಲಿರೋ ವಜ್ರಾನ ಕೈಗೆ ಇರಿಸಿಕೋ ಬೇಕಲ್ಲ .... ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಸೆದಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಕತ್ತರಿ ಸೊಕ್ಕಾಗತ್ತೆ ! ಇರಲಿ, ಇರಲಿ.

[ಹೀಗೇಂತ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಊರ ಹೊರಗಿನ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ಹೋದ. ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ....]

ಮಾಧವ : ಓಂಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಆ ನೀರಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಬೇಡ, ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡು.

ಮಾಧವ : (ಅರ್ಘಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಯಾರದು ? ... ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆಯೇ ?

[ಮೌರ್ನ]

ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ? ... ಸರಿಂಯೆ, ಈ ಬುದ್ಧಿಗೇ ಏನೋ ಭ್ರಮೆ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ತೀರಿಸಿ ಹೋಗೋಣಂತೆ. (ನೀರನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಇಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಹೊರಡು !

ಮಾಧವ : ಸರಿಹೋಯ್ತು ಇದ್ಯಾಕೋ! (ಗಾಳಿಗೆ) ಯಾರಯ್ಯಾ ನೀನು, ಗೊಗ್ಗಯ್ಯಾ, ಬೆದರಿಸ್ತಾ ಇದೀಯಾ ? ಹೊಳೆ ನೀರಿಗೆ ದೊಣೆನಾಯಕನ ಅಪ್ಪಣೇನೇ ? (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ರೇಗಿ) ಏ ದೊಣೆನಾಯಕ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಬೇಡ. ಬೆದರೋದಿಲ್ಲ ಈ ಹಾರವ, ಗಟ್ಟಿಕುಳ ! ... [ಮೌರ್ನ]

(ತನಗೇ) ಅರೆ, ಇದೇನಿದು ಹುಚ್ಚು ನನ್ನದು ... ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ, ಗಾಳೀಗೆ ಗುದ್ದುತಾ ಇದೇನಿ ! ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ತಾಳ ಹಾಕಿದರೆ, ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ! ಬೇಗ ಹೋಗಿ, ಹೊಟ್ಟೇಗೆ ಹವಿಸ್ಸು ಹಾಕಬೇಕು. ಹುಂ, ಹೋಗೋಣ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗಿಸಿ) ಹೋಗಬೇಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನಿಲ್ಲು.

ಮಾಧವ : (ರೇಗಿ) ಯಾರಯ್ಯಾ ನೀನು, ಎಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದೀ ? ಎಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಶಕುನಿ ನೀನು, ನಾನು ಮಾಡೋದನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಡಾಬೇಡಾಂತ ತಡೆಹಾಕ್ತೀ ... ಎಲ್ಲಿದೀಯಾ ?

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಮೇಲೆ, ಈ ಅರಳೀಮರದ ಮೇಲಿದೀನಿ. ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ... ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ.

ಮಾಧವ : (ಸಂಶಯಾತ್ಮ) ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು. ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ-ರಾಕ್ಷಸ ... ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆ, ಹೋದಜನ್ಮದಲ್ಲಿ.

ಮಾಧವ : (ಕುಹಕ) ಸರಿಯೆ, ನೀನು ಹೋದಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ನಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬೆದರಿಸೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ಸದ್ಗತಿಯೇ ಬಂದಹಾಗಾಯ್ತು.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : (ನೊಂದು) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬೇಡ, ಕಷ್ಟ ಪಡೋವರನ್ನ ಕಂಡು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಬೇಡ. ಅಳೋವರನ್ನ ಕಂಡು ನಕ್ಕರೆ, ನಗೋವರನ್ನ ಕಂಡು ಅಳಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಮಾಧವ : ಒಳ್ಳೇ ವೇದಾಂತ ಸಂಪಾದಿಸೀದಿಯಲ್ಲ, ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ

ಇರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ, ಮರದ ಮೇಲಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರೇ ವಾಸಿ, ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಹೌದು, ಹೌದು. ವೇದಾಂತ ಕಲಿತುಕೋಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. (ದಿಟ್ಟನೆ ಅಂಗಲಾಚಿ) ನನ್ನ ಕತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಬಾರದೇ ?

ಮಾಧವ : (ಅಸಡ್ಡೆ) ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕತೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಕಡಿಮೆ ... ಕತೇನೇ ಅರ್ಥವಾಗೊಲ್ಲ .... ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸೀತಾ ಇದೆ, — ಹಾರವ ಬೇರೆ.

ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿಬಿಡು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದೇನೆ.

ಮಾಧವ : ಏನಪ್ಪ ಅಂತಾ ಕಷ್ಟ ? ಮರದ ಮೇಲೆ ವಾಸ, ಸುಖವಾಗಿ. ಕುರೂಪ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ಹಸಿವು, ಹಲ್ಲುನೋವು ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗಿದ್ದರೆ .... ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಸಾಲಗಾರರ ಕಣ್ಣಿಗೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣೆರಸ್ತಾ, ಇದ್ದೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅನ್ಬೇಡಪ್ಪ. ದೇಹ ಕಾಣಿಸೊಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ ... ಬುದ್ಧಿವಂತ ನೀನು, ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಆಗಿಬಿಡಬೇಡ. ನಾನು ಈ ಮರ ಬಿಟ್ಟು ಅಲುಗಾಡೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. (ನಿಟ್ಟುಸಿರು, ಇಡೀ ಮರ ಅಲುಗುವುದು) ... ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಕೇಳೋ ವರು ಯಾರಿದಾರೆ? ಯಾರು ತಾನೇ ಇದಾರೆ ? (ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಅಳಲಾರಂಭಿಸುವನು)

ಮಾಧವ : (ಸಂತೈಸುತ್ತ) ಛೆ ಛೆ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಅಳೋದೇ ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಹಾರಾಡಿಸೋ ಬದಲು, ಹೀಗೆ, ಹುಡುಗರ ಹಾಗೆ ಅತ್ತುಬಿಡೋದೇ !...... ಅಳಬೇಡ, ಹೋಗಲಿ ... ಈ ಮರ ಬಹಳ ಅಲ್ಲಾಡ್ತಾ ಇದೆ ... ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಹೋಗಲಿ, ಏನಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ, ಹೇಳು, ಕೇಳ್ತೀನಿ.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಂಡು ಮುದುಕಿಯ ಹಾಗೆ) ಕೇಳ್ತೀಯೇನಪ್ಪ, ಈ ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕತೇನ ... ಮಿಕ್ಕ ಜನ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದರೆ ಬೆದರ್ಕೊಂಡು, ಎದ್ನೊ ಬಿದ್ನೊ ಅಂತ ಓಡಿಹೋಗ್ತಾರೆ. (ನೆನಪಾಗಿ) ಮೊನ್ನೆ ಶೆಟ್ಟಿ ಒಬ್ಬ ಓಡಿಹೋಗುವಾಗ, ಹ ಹ್ಹ ಪಂಚೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು ... ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ನಗುವನು)

ಮಾಧವ : ಒಳ್ಳೇ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಸಹವಾಸ ! ಕ್ಷಣಚಿತ್ತ, ಕ್ಷಣಪಿತ್ತ ... ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅಳು, ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನಗು ! ಮರದ ಕೆಳಗಿರೋ ನಮಗೆ, ಇದು ಅತ್ತರೂ ಎಲೆ ಉದುರುತ್ತೆ, ನಕ್ಕರಂತೂ ಎಲೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಗುವುದನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ನಗು ಬಂದು ಬಿಡ್ತು ... (ನಿಟ್ಟುಸಿರು) ಹೀಗೆ ನಕ್ಕೇ ಈ ಗತೀಗೆ ಬಂದೆ .... ಹುಂ ! ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಹೇಳಿಬಿಡ್ತೀನಿ .... ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೆದರದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡವನು, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಪಾರು

ಮಾಡೋದು ಸಾಧ್ಯ. (ಆರ್ತನಾಗಿ) ನೀನೇ, ನೀನೆ, ... ನೀನೇ ಕಾಪಾಡ ಬೇಕು. ...

ಮಾಧವ: (ಬೇಸರಪಟ್ಟು) ಏನು ಕಷ್ಟ ಅಂತಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. (ಊಹಿಸಿ) ಹೆಂಡತಿ ಕಾಟವೇನಯ್ಯ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಆಸೆ ಉಸುರುವ ಹಾಗೆ) ಹೆಂಡತಿ ಕಾಟ, ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶ ...

ಮಾಧವ: (ಅರ್ಥವಾಗಿ) ಮದುವೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಪಾಪ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ (ಮತ್ತೆ ಊಹಿಸಿ) ಹೋಗಲಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಕೇನಯ್ಯ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಕಾಣಿಸೋ ಮೈ ಇದ್ದರೆ ಮದುವೆ! ಈ ಸ್ಥಿತೀಲಿ, — ಮರಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಮದುವೆ? ಹುಂ.

ಮಾಧವ: (ಬೇಜಾರಾಗಿ) ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಬೆಳಸ್ತೀಯಲ್ಲ. ಬೇಗ ಹೇಳಪ್ಪ, ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ? ಅಂಥಾ ಕಷ್ಟ ಏನು ಬಂದು ಕವಿದುಕೊಂಡಿದೆ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ತಟ್ಟನೆ, ಸ್ವರ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ವಿವರಿಸುತ್ತ) ಆ ಕೊಳ ಇದೆಯಲ್ಲ?

ಮಾಧವ: ಇದೆ!

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಅದರಾಚೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲವೆ? ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅರ್ಧ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟು ಮರೆತುಹೋದಹಾಗೆ!

ಮಾಧವ: ಹಾಂ! ಕಾಣಿಸ್ತು, ಅದಕ್ಕೇನು? (ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಂಗ್ಯ) ತಾವು ಅಲ್ಲೀಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ? ದೆವ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಾರೆ ಮನೇನ!

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ಏಕೊ ರೇಗಿ) ಹೌದು ಹೌದು ಆ ದೆವ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ದಾರೆ! (ಕೂಗಿ) ಪಿಶಾಚಿ! ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: ಏನು? ಇನ್ನೊಂದು ಪಿಶಾಚೀನೇ? (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಹೆಣ್ಣೊ, ಗಂಡೋ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (ವ್ಯಂಗ್ಯ ಗಮನಿಸದೆ) ಗಂಡು! ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ, ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿ ಯಾಗಿ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ, ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: (ಕುತೂಹಲ) ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆಯೆ ಪಿಶಾಚಿ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಹೌದು ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ. ನರಕಸ್ವರ, ಅಪಸ್ವರದ ಕೌರವ! ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಬಾರಿಸೋದು ನಾಗಸ್ವರವಲ್ಲ–ನನ್ನ ಕಿವಿ ಒಳಗೆ ಸಲಾಕಿ ಹಾಕಿ ಅಗೆದು, ನನ್ನ ಮೆದುಳಿನಮೇಲೆ ರಿಂಗಣಗುಣಿತ ಕುಣೀತಾನೆ! ಪಿಶಾಚಿ!

ಮಾಧವ: (ಇದೇನು ಮಹಾ! ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ) ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತು ಖರ್ಚು ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲ .... ಏನೋ ಮಹಾಕಷ್ಟ ಅಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆ .... (ವಿವರಿಸಿ) ನಾವು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋವಾಗೆಲ್ಲ ಕೇಳ್ತೀವಿ, ಈ ನಾಗಸ್ವರಾನ. ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೇರೆ, ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸೋನು. ಧಾರೆಮಂತ್ರ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಬಲವೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ಬಂದ

ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸಿಬಿಡು" ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸ್ತೀವಿ. ಯಾಕೆ ಗೊತ್ತೆ ? ಮಂತ್ರ ತಪ್ಪಾದರೂ, ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸ್ದಿರಲಿ ಅಂತ ! ನಾಗ ಸ್ವರದೇನು ನಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಬಂಧು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹುಂ; ನಿಮ್ಮ ಆಪ್ತಬಂಧು ನಾ ಕಾಣೆನೇ ? ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆನಲ್ಲವೇ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ — **ಇವನು !** ಇವನು, — ಈ ಸಂಗೀತದ ಯಮದೂತ. ಈ ಅಪಸ್ವರದ ಶೂಲ, ಈ ರಸಾಭಾಸದ ಕಾದ ಸೀಸದ ಝರಿ ! ಇವನ ಹಾಗೆ ನಾ ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲಪ್ಪ ... ಇವನ ಭೈರವಿ ರಾಗ, ಕಾಳಭೈರವಿ ! ಇವನ ಹಂಸಧ್ವನಿ — ಕಂಸಧ್ವನಿ ! ಇವನು ತೋಡಿ ಬಾರಿಸ್ದಾಗ, ನನ್ನ ಎದೆ ರಕ್ತಾನೇ ತೋಡಿ ತೋಡಿ ಸ್ನಾನಮಾಡ್ತಿರೋ ಹಾಗೆ, ನನಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಆಗುತ್ತೆ ! **ಒಂದೊಂದು** ರಾಗ ಬಾರಿಸಿದಾಗಲೇ ಹೀಗೆ — ಇನ್ನು ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಾರಿಸ್ತಾನೆ ... ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಅಲ್ಲ, ರಾಗಗಳ ರುಂಡಮಾಲಿಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! **ತೋಡಿ** ಒಳಗೆ **ಭೈರವಿ** ಹೊಕ್ಕು, ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೀಳಿ, ಅದರ ನರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, **ಹಿಂದೋಳ**ಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಹಾಕಿ, ಬಲಿಗೆ ಕೋಣನ್ನ ಒಯ್ಯೊ ಹಾಗೆ, ಈ ರಾಗಗಳ ರುಂಡಮಾಲೆ ಹಾಕಿದ ಹಿಂದೋಳಾನ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನಯ್ಯ! ... (ಅಂಗಲಾಚಿ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನನ್ನ ಬಿಡಿಸು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸು !

ಮಾಧವ : (ಅಚ್ಚರಿ) ಕೋಪಕ್ಕೆ ವೇಗವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ವ್ಯಾಕರಣವಿಲ್ಲ—ಏನು ಉಪಮೆಗಳು ! ... ಅಲ್ಲ, ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನ ಜೋರಾಗಿದೆ ... ಆದರೂ, ಈ ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹೆದರ್ಕೊಂಬಿಡೋದೇ, ಮನುಷ್ಯರೇ ಹೆದರೊಲ್ಲ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ರೇಗಿ) ಮನುಷ್ಯರೂ ನನ್ನಷ್ಟು ಸಂಗೀತ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹೆದರ್ತಾ ಇದ್ದರು : ಹೆದರೋದ್ದಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಇವನ್ನ ಕೊಂದು ಸಂಗೀತ ಸರಸ್ವತೀಗೆ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸ್ತಾ ಇದ್ರು ! ಹಾಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಸೌಮ್ಯ ದೇವತೆ ! ಮಹಾಕಾಳಿ ಆಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಳು ಗತೀನ, ಈ ಮಹಿಷಾಸುರನಿಗೆ ! ... ಹಾಳು ! **ಹಾಳು !** ಶಾಪಕ್ಕೆ ಆಳಾಗಿ ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ಮಿಕಮಿಕಾಂತ ಒದ್ದಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ... ಹುಂ.

ಮಾಧವ : (ಕುತೂಹಲ) ಶಾಪ ? ... ಏನು ಶಾಪ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಈ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನನ್ನಕತೆ ಹೇಳೋದ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ನಲ್ಲ. ಹೋದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದೆಂತೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ — ಗಾನಪ್ರಿಯ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೆಸರು ; ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ; ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೇನ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಡದೆ ಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಜತೇಗೆ, ಯಾರೇನು ಹಾಡಿದರೂ ಅವರ ತಪ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದೆ ... ನನಗೆ,

ಒಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪಸ್ವರಾನೂ ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಅದಕ್ಕೇ, ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತ ಕಲೀಬಾರದು — ಕಿವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅಪಸ್ವರ ಕೇಳಿಸಿ ನರಕಯಾತನೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನೋಡು, ನಿನಗೇನಾದರೂ ಅನ್ನಿಸತ್ತೆ ?

ಮಾಧವ: (**ತನಗೆ**) ಪರವಾಯಿಲ್ಲ, 'ಸಂಗೀತದ ಗಂಧವಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಅವಮಾನ ಮಾಡೇಬಿಟ್ಟೆ; ಈ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ! ಹೋಗಲಿ, ಅವನ ಯಾತನೇನೂ ತಪ್ಪಿತು ನಮಗೆ ! ... (**ಮುಂದುವರಿಸಿ**) ಸರಿಯೇ, ಆ ಮೇಲೇನಾಯಿತು ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಒಂದು ದಿನ, ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿ ಬೀದೀಲಿ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ಅವನ ಹಾಹಾಕಾರ ಕೇಳಲಾರದೆ, ಅವನ್ನ ಹಿಡಿದು ಚೆಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅವನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಂತೆ; ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗು ಅಂತ ಶಪಿಸಿಬಿಟ್ಟ ... ಕಿವಿಡು ದೇವರು ! ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಸ್ವರಶುದ್ಧಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡ ... ನೋಡೀಗ **ಅಂತಹ** ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಇವತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ — ಈ ನಾಗಸ್ವರದ ನರಕದೂತನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳ್ತಾ ಇದೀನಿ ... (**ಉದ್ವೇಗ**) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬಿಡಿಸಪ್ಪ, ಬಿಡಿಸು. ಅದೋ ... ಅದೋ ನೋಡು ... (**ದೂರದಲ್ಲಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ನಾಗಸ್ವರ**)

ಮಾಧವ: (**ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಲದು; ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ**) ಎಲ್ಲಿ ... ಎಲ್ಲಿ ... ಏನು ? ಓಹೋ ನಾಗಸ್ವರವೇ ... ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಕಿವಿ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: ಶುರು ಆಯಿತು, ... ಬಿಡಿಸು ಬಿಡಿಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಈಗ ಹೀಗಿದೆ — ಇನ್ನೂ ಶ್ರುತಿ ನೋಡ್ತಾ ಇದಾನೆ. ಇನ್ನೇನು ಶುರು ಆಯ್ತು. ಬಿಡಿಸು, ಕಾಪಾಡು ! ಈ ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ನರಕಯಾತನೆ ತಾಳಲಾರೆ ! ನಾಗರಹಾವು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೆ; ಈ ನಾಗಸ್ವರ ಕೊಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ, ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತೆ ! ಬಿಡಿಸು ... (**ಭಯವಿಹ್ವಲನಾಗಿ**) ನೋಡು, ನೋಡು, ಶುರು ಆಯ್ತು ...

[ನಾಗಸ್ವರ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಾರಂಭಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅಪಸ್ವರಗಳೂ ಹೊರಳಿ ನರಳಿ, ಆಕಾಶ-ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಕೊರೆದು, ಸ್ಪಂದನಸ್ಪಂದನವಾಗಿ ಆಕ್ರಂದನಸ್ವರ ಮೊಳಗಿಬರುವುದು.]

ಮಾಧವ: (**ಆಲಿಸಿ**) ಇದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ, ನನಗೂ — ಇನ್ನು ನಿನ್ನಂತಹ ಗಾನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ, ಮರಣಾನಂದವೇ ! (**ಪುನಃ ಹಳೇಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಬಂದು**) ಸರಿ, ಈಗ ನಿನಗೇ ಈ ಮರಾನ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ವೆ ? ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ನೀನು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (**ನೊಂದು**) ಹಾರಾಡೋದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಪಿಶಾಚಿನೇ ? ದೆವ್ವ ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಭೇತಾಳ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ತಾವೇ ಓಡಾಡಬಲ್ಲವು. (**ಜಂಬದಿಂದ**)

ನಾನು ... ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲದಿಂದ ಚಲಿಸಬೇಕಾದವನು.

ಮಾಧವ: ಹಾಗಾದರೆ ಚಲಿಸು. ಏನು ಕಷ್ಟ ನಿನಗೆ ? ಹೀಗೆ ನರಕ ನರಕಾಂತ ಗೋಳಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಅರಳೀಮರಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿದೀ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ: (**ತುಸು ನೊಂದು**) ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಬಲ ತೀರಿಹೋಯಿತು. ನೀನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಚಲಿಸ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, (**ಉದ್ವೇಗ**) ಇಲ್ಲೇ ಅನಂತಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಕೊಳೆಯುತ್ತ, ಈ ನಾಗಸ್ವರದಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹುಣ್ಣಾಗಿ .... ಅನಂತ ಕಾಲದ ವರೆಗೂ .... ಈ ರೌರವದಲ್ಲಿ ಸವೆಯಬೇಕಲ್ಲಾ. ಸಹಿಸಲಾರೆ, ಸಹಿಸ ಲಾರೆ! (**ನಾಗಸ್ವರ**) ಆಪದ್ಬಾಂಧವ, ಬಿಡಿಸು, ಬಿಡಿಸು, ನಿನಗೇನು ಬೇಕಾ-ದರೂ ಮಾಡ್ತೀನೆ, ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಬಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡು, ನಾಲ್ಕು ಗಾವುದ ದೂರನಾದರೂ ಹೋಗ್ತೇನೆ !

ಮಾಧವ : (**ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಅರಿತು**) ಆಯಿತು ಕೊಡೋಣಂತೆ. ಕೊಟ್ಟರೆ ... ನೀನೇನು ನನಗೆ ಕೊಡ್ತೀಯಾ ? ರಾಜ್ಯ ... ಭೂಮಿ ... ಒಡವೆ ... ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ... ಏನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (**ಮತ್ತೆ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೇ ಕುಂದಾದಂತೆ**) ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ಭೂತ ಭೇತಾಳವಲ್ಲ—ರಾಜ್ಯ ಒಡವೆ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾಗಿದ್ದನು,— ಕೃತಜ್ಞತೆ ... ಆಶೀರ್ವಾದ ... ವೇದವಿದ್ಯೆ— ಇವು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ.

ಮಾಧವ : (**ತಿರಸ್ಕಾರ**) ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಆಶೀರ್ವಾದ, ವೇದವಿದ್ಯೆ ... ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರನೂ ಇವೆಲ್ಲ ಸರಕು ಬೇಕಾದ ಹಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಹತ್ರ ಇಲ್ಲದೇ ಇರೋದಾಗಿ, ಧನ ಕನಕ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು, ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಏನೋ... ನೋಡಬಹುದು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ನನ್ನ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡ್ತೀನಲ್ಲ ...

ಮಾಧವ : ಬೇಡಪ್ಪ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಕಿವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 'ಅದು ಅಪಸ್ವರ— ಇದು ಅಪಶ್ರುತಿ' ಅಂತ ನರಕಯಾತನೆ ಪಡಲೆ ? ಈಗ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಗುಳ್ಳೆನರಿ ಊಳಿಟ್ಟಹಾಗೆ, ಹಸೆಹಾಡಿದರೂ ನನಗೆ ಕರ್ಣಾಮೃತ ... ಬೇಡಪ್ಪ ಬೇಡ. ಧನ; ಕನಕ; ವಸ್ತ್ರ; ಭೂಮಿ; ಪದರಿ — ಇವು ನನಗೆ ಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (**ಮುಖ ಮುರಿಯುವ ಹಾಗೆ**) ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಸೆಪಡುತ್ತೀ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ, ವೈಶ್ಯ ! ಛಿ, ಹೀಗೆ ಚೌಕಶಿ ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲ— ನನ್ನ ಜೀವ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಯ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ! [ನಾಗಸ್ವರದ ವಿಕಾರ ಕೇಕಾರವ] ಅಯ್ಯೋ, ಅಯ್ಯೋ, ಬಿಡಿಸು, ಬಿಡಿಸು ... ಇವನು ಊದುತ್ತ ಇರೋದು ನಾಗಸ್ವರವಲ್ಲ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಹಳೆ ! (**ತನಗೆ ತಾನೇ ಕನಿಕರಪಟ್ಟು**)

ಅಯ್ಯೋ ಎಂತಹ ನಿಸ್ಸಹಾಯ ನಾನು, ಹೇಳವನಾದೆನಲ್ಲ, ಎಂತಹ ಪಾಪಿ ಜನ್ಮ ! [ನಾಗಸ್ವರ]

ಮಾಧವ : (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಏನೇನೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ದೆಯ್ಯ ಭೂತಗಳಿಗೆ. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರಿಗಿರುವುದು ಒಂದೇ ಶಕ್ತಿ.

ಮಾಧವ : ಅಂದರೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಮರಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ ! (ಅಳುತ್ತ) ಹೆಳವ, ಹೆಳವ, ಹೆಳವ ನಾನು ! ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಈ ಕರ್ಣಕಠೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲಿಲ್ಲದ ಹೆಳವ ! (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವನು)

ಮಾಧವ : (ಗಮನಿಸದೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ) ಮರಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು-ಕೊಳ್ಳೋ ಶಕ್ತಿ, ಅಷ್ಟೇನೇ ? (ಥಟ್ಟನೆ) ಗಾನಪ್ರಿಯ, ಅಳಬೇಡ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ನೀನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಬಿಕ್ಕಿ) ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ, ನಾನೇನೂ ಮಾಡಲಾರೆ ! ನಾನು ಹೆಳವ ! ಕೈಕಾಲಿಲ್ಲದ ರುಂಡ-ಮುಂಡ !

ಮಾಧವ : (ಸ್ವಲ್ಪ ರೇಗಿ) ನಿನ್ನ ಈಗಲೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸು ... ಥು, ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಎಲೆ ಉದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ ! (ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುವನು)

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಿಲ್ಲಿಸಿ) ಬಿಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಿಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ? ಎಂತಹ ನರಕದಿಂದ ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ ಅನ್ನೋದನ್ನ ನೀ ಕಾಣೆ ...

ಮಾಧವ : ಆದರೆ, ನನಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಬರೋ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ನೀನು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಿರಾಶೆ) ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ; ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಉಚ್ಚಕುಲದ ಪ್ರೇತ, ಯಾವ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರವೂ ಬರದು ಅಂತ.

ಮಾಧವ : ನೀನು ಈ ಮರಾನ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ತೀ ತಾನೆ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಅದೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ... ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಿಯಾದ ನಾನು, ಮರ ಮನುಷ್ಯರ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ಅಲೆಯೋ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೊಂದು ಗೂಡು ಹುಡುಕಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮಾಧವ : (ಆತುರನಾಗಿ) ಹಾಗಾದರೆ, ಈಗಲೇ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಿ, ಈ ಮಹಿಷಪುರಿಯ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ ?

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ.* ಅಲ್ಲ ಕಣೆ, ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ, ನೋಡ್ತಾ ಇರು. ಈ ಮೋಟುಗೋಡೇ ಮೇಲೇ ಕಿನ್‌ಕಾಪು, ಚೀನಾಂಬರ ಪೀತಾಂಬರ ಗಳನ್ನು ಹರವಿಹಾಕೋಣಂತೆ ...

ಮಾಲತಿ : ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಡಿಸೇ ಬಿಡ್ತೀರಾ ?

ಮಾಧವ : ಖಂಡಿತ. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ; ನನ್ನ ನೋಡಿದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾಲತಿ : (ಅಳುತ್ತ) ಹಾಗಾದರೆ ... ಹಾಗಾದರೆ ...

ಮಾಧವ : ಯಾಕೇ ಅಳ್ತೀಯಾ ? ರೇಶಿಮೆ ಶೀರೆ, ರತ್ನದ ವಂಕಿ ಬೇಡವೇನೆ ?

ಮಾಲತಿ : ಅಲ್ಲ ... ಅ ... ಅ ... ಭೂತ ಬಿಡಿಸಿದವರಿಗೆ (ಬಿಕ್ಕಿ) ಜಹಗೀರಿನ ಜತೇಗೆ, ರಾಜಕುಮಾರೀನೂ ಕೊಡ್ತೀನಿಂತ ... ಡಂಗುರ ... ಅ ... ಅ ...

ಮಾಧವ : ಅಯ್ಯೊ ಪೆಚ್ಚೇ, ಇಷ್ಟೇನೇ ? ಒಂದು ಮದುವೆ ಸಾಲದೇನೇ ನನಗೆ ? ಅದೂ ಈ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಕಮಲಲೋಚನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೂ ಬಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ .. ಛಿ ಅಳಬೇಡ ... ಭೂತ ಬಿಡಸೊಕೇ ಹೋಗ್ತಾ ಇದೀನಿ, ಆ ಭೂತ ಬಿಡಿಸಿ ಈ ಭೂತದ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೋತೀನೇನೇ ? ... (ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ನಾನು ಮಾದವ, ನೀನು ಮಾಲತಿ; ಗಾರ್ದಭಶರ್ಮನಿಗೆ ಮೋಟುಗೋಡೇ ಮಾಲತೀನೇ ಗತಿ ಕಣೆ ಮಾಲತೀ !

ಮಾಲತಿ : (ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ) ಇನ್ಮೇಲೆ “ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ” ಅನ್ನೋದಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೇ ...

ಮಾಧವ : ಇನ್ಮೇಲೆ, ‘ಮೋಟುಗೋಡೆ ಹತ್ರ ಬನ್ನಿ’ ಅಂತ ಅನ್ನು, ತಿಳಿತೇನೇ ಮೋಟುಗೋಡೆ ಮಾಲತೀ .. ಇನ್ನು ಹೋಗ್ತೀನಿ ... (ಬಟ್ಟೆಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಈಗ, ಈ ಹರಕಲು ಪಂಚೆ ಮುಚ್ಕೋ ಹಾಗೆ ಈ ಉತ್ತರೀಯದ ಮಡಿಕೆ ಹಾಗೇ ! ಈ ಉತ್ತರೀಯದ ಹರಕು ಮುಚ್ಕೋದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಂಪು ಶಾಲಿನ ಹೊದಿಕೆ. ಈ ಕೆಂಪು ಶಾಲಿನ ಈ ಕಿಂಡಿ ಮುಚ್ಕೋದಕ್ಕೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಕೈ ಇಟ್ಕೊಳ್ಳೋದು ... ನಗಬೇಡ ... ಹೋಗೋವಾಗ, ಹೀಗೆ ! ಬರೋವಾಗ, — ನೋಡ್ತಾ ಇರು !

ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಅಂತಃಪುರ

ಮಾಧವ : (ಪಹರೆಗೆ) ರಾಜಕುಮಾರಿಯವರ ಭೂತಗ್ರಹಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ರಾಜರಿಗೆ ಹೇಳು, ಕೂಡಲೆ !

ಪಹರೆ : (ತಿರಸ್ಕಾರ) ಒಳಗಡೆ, ಯಾರು ಯಾರೋ ಮಲಯಾಳದ ಮಂತ್ರವಾದಿಗ

ಳೆಲ್ಲ ಬಂದಿದಾರೆ. ಹರಕುಪಂಚೆ ಹಾರುವಯ್ಯನೋರಿಗೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಬಿಡ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೊ. ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ನಿಮಗೆ ತ್ರಾಸ ?

ಮಾಧವ : (**ಜರ್ಬಾಗಿ**) ಹೇಳು ಹೋಗಯ್ಯ, ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆಹರಟೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಮುಂದೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಆದೀತು.

ಪಹರೆ : (**ಕೊಡವಿ**) ಹುಂ ! ಹಾರವಯ್ಯ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕ್ತಾನೆ ! (**ತಿರುಗಿ**) ಅರರೆ ! ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ... ಓಡೋಡಿ ಬರ್ತಿದಾರೆ. ಏನಾಯ್ತೊ ಏನು ಕತೆಯೋ? ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿಾ ? . .

ಮಂತ್ರವಾದಿ : (**ಏದುತ್ತ ಬಂದು**) ನನ್ನ ಕೈಲಾಗೊಲ್ಲಪ್ಪ, ನನ್ನ ಕೈಲಾಗೊಲ್ಲ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ! ಭೂತ ಕೆಂಬೂತ ಪೆಡಂಬೂತ ಭೇತಾಳ ದೆಯ್ಯ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿ ಎಲ್ಲಾನೂ ಬಿಡಿಸಿದೀನಿ. ಇದು ...ಇದು... ಅದೇನು ರಂಪ, ಏನು ಮಾತು — ಹಾಡು ಬೇರೆ ಹೇಳುತ್ತೆ ! ಆಗೋದಿಲ್ಲಪ್ಪ, ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು, ಮೆಟರೆ ಹಿಸಕೋಕೇ ಬಂದಿತ್ತು, ಉಸ್ಸಪ್ಪ (**ಹೋಗುವನು.**)

ಪಹರೆ : ಹಾರವಯ್ಯನೋರೇ — ಇನ್ನು ನೋಡಬೇಕೂಂತೀರಾ ?

ಮಾಧವ : ನೋಡ್ತೀನಿ ಬಿಡಯ್ಯ.

ಪಹರೆ : ಸರಿ, ತಮ್ಮಿಷ್ಟ, ಬನ್ನಿ ...

ರಾಜ : (ಬಂದು) ಇನ್ಯಾರಿದಾರೆ? ... ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಯ, ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳೂ ಸೋತು ಹೋದರು. ಇದೇನು ವಿಪತ್ತು ಬಂದಿತು! ನನ್ನ ಆರು ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೂ ಹೀಗೇಯೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಗೆ, ದೆವ್ವಗಳೆಲ್ಲ, ಹಿಡಿದರೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನವಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ಕಡೆಯ ಕುಮಾರಿಗೆ, ... ಇದೇನೋ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಂತೆ ! ಅದೇನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ ! ಒಂದು ಹರಿವಾಣ ಲಡ್ಡುಗೆ, ಎರಡು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ! ಪಾಯಸವನ್ನಂತೂ, ಗಂಗಾಳಕ್ಕೆ ಗಂಗಾಳವನ್ನೇ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ... ಇನ್ನು ಮಂಡಿಗೆ, ಸಂಡಿಗೆ, ಹಪ್ಪಳ ! ನಮ್ಮ ಬಾಣಸದ ಮನೆ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅಡಿಗೆಯವರು ಓಡಿಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ !

ಮಾಧವ : (**ಸ್ವಗತ**) ನಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವಾಸನೆ, ಪಾಪ ! ಅರಳಿಮರದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಆಗುವುದೇ ಹೀಗೆ !

ರಾಜ : ತಾವೂ ಭೂತ ಬಿಡಿಸಲು ಬಂದಿರಾ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಲಯಾಳದ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಇಂದ್ರಜಾಲಕರು ಸೋತಲ್ಲಿ, ನೀವು ಗೆಲ್ಲುವ ಭರವಸೆ ನಿಮಗಿದೆಯೇ ?

ಮಾಧವ : ಅದಿರಲಿ, ಈಗ ಹಿಡಿದಿರುವ ಭೂತ ಆಗಾಗ ಹಾಡುತ್ತದೆಯೇ ?

ರಾಜ : (ಆಶ್ಚರ್ಯ) ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ? ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಮನಬಂದ ಹಾಗೆ ಹಾಡುತ್ತದೆ. ತಾಳ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಕುಮಾರಿಯ ಕೈ ಬೆರಳು ಬಾತು-ಕೊಂಡಿವೆ. ನಿದ್ದೆಯ ಗೊರಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಪ್ತಸ್ವರದ ಆರೋಹಣ ಕೇಳಿ-ದಂತಿದೆ.

ಮಾಧವ : (ತೃಪ್ತಿ) ಹಾಗಾದರೆ, ಆಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ.

ರಾಜ : ಆದರೆ ನಿಮಗಿದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಮಾಧವ : (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಬ್ರಹ್ಮ ಲಂ ಬಲಂ, ಬ್ರಹ್ಮಬಲಂ ತೇಜೋಬಲಂ !

ರಾಜ : (ಅರ್ಥವಾದ ಹಾಗೆ) ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ಕೂಡಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ನನ ನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ. ನಾನು ಕರೆಕಳಿಸುವವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಬಾರದು.

ರಾಜ : ಆಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಇದೇ ಬಾಗಿಲು, (ತೆಗೆದು) ಕುಮಾರಿಯ ಕೋಣೆ ! (ತೆಗೆದೊಡನೆ, ಒಳಗಿನ ಸದ್ದುಗಳು, ಹಾಡು ಕುರುಕುವುದು)

ಮಾಧವ : ಇನ್ನು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ. ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿ. (ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ) ಹ್ರಾ ಹ್ರಿ ಹ್ರೂ, ಛೂಮಂತರ ಕಾಳಿ (ನೋಡಿ) ಇವರೆಲ್ಲ ಹೋದರೋ ? ಹುಂ, ಏನಯ್ಯ ಗಾನಪ್ರಿಯ ?

ರಾಜಕುಮಾರಿ : ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡೂ !
ಸಾ ಸರಿಗಮಪದನಿಸಾ !
ಒಡ್ಡು ಒಡ್ಡೊ !
ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡೂ !
ಗಮರಿಸನಿದಪಾ !

ಮಾಧವ : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಗಾನಪ್ರಿಯಾ ! ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಗಾನಪ್ರಿಯಾ ? ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ, ನಾನು, ಬಂದಿದೇನೆ. ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗು.

ಹುಡುಗಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಗೊಗ್ಗರುದನಿ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು. ಅರಳಿಮರದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿ ಕುಡಿದೂ ಕುಡಿದೂ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ನಾನು, ಇಲ್ಲಿ (ರಾಗವಾಗಿ) ಲಡ್ಡು ಮಂಡಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ಒಬ್ಬಟ್ಟು ಹೋಳಿಗೆ ಪಾಯಸ ಪರಮಾನ್ನಗಳನ್ನೂ ... ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸುಕೃತ ! ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಎಂತಹ ಕಂಠ ! ಅಹಹಾ, ಜೇನುತುಪ ದ ಕಂಠ ! ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆ ಹಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು ! (ಹುಡುಗಿಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ; ಯಾರು ಬಲ್ಲಾರೀ ...)

ಮಾಧವ : (ವ್ಯಂಗ್ಯ) ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ! ಸ್ತ್ರೀಸಹವಾಸದ ನೆರಳಿಗೇ ಹೆದರಿದವನು, ಅಲ್ವೆ ? ಈಗ ನೋಡು !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹೊದ ಜನ್ಮವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು – ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ! ಇದೀಗ ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ನೆಲೆ. ಎಂತಹ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ! ಕಿನ್‌ಕಾಪಿನ ಪರದೆ, ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಧು, ಕೇಳಿದಾಗ ಲಡ್ಡು, ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾದ ಇನಿದನಿ ! ಇಂತಹ ಶಾರೀರ ಹೋದ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ. ನಾನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲೀತಿದ್ನೆ, ವಿಮರ್ಶಕ ಆಗತಿದ್ನೆ ? ... ಇದೀಗ ಸ್ವರ್ಗ !

ಮಾಧವ : ಇದೇನು, ರಾಜಕುಮಾರೀನ ಬಿಡೋ ಮನಸ್ಸಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸಿನಗೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹೊರಡೋ ಹೊರಡೋ ! ಹೊರಡುತ್ತೀಯೋ, ಕರುಳು ಬಗೆದುಬಿಡಲೋ ! ಬಂದ, ಶಿವಪೂಜೇಲಿ ಕರಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ !

ಲಡ್ಡು ಲಡ್ಡೂ
ಒಡ್ಡು ಒಡ್ಡೂ ... ಸಾಸರಿಗಮಪದನಿಸಾೀ

ಮಾಧವ : ಇದೇನು ವಿಪರೀತ ! ನಂ ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು, ಇವನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿತ್ತೊ ? ... ಥೀ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ನಾಚಿಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ವೆ ನಿನಗೆ ? ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾನೇ, ಕೃತಜ್ಞತೆ ಕೊಡ್ತೀನೀಂದೆ – ಕಡೆಗೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲವೇ ?

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಗೊಗ್ಗರುದನಿಯಲ್ಲಿ ಚೀರಿ ನಕ್ಕು) ಸಿಕ್ಕಿದವರಿಗೆ ಸೀರುಂಡೆ ! ಆ ಅರಳಿ ಮರದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಋಣೀ, ಆದರೆ ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹ.. ಇಲ್ಲಿಂದ ನೀನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಹೋಗಲಾರೆ, ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡು ... ಬೇಕು ಅಂದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಡಿ ಬದುಕಿಕೋ.

ಮಾಧವ : ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂತೋ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಾಪ. ಮಾಡಿಸ್ತೀನಿ. ನನಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಅಂಗಲಾಚಿದೆ, ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಕಾರ್ಯವಾಸಿ ಕತ್ತೆಕಾಲು ಕಟ್ಟು !

ಮಾಧವ : (ನಿರಾಶನಾಗಿ) ಇಲ್ಲೂ ಕತ್ತೆಪಟ್ಟ ಸಿಕ್ಕಿತೇ ? ಛೆ, ನರಮನುಷ್ಯರಿಗಷ್ಟೇ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲವೇ ? ನಂಬಿದವನ ಮೈ ಬೆತ್ತಲೆ ...

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ನೀನು ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಾಡು. ನಾನಿಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದ ಸುಖ ನನಗಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅರಮನೆ ಅಡಿಗೆಯವನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡ್ತಾನೆ. ಜತೆಗೆ ಎಂತಹ ಕಂಠ !

ಹುಡುಗಿಯ ದನಿ : ಮುಂಡಿಗೆ ಸಂಡಿಗೆ
ಕಾಯಿ ಹೋಳಿಗೆ ಹಪ್ಪಳ
ಸಾ ಸರಿಗ ಸರಿಗ ಸರಿ !

ಮಾಧವ : (ಥಟ್ಟನೆ) ರಾಗ ಹಾಡ್ತೀಯಾ ಅಲ್ವೆ, ಗಾನಪ್ರಿಯ! ಹಾಡಿಸ್ತೀನಿ ಇರು ! (ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು) ಏ—ಯಾರಲ್ಲಿ ? ಕೂಡಲೇ ... ಊರ ಪಡುವಲಲ್ಲಿರೋ ಪುಷ್ಕರಣಿ ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸೋನಿದಾನೆ. ಕರೆದು ತಾ, ಕೂಡಲೇ. ನಾಗಸ್ವರ ಇಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರ ಫಲಿಸೋದಿಲ್ಲ.

ಪಹರೆ : ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರೋವರು ಯಾರೂ ಆಗಬಾರದಾ ?

ಮಾಧವ : ಊಹುಂ. ಅವನೇ ಆಗಬೇಕು. ಅವನ ಹಾಗೆ ಬಾರಿಸೋವರು ಇನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರದ್ದು ಅವನ ನಾಗಸ್ವರ. ಕೂಡಲೇ !

ಪಹರೆ : ಆಗಲಿ, ಈಗಲೇ ಕರೀತೀನಿ ...

ಮಾಧವ : ಕೇಳಿಸಿತೋ ಗಾನಪ್ರಿಯ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ನಡುಗುತ್ತ) ಅವನ್ನ, ಅವನ್ನ ! ಬೇಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬೇಡ ! ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನವಿದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗ್ತೀನಿ. ನಾನೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ.

ಮಾಧವ : ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಈಗಲೇ !

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಬೇಡಿ) ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ... ನಾಲ್ಕುದಿನವಾದರೂ ಸುಖ ಪಡ್ತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲವೇ ?

ಮಾಧವ : ಕೃತಘ್ನ ! ಬಿಟ್ಹೋಡ್ತೀಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ? ಇರಲಿ, ಅವನೇ ಬರ್‍ತಾನೆ! ಮಂತ್ರವಾದಿ ! — ಕಂತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಬೊಂತೆ ! ಅರೆರೆ, ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಳಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರಿ ! (ಬೀಸುವನು)

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಕ್ಷೀಣನಾಗಿ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆಪದ್ಬಾಂಧವ — ಒಂದು ಸಾರಿ ಬದುಕಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಬದುಕಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಸುಖರಾಗಿರುತ್ತೇನೆ... ನನ್ನ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : ಛಿ, ಈಗಲೂ ಕುಟಿಲವೆ ? ನೀನು ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆ ನಾಗಸ್ವರದೋನು ಏನೇನು ಬಾರಿಸಿದರೂ ನಿನಗೆ ತಟ್ಹೋಹಾಗಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೇನುಶ್ಶಂಖ ಬಾರಿಸಿದರೂ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು ಅಲ್ಲವೆ ? ... (ರೇಗಿ), ಹೊರಡುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೊ.

ಬೃಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ಈ ಸುಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? (ಥಟ್ಟನೆ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ) ಇರಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕಬೇಡ. ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಬಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ ! ಅರಮನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಗುರುಮನೆ ಆಯಿತು. ಅರಳಿಮರ ತಪ್ಪಿತಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು, ಕೂಡಲೇ ... ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ .. ? ಹ ಹ್ಹ ಹ್ಹಾ ...

ಪಹರಿ : (ಬಂದು) ಸ್ವಾಮಿ, ನಾಗಸ್ವರದವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜತೆಗೆ ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಧವ : ಕೂಡಲೇ ಅವರಿಗಿಷ್ಟವಾದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ಬಾರಿಸಹೇಳು. "ಅರಮನೆ ಓಲಗ, ಮೂರು ಜನರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾರಿಸಿ," ಅಂತ ಹೇಳು ... (**ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತ**) ಬಾ, ಗಾನಪ್ರಿಯ, ನನ್ನ ಹಿಡಿದುಕೋ. ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮೇಲೆ, ಈ ಪ್ರಳ-ಯದ ಕಹಳೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸೋರು ಯಾರು ಬರ್ತಾರೆ, ನೋಡ್ಕೊ-ಳ್ಳೋಣ ಬಾ, (**ಆನಂದದಿಂದ**) ಆಹಾ, ಎಂತಹ ಸೊಗಸಾದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ ! ಕೇಳಸಿತೇ ?

[**ಹೊರಗಡೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ, ಹರಿದು ಬರುವ ಅಪಸ್ವರದ ಹುಚ್ಚುಹೊಳೆ**]

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ : ಹೋದೆ, ಹೋದೆ ... ಅಯ್ಯೋ ... (**ವಿಕಾರವಾಗಿ ಅತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಕ್ಷಸ ಪಲಾಯನವಾಗುವನು**).

ರಾಜಕುಮಾರಿ : (ಎದ್ದು) ಏನು ... ಏನು ? ನನಗೇನಾಗಿತ್ತು ? ನಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ? (**ಮಾಧವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂತಹ ಕತೆಯ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರ ಹಾಗೆ**) ಮನ್ಮಥಾಕಾರನಾದ ಮೋಹನಾಂಗನೇ, ನೀನು ಯಾರು ?

ಮಾಧವ : (**ಬೆದರಿ**) ನಿಮಗೆ ... ಯಾವುದೋ ಭೂತ ಬಡಿದಿತ್ತು ... ನನ್ನ ರೆಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಕೋಬೇಡಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿ ... ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿ, ಬಂದೆ ... ಏ ಪಹರಿ ಯುವನೆ, ಚೇಟಿಯರನ್ನು ಕರೆ, ರಾಜಕುಮಾರೀನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬಾರದು ...

ರಾಜಕುಮಾರಿ : ಮೋಹನಾಂಗ, ನಾನೂ ಬರುವೆ ತಾಳಿರಿ (**ಎನ್ನುವಾಗ, ಮಾಧವ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕುವನು**).

ಮಾಧವ : ಸಧ್ಯ .... ರಾಜಕುಮಾರಿ ಒಳಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ನಾನು ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮ .... (**ಪಹರಿಗೆ**) ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ತೊಲಗಿದ ಅಂತ ಹೇಳು ರಾಜರಿಗೆ.

ಪಹರಿ : ತೊಲಗಿದನೇ .... (**ಸ್ವೇಚ್ಛವಾಗಿ**) ಆಗ ಏನೋ ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ, ಬುದ್ಧಿ. ಏನ್ನೂ ಮಹಾರಾಜರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿಬಿಡಬಾರದು, ಹೊಟ್ಟೇಗೆ ಹಾಕ್ಕೋಬೇಕು.

ಮಾಧವ : ಆಗಲ್ಲಿ, ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಮೊದಲು ಮಾಡು .... ಇದೋ ರಾಜರೇ ಬಂದರು. ಬಂದ ಕೆಲಸವಾಯಿತು, ಪ್ರಭು. ಒಳಗೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ತಮ್ಮ ಕುಮಾರಿ. ಚೇಟಿಯುವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿ. ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಡಿ, ಈಗ ತಾನೇ ಭೂತ ಬಿಟ್ಟ ಹಸೀ ಮೈ, ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಭೂತ ಹಿಡಿಕೊಂಡೀತು.

ರಾಜ : ಸ್ವಾಮಿ, ಡಂಗುರ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅರಮನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಾಧವ : (ಬೆಚ್ಚಿ) ಛೆ ಛೆ, ಉಂಟೆ, ಉಂಟೇ? (ನವಿರಾಗಿ) ಯಾರಾದರೂ, ಕಮಲ-ಲೋಚನ ಕುಮಾರಿಗೆ ರೂಪಗುಣಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅವಳಿಗೆಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡೊಂದು ಕಾದಿರುತ್ತದೆ ... ಆ ಗಂಡು ನಾನಲ್ಲ. ಈಗ ಅದರ ಬದಲು ನನ್ನದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಬಿನ್ನಹ ಪೂರೈಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ರಾಜ : (ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ) ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಏನು ಬಿನ್ನಹ ಕೇಳಿದರೂ ಸಣ್ಣದೇ ಸರಿ.

ಮಾಧವ : ಹೊರಗಡೆ ವಿಕಾರಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಕಾರವಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸಹೇಳಬೇಕು.

ಪಹರಿ : ಇದೋ ನಾನೇ ಹೋದೆ, ಕಿವಿ ಕೊಳೀತಾ ಇದೆ, ಇವನ ಕೊಯ್ಲ್ಯ ಪಯ್ಲ್ಯ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ !

ಮಾಧವ : ಹಾಗೇ ಅವನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಬರೊಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ಮಹಾರಾಜರೇ, ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು, ಅವನನ್ನು ನನ್ನಊಳಿಗದವನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ. ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋದಾನು.

ರಾಜ : ಅವನನ್ನೇ ? ಈ ಕರ್ಣ ಕಠೋರನನ್ನೇ ? ನಿಮ್ಮ ಊಳಿಗಕ್ಕೇ ?

ಮಾಧವ : ಅವನನ್ನೇ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಂತ್ರ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸಿದಾಗ ನಾಗರ ಹಾವುಗಳು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಆಡುತ್ತವೆಯಂತೆ; ಇವನು ಬಾರಿಸಿದರೆ, ಬಾಲ ಮಡಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮಡಿಲಿನೊಳಗೆ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ರಾಜ : ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನು ನಿಮಗೆ ಬೇಕೆ ?

ಮಾಧವ : ಈ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಮದುವೆ-ಪುರೋಹಿತರ, ದೆವ್ವ ಬಿಡಿಸುವ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳ ಆಪ್ತಬಂಧು, ಪ್ರಭು ...

ರಾಜ : ಇದೋ ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೂ ಬೋಯಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೇ ಉಡುಗೊರೆಯ ಪರಿಚಾರಕರು ಧನಕನಕವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ — ಗಾಡಿಗೆ ಆನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದಾರೆ.

ಪಹರಿ : ನಾಗಸ್ವರದೋನು ಬಂದ.

ಮಾಧವ : ಇವತ್ತಿನಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನ ಊಳಿಗದವನು. ತಿಳೀತೆ ?

ನಾಗಸ್ವರ ವಿದ್ವಾನ್ : ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತಸಾಧನೆ ತಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಯಿತೇ ಬುದ್ಧಿ. ದಿನವೂ ಬಂದು ಬಾರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ : ಛೆ ಛೆ, ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದು ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ, ಬಾರಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ. ತಿಳೀತೇ? ನನಗೆ ಭೂತ ದಯೆ ಬಹಳ.

ಮಾಧವ : (ಶೀವಿ) ಬೋಯಿ, ಇನ್ನು ಹೊರಡು. ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ. ಬರುತ್ತೇನೆ, ಪ್ರಭು.

ರಾಜ : ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು, ನಮಸ್ಕಾರ. (ಸ್ವಗತ) ವಿಚಿತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ನಾಗಸ್ವರ ಬಾರಿಸದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾನಂತೆ. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯನೇ ಸರಿ !

ಬೆಂಗಳೂರು : ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕು

(ಒಂದು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ)

ಪಾತ್ರಗಳು :

ಪ್ರಕಟನಕಾರ
ನಿರೂಪಕ
ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೃದ್ಧ
ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯವ
ಧ್ವನಿ–೧
ಧ್ವನಿ–೨

ಮುದುಕಿ
ಫ್ರೂಟ್‌ಲಾಯರಿ
ರೈತ
ಸ್ತ್ರೀ ಧ್ವನಿ
ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ
ಸಾಹುಕಾರ
ದಳ್ಳಾಳಿ
ಮಾರವಾಡಿ
ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ
ಯುವಕ—೧
ಪದ್ಮನಾಭನ್
ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ—೧
ರಾಜಕಾರಣಿ
ಕುಸ್ತಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ—೨
ಒಬ್ಬ—೧
ಹೆಂಗಸು
ಗಂಡಸು
ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು
ಒಬ್ಬ-೨
ಇನ್ನೊಬ್ಬ-೩
ಗೃಹಿಣಿ
ಹೆಣ್ಣುಮಗು
ಚಿಕ್ಕ ಗಂಡುಮಗು
ಯುವಕ-೨
ಯುವತಿ
ಒಬ್ಬ-೩
ಟಾ: ವರ್
ಧ್ವನಿ
ಬಾ: ಯರ್
ಒಬ್ಬ ಯುವಕ
ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ
ಪಾದ್ರಿ

ಕಟನಕಾಶ : ಬೆಂಗಳೂರು ! ಒಂದು ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ ಇದು. 'ಧ್ವನಿಚಿತ್ರ' ಏಕೆ – ರೇಡಿಯೋ-ನಾಟಕ ಎನ್ನೋಣ. ನಾಟಕ ? ಹೌದು, ನಾಟಕ. ಪರದೆ, ಅಂಕ, ಮುಖವಾಡ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರಿದ್ದಾರೆ - ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಖಳನಾಯಕ-ಒಬ್ಬನಲ್ಲ, ಹಲವಾರು-ಹುಡುಕುವುದು ಬೇಡ ಅವರನ್ನು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರು, ಉಪಪಾತ್ರಗಳು, ವಿದೂಷಕ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದೇ ಉಂಡೆಯಾಗಿ ಉರುಳುತ್ತ 'ಬೆಂಗಳೂರ'ನ್ನು ಒಂದು ಸಜೀವ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಳಿ ಇನ್ನು – ಬೆಂಗಳೂರು ! ....

[ಕೊನೆಯ 'ಬೆಂಗಳೂರು' ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಜನವಾಹನಸಮೂಹದ ಗೋಜನ್ನು ಸೂಚಿಸಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಮಾತಿನ ಹಿಂಪೆ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಕನ್ನಡ ಮಿತ್ರರೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಿರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಕರೆನಾಡ ತೋಟಗಾರರು ನೀವಾಗಿರಬಹುದು. ದಟ್ಟಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟರಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪುತ್ರರಾಗಿರಬಹುದು ನೀವು. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ, ಅಥವಾ ಘಾಟಿ–ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ನೆಲೆಸಿದ ಕೃಷಿಕರಿರಬಹುದು ನೀವು. ಕೊಡಗಿನ ಕಾವೇರಿ ತಾಯಿಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಹಿಗ್ಗುವ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಮಕ್ಕಳಿರಬಹುದು ನೀವು. ಕಣಿವೆಯಾಚೆ ಬಿಸಿಲು ಕಾಸಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಕಷ್ಟಜೀವಿಗಳಿರಬಹುದು ನೀವು ....ಬನ್ನಿ ....ಬನ್ನಿ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ, ನೋಡಲಿರುವ, ನೋಡಬಯಸುವ ಈ ಕಲ್ಯಾಣಪುರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡುವಿರಂತೆ.

[ಸಂಗೀತ ಉಕ್ಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದು ಅಡಗುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಈಗ ಇದೊಂದು ನಗರ........

ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಪುಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ಸುತ್ತಿನ ಜಾಗಕ್ಕೆ 'ಬೆಂಗಳೂರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂಟಪ ಕಟ್ಟಿ, "ಸಾಕು ಊರು ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆದರೆ" ಎಂದನಂತೆ ಆ ಭೂಪ ಕೆಂಪೇಗೌಡ. ಇಂದು ಅವನಿಟ್ಟ ಗಡಿ ದಾಟಿ, ಆ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೇ ಮರೆ ಮಾಡಿ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಟ್ಟಿದವನ ಕನಸನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಈ ಊರು.

ಇದು ಬೆಳೆದ ಕಾರಣ ?

ಬನ್ನಿ, ತಿಳಿಯಬಯಸುವಿರಂತೆ, ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡೋಣ. ಸ್ವಾಮಿ,.... ನೀವು.... ನೀನಲ್ಲ, ನೀವು .... ಹಾಂ, ನೀವು ಬಹುಶಃ ಮೈಸೂರು, ನಂಜನಗೂಡು ಕಡೆಯಿಂದ ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದವರೇನೋ. ನೀವು.... ಮುಂಡಾಸು ನೋಡಿದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಯವರಿದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಹೌದೋ ? ನೀವೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದವರೇ. ನೀವು.... ನೀವೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ನೀವಂತೂ ಕಣಿವೆಯ ಕೆಳಗಿಂದ ಮದರಾಸು ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಈಗ ಇಳಿದವರಂತಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು, ಹತ್ತಿರದವರೇ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದ ಪುಟ್ಟ ರೈಲಲ್ಲಿ ಬಂದವರು. ನೀವೆಲ್ಲ ? ಹದಿನಾರು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಧೂಳು ಕಾರುತ್ತ ಬಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಬಸ್ಸುಗಳಿಂದಿಳಿದವರು, ಅಲ್ಲವೇ ? ಬಿಡಿ...ಹಾಂ ! ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಚೀಲದ ಮೇಲಿದೆ ಗುರುತು....ನೀವು ಇದೇ ತಾನೇ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದವರಲ್ಲವೇ ? ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲಿ, ಹಾಗಾದರೆ, ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ, ಹಾರುವ ವಿಮಾನ ಊರು ಸಮೀಪಿಸುವ ಮುಂದೆ ಗವಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿರೇನು ನೀವು ?

[ಹಾರುವ ವಿಮಾನದೊಳಗಿನ ಇಂಜಿನ್ ಶಬ್ದ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ]

ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ........ ನೀವು ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದ ಹೊಂಡಗಳು — ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕೆಂಪಾಂಬುಧಿ, ಅಗ್ರಹಾರದ ಕೆರೆಗಳು, ಇದು ನೀರಿಲ್ಲದ ಮಿಲ್ಲರ ಕೆರೆ, ಅದು ಎಡಿಯೂರ ಕೆರೆ; ಮಳೆ ತುಂಬಿದ ಧರ್ಮಾಂಬುಧಿ, ಸ್ಯಾಂಕಿ ಕೆರೆ; ಇದು ಸಂಪಂಗಿ ಕೆರೆ. ಆಚೆ, ಅಗರ, ಕೋರಮಂಗಲ, ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಗಳು. ಈಚೆ, ಕಾಡರ್ದನ ಹಳ್ಳಿ, ಹೆಬ್ಬಾಳ, ಹೊಸಘಟ್ಟದ ಕೆರೆಗಳು. ಬಹುಶಃ ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವೆ ಅಡಗಿದ ತಿಪ್ಪಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ ನಿಮಗೆ ಕಂಡಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ .... ಇವು ಈ ನಗರದ ಸುತ್ತಣ ಹಸುರಿನ ಒಡ್ಡಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣ – ನಗರದ ಒಳಗಿನ ವೃಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಆಸರ. ಹಾಗೇ, ನೀವು ನೋಡಿರಬಹುದು. ಬೆಳ್ಳಬೆಳ್ಳಗೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತ ಬಂಡೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು..... ಬಸವನ ಗುಡಿಯಿಂದ ಮಡಿವಾಳದ ವರೆಗೆ, ಈ ಕಡೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಿಂದ ಮಿಲ್ಲರ ಕೆರೆಯ ವರೆಗೆ–ಇವು, ಇವಲ್ಲದೆ ಊರ ಸುತ್ತಿ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲುಗಳು.... ಇಲ್ಲಿನ ಸೌಧಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸಿವೆ, ಹಳೆಯ ಚಚ್ಚೌಕದ ಛತ್ರ ಚಾವಡಿಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳದೇ ಅಸ್ತಿವಾರ. ಇಂದಿನ ವಿಧಾನಸೌಧ, 'ಸಿಲ್ವರ್-ಜೂಬಿಲೀ ಟೆಕ್ನಲಾಜಿಕಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್' 'ಟೌನ್ ಹಾಲಿ'ನಂಥ ಭವ್ಯಮಂದಿರಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳದೇ ಆಧಾರ. ಈ ಬಂಡೆಗಳ ಚೂರಾಗಿ ಉಳಿಸಿದ ಸಣ್ಣ ಬೆಣಚುಕಲ್ಲುಗಳೇ ಊರಿನ ನೂರಾರು ಮೈಲಿಯುದ್ದದ

ಥಳಥಳಿಸುವ ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯ. ಇದೇ ಜಿಣಚುಕಲ್ಲುಗಳೇ ಕರಗಿ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಾಗಿ, 'ನೆಲ ಕೆರೆದರೆ ಬಂಗಾರ' ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಹರಡಿದೆ ಊರ ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆ. ಹಸನಾದ ಮಣ್ಣು – ಹದನಾದ ಮಳೆ; ಸಾಲದೇನು ಕಾರಣ, ಊರು ಹರಡುವದಕ್ಕೆ !

[ವಿಮಾನದ ಶಬ್ದ ಅಳಿಯುವುದು]

ಪ್ಲೇನ್ ಹಾಗಿರಲಿ .... ಈ ಎತ್ತರದ ದಿಟ್ಟದಿಂದ ನೋಡೋಣ ಇನ್ನು .... ಇಲ್ಲವೇ, ತಾತಾವಿಜ್ಞಾನಮಂದಿರದ ಎತ್ತರದ ಗೋಪುರದಿಂದಲೋ, ಇತ್ತ 'ಬ್ಯೂಗಲ್‌ರಾ:ಕ್'ನ ಮಂಟಪದಿಂದಲೋ, ಇಲ್ಲವೆ ನರಹರಿರಾಯನ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯಿಂದಲೋ ನಿಂತು ನೋಡೋಣಾಗಲಿ – ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಿರುವ ಜನಸ್ತೋಮ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು ಎನ್ನುವದರ ಪರಿಚಯವಾದೀತು. ಈಕಡೆ ನೋಡಿ; ಮೈಸೂರು ಹೆಂಚುಗಳ ವಠಾರದ ಮನೆಗಳು – ಅಲ್ಲಿ, ಮರಗಳ ನಡುವೆ ಮಂಗಳೂರು ಹೆಂಚುಗಳ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಾವಣಿಗಳು – ಇವೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ, ಕಾರಕೂನರು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ವಕೀಲರು, ವೈದ್ಯರು, ಇಂಜನಿಯರುಗಳು, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು .... ಇವರುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು. ಈ R. C. C. ಮನೆಗಳು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳು – ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗಳು. ಆ ಸಾಲುಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇಣಿಕಿ ನೋಡುವ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮನೆಗಳು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು – ಗಣ್ಯವರ್ತಕರು – ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿವಾಸಗಳು. ಚಪ್ಪಟೆಯಾದ ಈ ತಾರಸೀಮನೆಗಳು ಹಳೆಯ ಪೇಟೆಯ ವಿಶೇಷ–ಬಿಸಿಲದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ, ಈ ಮನೆಗಳ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಂಚ, ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಸಮೇತ ಬೀದಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸ ಹೊರಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟವರ ಸಣ್ಣ ಮನೆಗಳು – ಗುಡಿಸಲುಗಳು, ಹುಲ್ಲು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಕುರಿಮೇಕೆಗಳನ್ನ ಸಾಕುತ್ತಾ ನೆಲೆಸಿದವರ ಬಿಡಾರಗಳಿವು ....

ಹೀಗೇ .... ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನರಸುತ್ತ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ವರ್ತಕರು... ಕಟ್ಟಡಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಂಥ ಕಲೊಡ್ಡರು, ಕೂಲಿಗಳು, ಸೈನಿಕವೃತ್ತಿಗಳು, ಅವರ ಪರಿವಾರ, ಅವರುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಹೊರಟು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವರು .... ಹತ್ತಿರದ ದೂರದ ಊರುಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ, ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ಬಂದು ನಿಂತವರು, ಗಿರಣಿಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು; ಕಾರ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪಡೆದ

ಜನರ ಗುಂಪುಗಳು, ಎರಡು ಕೋಟಿ ಜನರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಚೇರಿಗಳ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗ....ಈ ಎಲ್ಲರ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ವಸನ-ವಸತಿಗಳನ್ನ ಒದಗಿಸಿ ಊರು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಯವರು .... ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ವರ್ಷದ ಸರಾಸರಿಯ ೭೫ ಫಾರನ್-ಹೀಟ್ ಶಾಖದ ಹಿತವಾದ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಈ ಊರಿನ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು ಮತ್ತೆ .ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಕಾಲಿಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಲಾರರು !

ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ: ಅಲ್ಲ ಸುಬ್ರಾಯ್ರೆ, ಆದ್ರೂ ಈ ತೇಗದ ಮರ ಈ ಪಾಟಿ ದುಬಾರಿ ಆಗೋದ್ರೆ, ಹ್ಯಾಗೆ ನಾವು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸೋದೂಂತ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೃದ್ಧ: ಅದ್ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಕಾಸೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಾಗಿ, ಕೋಲಾರದ ಸೈಟು ಮಾರಿದೆ. ಆ ದುಡ್ಡು ಮುಗಿದ್ಹೋಗಿ, ಈಗ ಸೊಸೈಟೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೀನಿ, ಸಾಲಕ್ಕೆ....ಏನಾದರಾಗಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿಟ್ಟು ನಾವಿನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದು ಹೇಳಿ ! ಈ ಹವ, ಈ ಗಾಳಿ, ಈ ನೀರು, ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೋದ್ರೆ ತಾನೆ ಸಿಗುತ್ತೆ ಹೇಳಿ ! ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಜಾಸ್ತಿ ಆದ್ರೆ ಆಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿ ಇಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರ ನಾನಂತೂ.

ನಿರೂಪಕ: ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹವಾದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ, ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು. ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷವಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನ ಕಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದರು. ಈ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು, ಮರಾಟರು, ಮೈಸೂರರಸರು, ಮೊಗಲರು (ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮಾತ್ರ) ಹೈದರ, ಟಿಪ್ಪು ··· ಹೀಗೆ ಆರೇಳು ಸಲ ಕೈ ಬದಲಾಯಿಸಿತು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆ — ಅದರ ಸುತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರ.

.... ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಶೀತೋಷ್ಣ ಹವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಊರ ಸುತ್ತಿನ ಹಸಿರು ನೆಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾವಿರಾರು ಗಾಡಿ ತುಂಬುವಷ್ಟು ದಿನಸಿ, ಧಾನ್ಯ, ಹಾಲು-ಮೊಸರು, ಫಲ-ಪುಷ್ಪ, ಮಾಂಸ-ತರಕಾರಿಗಳನ್ನ ಹತ್ತಾರು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀರೇನು ?

[ಚಕ್ಕಡಿಗಾಡಿಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ]

ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿಯವ: [ಹಾಡುತ್ತಾನೆ]

ಕೋಟೇಯ ಮನೆಯೋಳೇ

ಕೋಗಿಲೆ ದನಿಯೋಳೇ
ರಾಟೇಯು ವಾಲೇ ಕಿವಿಯೋಳೇ, ಗೆಣೆಕಾತಿ,
ದಾಟಿ ಬರಲಾರೆ ದನಿ ತೋರೇ ....

ನಿರೂಪಕ: ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಐದು ಗಂಟೆಯ ಈ ದನಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಯಶವಂತಪುರಗಳ ನಡುವಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿರುವವರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು. ಈ ಗಾಡಿಗಳು, ಲಾರಿಗಳು, ಪ್ರತಿದಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಂದ ತುಂಬಿ ತರುವ ಕೋಸು ಬಟಾಣಿ, ಬೆಂಡೆ–ಬದನೆ-ಹುರುಳಿಕಾಯಿ, ಈರುಳ್ಳಿ; ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಪಡವಲಕಾಯಿ, ಗೆಣಸು - ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದಶಲಕ್ಷ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಒತ್ತುವ ಕಾಗದ ನೀರು ಹೀರುವಂತೆ ಹೀರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಿದ್ದಾಪುರ, ಹೆಸರುಘಟ್ಟಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಟೊಮೆಟೊ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸೇಬು, ಸೀಬೆ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ಪಪ್ಪಾಯ, ಹಲಸಿನಹಣ್ಣುಗಳು ಊರಿನ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸೇರುವದರೊಳಗೆ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ, ಬಕಾಸುರನ ಮನೆಸೇರಿದಂತೆ...

ಊರಿನ ಸುತ್ತ ಇರುವ ಪೈರುಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ನವಣೆ, ಅಲಸಂದಿ, ಅವರೆ, ಹೆಸರು, ಹುರಳಿ, ತೊಗರಿ, ಉದ್ದು ಕಡಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕುರಿ ಕೋಳಿಗಳ ಫಾರ್ಮುಗಳಿಂದ ಮಾಂಸ-ಮೊಟ್ಟೆಗಳು ಬಂದು ತುಂಬಿದರೆ ಊರಿನ ಬೆಸ್ತರ ಹತ್ತಿರದ ಕೆರೆಗಳಿಂದ ಹತ್ತಾರು ವಿಧದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಸಿವೆ ಇಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ಮೈಲಿಗಳ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಊರುಗಳಿಂದೆಲ್ಲಾ ಎಡೆಬಿಡದೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು ಬಂದು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿ.

ದೂರದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಹನೀಯರೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆ ನಿಮಗೆ? ಇದೇನು ಇಹಲೋಕದ ನಗರವೋ, ಊಹೆಗೆ ಸಿಗದ ಕನಸಿನ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಲೋಕವೋ! ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಹರಿಯುವ ಈ ವಾಹನ ಪ್ರವಾಹ! ಹೊತ್ತು ಹರಿಯದ ಮುಂಚೆ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮನೆಬಿಟ್ಟೋಡುವ ಜನ! ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಮಸಿ ಹೊಗೆಯುಗುಳುವ ಯಂತ್ರಾಗಾರಗಳ ಸಮೂಹ! ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕಾರಣಸೂತ್ರವಿದೆಯೆ? ಈ ಊರಿನ ಈ ಎಡೆಬಿಡದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಈ ಜನ ಯಾರು? ಇವರ ವೃತ್ತಿಯೇನು? ಇವರ ದಿನರಾತ್ರಿಯ ದುಡಿಮೆ ಏತಕ್ಕಾಗಿ? ಈ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎನ್ನುವುದಿದೆಯೆ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಹೊಂಚು ಕೇಳಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು.

[ಮತ್ತೆ ಜನವಾಹನಸಮೂಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಗೀತ...ಅದರೊಂದಿಗೆ ಊರ ಗದ್ದಲ ಮಿಳಿತವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕೇಳಿಬಂದು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂದಿನ ಮಾತಿನ ಹಿಂದೆ ಅಡಗುತ್ತದೆ.]

ಧ್ವನಿ ೧ : (ದೂರಕ್ಕೆ ಕೂಗುವಂತೆ) ಯೋ, ಮುಕ್ಯಾಲಣ್ಣ ! ಎಲ್ಲೀಗಂಟ ಓಯ್ತೀ ?

ಧ್ವನಿ ೨ : (ದೂರದಿಂದ) ಯಾರ್ಲಾ, ಬತ್ತಿಯೇನು ? ಇಲ್ಲೇ ಯಲಂಕದ್ತಾಕೋಗ್ಬ ರಾನಾಂತ...ವೊಲ ಏನಾಗಯ್ತೊ ನೊಡಾಣಾಂತ.

ಧ್ವನಿ ೧ : ಬತ್ತೀನ್ಯಾರ್ಲಾ, ನನ್ಗೂ ವೊಸಿ ಕೆಲ್ಸ ಆಯ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ. ಇಲ್ನೊಡ ಒಂದು ಪೈಂಟು.

ಧ್ವನಿ ೨ : ಏನ್ಲಾ ಅದು ನಿಂದು, ಲಾಪೈಂಟು ?

ಧ್ವನಿ ೧ : ಸೈ, ನಿಂದೊಂದ್ಬುಡು, ಲಾಪೈಂಟೂ ಇಲ್ಲ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಬೈಸ್ಕಲ್ ತಗಂ ಡೋಗಾನಾಂದೆ.

ಧ್ವನಿ ೨ : ವೂ ನಡಿ, ಅಂಗೇ ಮಾಡಾನ.

ಧ್ವನಿ ೧ : ಬಾ ಮತ್ಬರ್ಬೀರಿನ...ದ್ವಾಸೆ ಕಾಪಿ ಕುಡ್ಕಂಡೋಗಾನಾ....

ನಿರೂಪಕ : ದೋಸೆ ಕಾಫಿಗಳ ರುಚಿ ಕಂಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೂ, ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಗಳು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಾವೇನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ! ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ತಾಪತ್ರಯ ಬೇಕೇ ಬೇಕಲ್ಲಾ....

ಮುದುಕಿ : ಸೀತವ್ಮಾ, ಮೈ ಹುಷಾರಾಗಿ ನೋಡ್ಕೊ. ಇಷ್ಟರವುಟ್ಟಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತೌರುಮನೇಗೆ ಕಳಿಸಿದರಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ. ನಾನಂತೂ ಬಂದು ನೋಡೋ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ – ಅದೇನು ಹತ್ತಿರವೆ ಹಾಳುಕೊಂಪೆ.... ? ಅಥವಾ ಬಂದ್ರೂ ನಾನೇನು ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ? ಅಲ್ಲೇನು ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೇನೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರೇ, ಶಾಪೇ...ಬಡುಕೊಂಡ್ರು ! ಏನೂಂತ ನಿಮ್ಮಾವಂದಿರು ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ರೊ....

ನಿರೂಪಕ : ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ದೃಶ್ಯ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಿಲ್ಲ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟು....

ಪೂಟ್‌ಲಾಯರು : ಅಲ್ಕಣಯ್ಯಾ, ಸೋಮವಾರವೇ ಬಂದ್ಬಿಡೂಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ರ್ಲಿಲ್ವೆ ನಾನು ? ಈಗ ನೋಡು, ಲಾಯ್ರು, ತುಮಕೂರಿಗೆ ಹೊರಟೋದ್ರು, ಕೇಸ್ನ ಅಡ್ಜರ್ನ್ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು....

ರೈತ : ಅಲ್ರ ಬುದ್ಧಿ...ಅಡ್ಜರ್ನು, ಅಡ್ಜರ್ನು ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಅಲೆಯೋದುಹಳ್ಳಿಗೂ ದಿಳ್ಳಿಗೂ ನಾವುಗಳು. ನಮಗೇನು....

ಫೂ. ಲಾಯರಿ : ಇಲ್ನೋಡು, ಬೋರಣ್ಣ (ಪುಸಲಾಯಿಸಿ) ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀ-ಮೊದಲು ಉಡುಪಿ ಹೋಟಲ ತನಕ ಹೋಗಿ....

ನಿರೂಪಕ : ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟುಗಳು ತುಂಬಿ ಬೀದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಿಗೂ ತುಳುಕಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಚೀಲ ಹಿಡಿದ ಮಹಿಳೆಯರು....

ಸ್ತ್ರೀ ಧ್ವನಿ : ಯಾಕೆ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರೇ, ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಹುಡುಗರು ? ನೀವೇ ಕುಕ್ಕೆ ಹೊರಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೊರಟ್ಬಿಟ್ರಲ್ಲ, ತರ್ಕಾರಿಗೆ ! ಏನು ವಿಶೇಷ ?

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ : ವಿಶೇಷ ಏನ್ಬಂತು ಹೇಳಿ....ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಿಮಗೆ, ನಮ್ಮನೆ ಸಮಾಚಾರ. ಬರೋರು ಹೋಗೋರು ಒಬ್ಬರೇ, ಇಬ್ಬರೇ ? ಇವರ ಸೋದರಮಾವ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂತ ಬಂದಿದಾರೆ. ಎಕ್ಸರೇ ತೆಗಿಸಬೇಕೂಂತ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಬಂದಿದಾಳೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯಿಂದ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನಕಡೆ ಸಂಬಂಧೀಕರು ಇವತ್ತು ಬರ್ತಾರೆ-ಅವರಿಗೇನೊ ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸ ಇದೇಯಂತೆ. ಬೀಗರ ಔತಣವಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಡಿಬೇಕಲ್ಲಾಮ್ಮ...

ನಿರೂಪಕ : ಬರುವವರು ಹೋಗುವವರು ಎಂದರಲ್ಲ ಆಕೆ ? ಎಂಥೆಂಥವರು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿರುವವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ದೇಶಪರ್ಯಟನ ಮಾಡುವ ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಟ್ಟದೆ...ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಸಾಲೆದೋಸೆ, ಕಾಫಿಯ ರುಚಿ ನೋಡದೆ, ಜಟಕಾಪ್ರವಾಸ ಅನುಭವಿಸದೆ, ಲಾಲಬಾಗ್, ಕಬ್ಬನ್‌ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಪುಷ್ಪವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸದೆ, ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ರಸೆಲ್-ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳ ಪೈಪೋಟಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಮರುಳಾಗದೆ ಹೋದವರುಂಟೆ? ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ಬರುವ ರಾಜಅತಿಥಿಗಳನ್ನಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಸುತ್ತಿ ತೋರಿಸದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ ಗಾಜಿನಮಂಟಪವೊಂದೇ ಸಾಕು—ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಂಥ ಎಷ್ಟುಮಂದಿ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ನಾಯಕರ ಪೌರಸನ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೊ ! ಆದರೆ ಆ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟುಗಳು, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ವಿರಾಮ ಪಡೆದವರಲ್ಲ, ಊರಿನ ಜನತೆಯ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿ ಅವರ ಸ್ನೆಹ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ. ಬನ್ನಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಡಿಪೇಟೆಗಳ ದಿನಸಿ ಮೂಟೆಗಳ ಘಾಟು ಕುಡಿದು ನುಗ್ಗಿ ನೋಡೋಣ....

ಸಾಹುಕಾರರು : (ಫೋನಿನಲ್ಲಿ) ಹಾಂ ? ಹೂ, ಹೌದು...ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೇನೇ, ಹೇಳ್ತಿರೋದು, ಮುವತ್ತೆಂಟು ರೂಪಾಯಿಗೂಂತ....ಆ ? ಅಷ್ಟೆ, ಅಷ್ಟೆ....ಹೂ, ಬೇಗ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೊಡಲೇ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ....

ನಿರೂಪಕ : ಅದೇ ಒಂದು ಜಗತ್ತು ! ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವ್ಯಾಪಾರ-ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಹರಿಯುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಏನು ತರುತ್ತವೆ – ಏನು ಹೊರು

ತ್ತವೆ, ಎನ್ನುವದನ್ನು ಎಣಿಸಹೊರಟರೆ ಕೊನೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಟು-ವಟಿಕೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತರವರೆಗೆ ನಡೆದಿರುತ್ತೆ. ಪೇಟೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದು ಎರಡೂ ಕಡೆಯೂ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದರ ವೈವಿಧ್ಯ ತಿಳಿದೀತು. ಆದರೆ ಅರಳೇಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಬಳೆಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಳೆ, ಅಕ್ಕಿಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟೀರಿ! ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಏನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕೀತು ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ....ಮನೆತುಂಬುವ ತಿನಸು, ಪಾತ್ರೆ ಹಾಸಿಗೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹಳೆಯ ಮೋಟಾರುಗಾಡಿಗಳ ವರೆಗೆ! ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಮನಸ್ಯರೂ ಅಷ್ಟೇ ನೂರೆಂಟು ಬಗೆಯವರು....ರಸೆಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ಈ ಒಬ್ಬ ದಳ್ಳಾಳಿ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

ದಳ್ಳಾಳಿ : (ತಮಿಳು) ಎಂಪಾ, ಉಣ್ಣ್ಣಾ ಎನ್ನಾ ಸಿಕ್ಕಿರೆ? ಒಣ್ಣಾರ ರೂಬಾ – ಕುಡ್ತುಟ್ಟು ಪೋಯೇಂ!

ನಿರೂಪಕ : ಒಣ್ಣಾರ ರೂಬಾ, ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ಇರಬೇಕು ಆತನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರರ ಲಾಭದ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದ್ದೀತು! ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆವನ ಮಿತ್ರ, ಇವನು....ಮಾರವಾಡಿ....

ಮಾರವಾಡಿ : ಈರಪ್ಪ....ನಿಮ್ದು ಒಡವೆ ನಮ್ಗೆ ಬೇಡಾ. ಅದ್ರೆ ಬಡ್ಡಿ ಜಾದಾ ಆಗೋಯ್ತಪ್ಪಾ. ಈ ಪರ್ಕಾರ ಫಸ್ಟ್ ತಾರೀಖಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಎಷ್ಟಾಗೋಗಯ್ತೆ ಗೊತ್ತಾ? ಲೆಕ್ಕಾ ಮಾಡು ಥೋಡಾ....

ನಿರೂಪಕ : ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಟ್ಟಿದವನು ಆತ. ಅವನಂತೆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಸಿಂಧಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಈಗ ನೂರು ಮಂದಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಮಾಳಿಗೆಮನೆ, ಹೋಟಲುಗಳು ಕಟ್ಟಿ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಜರಾತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಈ ವ್ಯಾಪಾರೀವೃಂದದಲ್ಲಿ. ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣದಿಂದ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಹತ್ತುಜನರಿಗೆ ಸಾಲಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಗಳಿಸಿದ ಕಾಬೂಲಿವಾಲಾಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಈ ತುಂಬಿದ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ. ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಬಂಗಾರವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹಸ್ತಗುಣವುಳ್ಳ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈಶ್ಯ ಮಹನೀಯರಂತೂ ಎಲ್ಲ ಪೇಟೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : (ತೆಲುಗು) ಏಮಂಡೀ, ಚೂಸ್ತಿರಾ, ವಾಳ್ಳು. ಬಂಗಾರುಪೇಟೆ ವೆಂಕಟೇಶಶೆಟ್ಟಿ ವಾಳ್ಳು, ಕೂತರು ಪೆಳ್ಳಿಕಿ ನಲಭೈವೇಯಿಲು ಖರ್ಚ ಜೇಸ್ತಾರಂಟ? ಪರವಾಲೇದೇ ಅನುಕೊಂಟ್ನಿ, ನೆನ್ನ ಮೊನ್ನ ವಚ್ಚಿನ ವಾಳ್ಳು, ವಾಳ್ಳೆ ಇಟ್ಲಾ ಅಂತೇ ಇಂಕ ಏಮಿರು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : ನೇನು ಅಪ್ಪುಡೇ ಚೆಪ್ಪಿತ್ನೀ! ಮಾ ಬಡ್ಡಿಟ್ನಿ ನಲಭೈಯೈದು ವೇಯಿ ರೂಪಾಯ್ಕಿ ಎಕ್ಕಿಟ್ಚೆಯುನ್ನು ಮೂನ್ನಿ. ಊಕ್ಕೆ ಔತುಂದಾ, ಮಳ್ಳಿ ....ಆ, ಗಂಗಯ್ಯ್ಯ ಟೈಂ ಎಂಕ ?

ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯ : ಟೈಮಾ....ಇಕ, ಕೊತ್ತ ವಾಚು, ಅದೆಟ್ಲ ಚೂಡವಲ್ನೊ ಇಂಕ ತೆಲೀದು....ಮೀರೇ ಚೂಸ್ಕೊನಿ ನಾಕೂ ಚೆಪ್ಪಂಡಿ ಅಟ್ಲನೇ....

ನಿರೂಪಕ : ಶೆಟ್ಟರ ಪುತ್ರ ಬೆಂಗಳೂರ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ಓದುಬರೆಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಹಾದಿಯನ್ನೆ ತೋರಿಸಿ ಯಾವದೋ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರಬಹುದೇನೋ...

ಯುವಕ : ಏನ್ರಿ, ಪದ್ಮನಾಭನ್, ಇವತ್ತೇನು ಬಸ್ಸೇ ಲೇಟೋ, ನಾವೇ ಮುಂಚೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆವೋ?

ಪದ್ಮನಾಭನ್ : ಬರ್ಲಿ ಬಿಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ. ದಿನಾ ಐದು ನಿಮಿಷ ಮುಂಚೇನೇ ಹೋಗಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡ್ಕೋತಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಒಂದಿನ ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಲೇಟಾದ್ರೇನು ಉಳಿದು ಹೋಗೋದೂಂತೀನಿ!

ಯುವಕ : ನಿಮಗೇನು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ಶನಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಫೋರ್ಮನ್ ಯಮ ದೂತ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಮುಂಚೇನೇ ಬಂದು ಕೂತಿರತಾನೆ, ತನ್ನಿಂದಲೇ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ನಡಿಯೋದೂಂತ....

ಪದ್ಮನಾಭನ್ : ಮೊನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ನೇನು ನಿಮಗೆ? ನಮ್ಮ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ ಮ್ಯಾನೇಜರರಿಗೇ ತಿರುಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಬಿಟ್ಟೆ. ಮೂರುದಿನ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಬೇಕು ಹಾಗೆ. ನಮ್ಮ ಮೆಷಿನ್ ಷಾಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಶೇಕಡ ೧೦ ರಷ್ಟು ಓವರಟೈಂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀವಿ, ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ.... ಹಾಗಿರೋವಾಗ, ಮೊನ್ನೆ, ಹಾಗೇ ನನ್ನ ಟೇಬಲ್ ಹತ್ರ ಬಂದ ಇವ, ಶಿಸ್ತುಗಾರ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಶುರುಮಾಡಿದ, ಯಥಾಪ್ರಕಾರ.... ನಾನೂ ಸುಮ್ನೆ ಕೇಳೋಷ್ಟು ಕೇಳ್ದೆ........

ನಿರೂಪಕ : ಯಂತ್ರಯುಗವಲ್ಲವೇ ಇದು! ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಯುವಕರ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ಸೇವೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನೂರೆಂಟು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಸಮಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ! ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವುಗಳ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹತ್ತಿ, ರೇಷ್ಮೆಗೂಡು, ಹಸಿಮಣ್ಣು, ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜ ಗಳು, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು, ಮರಳು, ಇವುಗಳ ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಆಹುತಿಯಾಗು ತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ, ಮೈಲು ಮೈಲುಗಳುದ್ದದ ಬಟ್ಟೆ, ಪಿಂಗಾಣಿ, ಗಾಜು, ಸಾಮಾನು, ಸಿಗರೇಟು ಇಂಥ ದಿನಬಳಕೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದಾವು. ಬಟ್ಟೆಗಳೇ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದಾಚೆಗೆ

ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ.... ಈ ಉದ್ಯಮಗಳೆಲ್ಲ ಗಲಿವರನ ಮುಂದಿನ ಕುಬ್ಜರಂತಾಗುತ್ತವೆ — ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಏರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್, ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ್ ಮೆಷೀನ್ ಟೂಲ್ಸ್, ಭಾರತ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಇವುಗಳ ಮುಂದೆ. ಬೆಳಗಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಈ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹೊರಟಿರುತ್ತಾರೆ.... ಆದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಚಿಂತೆ, ಅವರ ಮಾತು, ತಮ್ಮ ಯಂತ್ರಾಗಾರಗಳನ್ನ ಕುರಿತೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಡೆ ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಏಮ್ಮುಖವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಗುರಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ, ತಮ್ಮವರ ಏಳಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ದೇಶದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.... ಅವರ ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು ಯಂತ್ರಯುಗದ ಮಕ್ಕಳು; ಯಾಂತ್ರಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಕ್ಕಿನ ಬಲೆ ಅವರ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ....

[ಮೇಲೆ ವಿಮಾನವೊಂದು ಹಾರಿಬರುತ್ತದೆ.]

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಲೋ, ಒನ್ ಬೈ ಟು ಕಾಫಿ ಬೆಟ್ಟು, ಅದು ಯಾವ ಪ್ಲೇನು ಹೇಳ್ಬಿಡು?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಸೈ ಕಣೊ! ಅದು........ಡಕೋಟಾ.

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ನಿನ್ತಲೆ ! ಡಕೋಟಾಗೆ ಎರಡೆನ್ಜಿನ್ನು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ನೋಡು, ಕಾಣಲ್ವಾ ಕಣ್ಣಾ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹಂಗಾರೆ....ಜೆಟ್ಟು ಇದು.

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಬಲೆ ಕಂಡುಬಿಟ್ಟ ಇವನು ಜೆಟ್ಟನ್ನ! ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ಎಷ್ಟುಹೇಳು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಎಷ್ಟಪ್ಪ ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ನೀ ಹೇಳು ?

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಸೌಂಡಿನ ಸ್ಪೀಡೆಷ್ಟು ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಏಳ್ನೂರು ಮೈಲಿನೋ ಎಷ್ಟೊ........

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಸೂಪರ್‌ಸಾನಿಕ್ ಜೆಟ್ಟಿನ ಸ್ಪೀಡು ಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ಮೈಲಿ ಮಿಷ್ಟರ್ !

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಬೆಳಕಿನ ಸ್ಪೀಡು ಗೊತ್ತಾ ನಿನಗೆ ಹಂಗಾದ್ರೆ ?

ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ : ಅದೇನು ಮಹಾ ! ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತು ಆರು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ.......

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ಪೀಡು ಬೇರೆ ಯಾವ್ದೂ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ವಾ ?.......

ನಿರೂಪಕ : ಇವೆ. ಬಹುಶಃ ಇವರ ಊಹೆ ಕನಸುಗಳ ಸ್ಪೀಡು ಅದನ್ನ ಮೀರಿಸಬಲ್ಲವು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಓಟವನ್ನ ನಾವಂತೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲಾರೆವು. ಭೂಲೋಕದ ಸ್ಪೀಡುಗಳು ಸಾಕು ನಮಗೆ !

[ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಸಿಳ್ಳು ಕೂಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಚೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಸಡಗರದ ಶಬ್ದ ಬೆರೆಯುತ್ತದೆ.]

ನಿರೂಪಕ : ಸಾವಿರ ತಲೆ-ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಈ ವಿರಾಟ ಪುರುಷ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನೋಟ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಿರಣಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಹಿಂದಿರುಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಆಚೀಚೆಗೆ ಒಬ್ಬರು ಇಬ್ಬರು ಹೊರಳಿದರೆ — ಹೌದು, ಇವರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಪುರಜನರು ಎನ್ನುವುದು ನೆನಪಾದೀತು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು; ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಸಮಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ಮೈಮುರಿತು ಕಾರ್ಮಿಕರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು....ಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳಲ್ಲವೇನು ಇವರೆಲ್ಲ ? ....ಇವರನ್ನ ಕಲಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಇವರ ಸಾಂಘಿಕ ಚೇತನವನ್ನು ಕೆದಕಿ ಕೆರಳಿಸಿ ಇವರನ್ನ ನಿಜವಾಗಿ ಸಾವಿರ ತಲೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಕೈ ಕಾಲುಗಳ ವಿರಾಟ ಪುರುಷನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅದು ಮೈಕ್ರೊಫೋನಿನೆದುರು ಉಸಿರುವ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಧ್ವನಿ!

ರಾಜಕಾರಣಿ : [ಲೌಡಸ್ಪೀಕರಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ಧ್ವನಿ] ಆದ್ದರಿಂದ – ಮಿತ್ರರೇ, ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ, ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಬೇಕು ನೀವು. ನಿಮಗೊಂದು ಹಕ್ಕಿದೆ, ಮರೆಯಬೇಡಿ, ಅದೇ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವ ಹಕ್ಕು. ನ್ಯಾಯವಾದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡುವದು ಎಲ್ಲರ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹಕ್ಕು. ಮುಷ್ಕರ ! ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಮದ್ದು ಅದೊಂದೇ, ಮುಷ್ಕರ ! ......

ನಿರೂಪಕ : ಏನು ಜನ – ಎಂಥ ವೈವಿಧ್ಯ, ಅಲ್ಲವೇ ? ನೀವಿವರೆಲ್ಲರ ಸ್ಥೂಲಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಾಹನವಿಪೆ ಊರು ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ – ಹೈ ಹೈ ಕಾರದ ಜಟಕಾ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ; ಗಂಟೆಗೆರಡಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಿದೆಯೋ ಚನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡುಬಿಡಿ; ಇಲ್ಲವೇ ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೂರುವ ಧೈರ್ಯವಿರುವವರು ಇತ್ತೀಚಿನ ಭಯಾನಕ ಸೃಷ್ಟಿ – ಆಟೋರಿಕ್ಷಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ; ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ಭರ್ತಿಯಿದ್ದು, ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲವಾಗಿರುವವರು, ವಾಯುವೇಗದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಹತ್ತಬಹುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಸ್ಸಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ–ಹೊತ್ತು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದರೆ ನಂಬರ ಹನ್ನೊಂದರ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಅರ್ಧ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಬಿಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಊರು ನೋಡಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕವೇನು ? ಏನು ನೋಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ? ....

ದೂರದ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಮಿತ್ರರೇ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಳಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ತಲೆಗೆ ಶಾಲು ಸುತ್ತಿ ಕೈಲಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ಪೆನ್ಷನ್‌ದಾರ

ರೊಂದಿಗೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೊರಟಲ್ಲದೆ, ಮಂಜು ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೇವು, ಸಂಪಿಗೆ, ಸಪೋಟಾ, ಅತ್ತಿ, ಯುಫೋರ್ಬಿಯಾ, ಅರಳಿ, ಸಿಲ್ವರ ಓಕ್, ಕೋನಿಫರ್ ಗಳಲ್ಲದೆ, ಕೆಂಪು ನೀಲಿ ಹಳದಿ ಹೂಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಚೆಲ್ಲಿದ ಲಾಲ್ ಬಾಗ್ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕುಗಳ ಹೂಮರಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡೀರಿ?....ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಮರಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಮೈನಾ, ಗೊರವಂಕ, ಗೀಜುಗ, ಗುಬ್ಬಿ, ಸಾರಂಗಗಳ ಕೊರಳಿನ ಇಂಪು ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದೀತು ? .... ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಮುಂಚೆ, ಮುಂಬರುವ ಓಲಂಪಿಕ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಓಟದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗನೊಂದಿಗೆ ಓಡಿದಲ್ಲದೆ, ಅಲಸೂರು ಕೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬರುವ ತಿಳಿಗಾಳಿಯ ಅನುಭವ ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾದೀತು ? .... ಹಾಗೆ ಮೇಲುಸಿರಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದಲ್ಲದೆ, ಅಯ್ಯರ್ ಹೋಟೆಲಿನ ಬೆಳಗಿನ ಬಿಸಿ ಇಡ್ಲಿ, ಮೊಳಗಾಪುಡಿ ಪೂರ್ಣಸ್ವಾದನೆ ನಿಮಗಾದೀತೇನು ? ....ಬೇಸಿಗೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊಂಗೆಯ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ತಾನೆ ಬೆಣ್ಣೆಮುದ್ದೆಗಳಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿಳಿಮೋಡಗಳ ಮನಮೋಹಕತೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ? .... ರಾತ್ರಿ ತುಂತುರುಮಳೆ ಸುರಿದಾಗ, ತಲೆ ನೆನೆಯುವದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಒಂದಾಣೆಯ 'ಚಾ' ಕುಡಿದು ಬಂದರಲ್ಲವೆ 'ಕಾಕಾ' ಹೋಟಲಿನವನ ನಳಪಾಕದ ಕೈಚಳಕ ತಿಳಿಯುವಿರಿ ? .... ಸುಟ್ಟ ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳವನ್ನೋ, 'ಗರಮಾಗರಮ್' ಕಡಲೆಯನ್ನೋ ಜಗಿಯುತ್ತ, ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯವನೊಂದಿಗೆ ಬೀಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿ ಕೂತರಲ್ಲವೆ, ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ 'ಕರಗ' ಬರುವುದನ್ನ ತೂಕಡಿಸದೆ ಕಾಣುವ ಯೋಗ ಪಡೆದೀರಿ ? ....ದೊಡ್ಡಣ್ಣಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜತೆ ಭಾರೀ ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯ ನೋಡಿ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದರಲ್ಲವೆ, ಗೆದ್ದವರ ಕಡೆಯ ಆಟಾಟೋಪ, ಸೋತವರ ಕಡೆಯ ಅನುತಾಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀರಿ !........

[ಗುಜುಗುಂಪಲು]

ಕುಸ್ತಿಪ್ರೇಕ್ಷಕ: (ಉರ್ದು?) ದೇಖ್ಯಾ ಹಮಾರಾ ಷಾಗಿರ್ದ ಕೈಸಾ ಲಡ್ಯಾ ? ಓ ಬೇವಾರ್ಸಿ, ಬೇನಾಮ್‌ವಾಲಾ ಪೈಲ್ವಾನ್ಕೊ ಚಟ್ನಿ ಕರ್ದಿಯಾನಾ ? ಖೂಟ್ ಮಾರ್‍ಯಾರೇ, ಕ್ಯಾ ಬೋಲ್ತಿ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ: ಅರೇ ಥೋಡ ಭಯ್. ತುಮೋ ಕಯ್ಕು ಫಿಕರ್ ಕರ್ತೀ ? ಅಬ್ಬೇ ಹೈನಾ, ಪರ್ಸೂಂ ದೇಖೋ; ಕ್ಯಾ ಹೋತೀ ... .

ನಿರೂಪಕ: ಜಿದ್ದು ತುಂಬಿದ ಫುಟ್‌ಬಾಲ್‌ಪಂದ್ಯ ನೋಡಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ, ಪಾಪ, ಅಂಪೈರಿನ ಎದೆಹೊಡೆತದ ಅರಿವು ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾದೀತು! ಪ್ರೇಕ್ಷಕವೃಂದ ದಲ್ಲಿನ ಕಾವು ಎಷ್ಟಿರುತ್ತೆ ಗೊತ್ತೇನು?

[ಮತ್ತೆ ಗುಜುಗುಂಪಲು; ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು]

ಒಬ್ಬ: ಲೋ ಜಂಬಣ್ಣಾ, ನೀನೊಂದ್ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ನೆ ಇದ್ದಿದ್ರೆ, ಅವನ್ನ ಹಿಡಿ ಕೊಂಡು ತದಕ್ಹಾಕಿಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ ನೋಡು! ನಾವೂ ನೋಡಿದ್ದೀವಿ ಫಾಲು ಮಾಡೋದನ್ನ; ಆದ್ರೆ ಹಿಂಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಟಾಂಗ್ ಕೊಟ್ನಲ್ಲ ಆ ನನ್ಮಗ! ಅಂಪೈರು ಅನ್ನಿಸ್ಕೊಂಡೋನು ಏನು ಕಳ್ಳೆಕಾಯಿ ತಿಂತಿದ್ನಾ, ಏನ್ಮಾಡ್ತಿದ್ದ ಅಂತ!

ನಿರೂಪಕ: ಫುಟ್‌ಬಾಲ್, ಹಾಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ತವರುಮನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆ ಹೊರ ಊರಿನ ಎಳೆಯ ಮಿತ್ರರೇ, ನೀವು ಹವಣಿಸುವುದು "ನಾನೂ ಏರ್ ಕ್ರಾಫ್ಟಿನ ಹಾಕಿ ಟೀಮಿನಲ್ಲೊ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೀಮಿನಲ್ಲೋ, ದೇವಾಂಗ ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್‌ಬಾಲ್ ಟೀಮಿನಲ್ಲೋ ಸೇರಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ವೇಳೆಗೆ ನನಗೂ ನಕ್ಷತ್ರಪಟ್ಟ ಬಂದಿರುತ್ತಿತ್ತೆನೋ ಎಂಬುದಾಗಿ? ನಿಮ್ಮ ಕಸರತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ, ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಕನಸು ನನಸಾಗಬಹುದು! .... ಅದಿರಲಿ .... ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಲೆಗು ಜನರನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಲ್ಲವೆ ನಾವು ಹೊರಟದ್ದು? ಅದನ್ನೆ ಮರೆತೇವು? ... ಕೋಪತಾಪಗಳ ಗುಡಾಣವಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ ಮನುಷ್ಯದೇಹ? .... ದುಡಿದು ದಣಿದುಬಂದ, ಪಿತ್ತ ಕೆರಳಿದ ಈ ಗಂಡಸಿನ ಆಕ್ರೋಶದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಲು ನೀವು ಬೊಂಬು ಬಜಾರಿನ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಚು ಹಾಕಬೇಕಾದೀತು!....

ಗಂಡಸು :– (ತೆಲುಗು) ಏಮೋ ಪೋತಾನ್ನೇನು ಮರಿ ಇಕ್ಕಡ್ನಿಂಚಿ ಸೀದಾ ವಸ್ತಾವಾ ಇಂಟನಿ.

ಹೆಂಗಸು : (ಮೌನ. ಬರಿಯ ಒಳ ಶಬ್ದ)

ಗಂಡಸು : ವಸ್ತಾವೇಮೋ ವಿನಲೇದಾ ಚೆಪ್ಪಂದಿ?

ಹೆಂಗಸು : ನೇನು ರಾನು ಈ ಪೊದ್ದು

ಗಂಡಸು : ಏಮಿ! (ಹೊಡೆಯುತ್ತ) ರಾನಂಟಾವಾ!

ಹೆಂಗಸು : ರಾನು — ರಾನೂ — ರಾನು!

ಗಂಡಸು : (ಹೊಡೆತ) ತೊಕ್ಕೆಸ್ತಾನು! ರಾನಂಟಾವಾ? ಏಮಿ ಅನ್ಕೊಂಟಿವಿ?

ಹೆಂಗಸು : (ವಿಕಾರವಾಗಿ ಒಂದು ಕೂಗು ಹಾಕುವಳು)
ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು : (ಹೆಣಗಾಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಕೆಟ್ಟಬಾಯಿ ಸೇರಿಸುವರು)
ಗಂಡಸು : ಚಿದೇಸ್ಕ್ಯಾನು ! ಎವರನ್ಕೋನ್ನಾವು ನನ್ನು ? ಹೂಂ.... ಹಾ ? ....

[ಕ್ರಮೇಣ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ನಿರೂಪಕ : ಅದೊಂದು ಪ್ರಪಂಚ. ಕತ್ತಲೆಯಾಯ್ತೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರಂಭ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಪಂಚ ಕಾಣುವುದಾದರೆ, ಹಳೆಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಲ್ಲಿಗಳೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರಳಿನ ಮರೆಯಲ್ಲೇ ಓಡಾಡುತ್ತ ಇರಿ..ಅಲ್ಲಿ..

ಒಬ್ಬ : ಎತ್ಲಾಗಯ್ಯಾ ಹೊರಟಿದ್ದೀರಿ ....
ಇನ್ನೊಬ್ಬ : (ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕೆಮ್ಮಿ) ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ?
ಒಬ್ಬ : ಇವಳು . . .
ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಇಪ್ಪತ್ನೇನಂಬರ್ ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿದೀವಿ . . . ಖಾಯಂ ಆಗಿದೆ . .
ಒಬ್ಬ : ನಿಲ್ಲಯ್ಯಾ ಸಾಕು ಕಂಡಿದೀನಿ. ಓಹೋಹೊ ! — ಎಲ್ಲಿ ಇತ್ಲಾಗೆ ಕರಿ ದೀಪದ ಕೆಳಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ.

ನಿರೂಪಕ : ಅದೇ ಒಂದು ಪ್ರಪಂಚ. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯೆಮರೆತವರಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಯ ತಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಶುಭ್ರ ನೀಲಾಕಾಶದ ಕೆಳಗೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಮುಂದಿನ ಹಚ್ಚ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಗೃಹಸ್ಥನ ತೃಪ್ತ್ಯತಿರೇಕ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು!

ಗೃಹಿಣಿ : ಹೇಳಮ್ಮ, ನೀನು ಜಾಣೆ .... ಆದ್ಯಾವ ಹಾಡು, ನೀನಿವತ್ತು, ಕಲಿತದ್ದು ಕಾನ್ವೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ?

ಹೆಣ್ಣುಮಗು : (ರಾಗವಾಗಿ) Baa Baa Black Sheep
Have you any wool ?
Yes sir yes sir
Three Bags full ;
One for the master
One

ಚಿಕ್ಕ ಗಂಡುಮಗು : (ಅಡ್ಡಹಾಕಿ) ಅಮ್ಮ , ಅಮ್ಮ , ನಾನೂ ಹೇಳ್ತೀನಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಡು ....(ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಕಾಯದೆ)....ಖಂಡವಿದೆಕೊ, ಮಾಂಸವಿದೆಕೊ, ಗುಂಡಿಗೆಯ ಬಿಸಿರಕ್ತವಿದೆಕೋ, ಚಂಡವ್ಯಾಘ್ರನೆ ನೀನಿದೆಲ್ಲವ, ಉಂಡು ಸಂತಸದಿಂದಿರೂಃಃ....

ನಿರೂಪಕ : ಅದೂ ಒಂದು ಸಂಸಾರವಾದರೆ, ಇಗೋ, ಇದನ್ನ ಒಂದು ಸಂಸಾರವೆನ್ನೊಣವೇನು....?

ಯುವಕ : (ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ) ನಾಯುಡು, ಮಿಸ್ಟರ್ ನಾಯ್ಡು....

ಯುವತಿ : (ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು) ನೀವೇನಾ?..ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಅವರು, ನೈಟ್‌ಡ್ಯೂಟಿ ಇವತ್ತು.

ಯುವಕ : ಗೊತ್ತು. ಅಷ್ಟೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ...

ಯುವತಿ : (ಕೋಪ ನಟಿಸಿ) ಹೌದು ಹೌದು, ಗೊತ್ತಂತೆ ಆಹಾಹಾ, ಮುಖ ತೋರಿಸಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಯ್ತು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿತ್ತೊ ರಾಯರ ಸವಾರಿ !

ಯುವಕ : ನಾ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ವೆ ? ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಟೂರಿಗೆ....

ಯುವತಿ : ಸರಿಸರಿ....ಇದ್ದೇ ಇದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಬೂಬು. ನನಗೋ ಬೇಜಾರೋ ಬೇಜಾರಿಲ್ಲಿ....ಅದಿರ್‍ಲಿ, ಬೀದಿಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಂತು ಮಾತಾಡ್ತಿದೀರಿ, ನಡೀರಿ ಒಳಗೆ....

ನಿರೂಪಕ : ಹೌದು ಅವಳು ಹೇಳುವುದು ಸರಿ. ಬೀದಿಯ ಬೆಳಕಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೇತಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾದರಕ್ಕೆ! ಹೋಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ....ಬೆಳಕಿನ ರಾಜ್ಯ ನಮಗಿರಲಿ. ಆ ಕಡೆ, ಸೌತಪೆರೇಡಿನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ನಿಯಾನ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬ್ರಿಗೇಡ್ ರೋಡಿಗೆ ತಿರುಗೋಣ....

[ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಬೂಟ್ಸ್ ಕಾಲುಗಳ ಓಡಾಟದ ಸಪ್ಪಳವಿರುತ್ತೆ]

ಒಬ್ಬ : Hayo, Tom !

ಟಾಮ್ : Hayo Johnny ! Hayo Darling, What a bloody boring night, man ? How about you darling ? Doing anything to-night ?

ಒಬ್ಬ : No she can go with you..

ಟಾಮ್ : O. K. Come on, we will have a glass of beer first. Then you disappear, Johnny..

ನಿರೂಪಕ : ಇಲ್ಲೂ ಅದೇ ಗೋಷ್ಠಿಯೇನು ! ಅಯ್ಯೊ ಹಣೆಬರಹವೇ !....ಹೀಗಾದರೂ ಬನ್ನಿ ಈ ಹೋಟಲು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡೋಣ....

[ಪಿಂಗಾಣಿ, ಗಾಜುಗಳ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ, ಏನೋ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ] ಬಾರು ತುಂಬಿದೆ; ತೃಪ್ತಿ ತುಂಬಿದೆ ಎಲ್ಲಾ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಮುಖದಲ್ಲೂ; ಕ್ಯಾಷಿಯರಿನ ಗಲ್ಲಾ ಕೂಡ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದೆ....ಏನು ಕಾರಣ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ? ನೋಡೋಣ....ಹರೆಯದ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೇ ತಾನೇ ಮೆಡಿಕಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದಂತಿದೆ....ಇವನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗ, ಎಲ್ಲೋ ರಾತ್ರಿಯ ಶಿಕಾರಿಯ ಹೊಂಗನಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಂತಿದೆ.....ಅಲ್ಲಿ, ಅವನು ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮನಸ್ತಾಪ, ಮರೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದಂತಿದೆ....ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹುಶಃ ಸೆಕೆಂಡ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕಾರು-ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು; ಯಾರಿಗೋ ಭಾರಿ 'ಟೋಪಿ' ಹಾಕಿದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.... ಇಲ್ಲೊಂದ

ಚೇಳು! ಅಜ್ಜಾ! ಚೇಳು!!

ಪಾತ್ರಗಳು :

ನರಸೇಗೌಡ: ಕುರುಡ, ವೃದ್ಧ. ವಯಸ್ಸು ೭೦.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ನರಸೇಗೌಡನ ಮಗಳು, ವಯಸ್ಸು ೩೦.

ರಂಗು: ಲಚ್ಚಕ್ಕನ ಮಗ, ವಯಸ್ಸು ೧೦.

ರಂಗುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು : ಸಮ ವಯಸ್ಕರು.

ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದವರನ್ನೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಚೇರಿ, ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತದೆ..... ಟೈಪಿಂಗ ಕಲಿತವರಂತೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಓದುಬರಹವಿಲ್ಲದವರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಗಳೇನು ಒಂದೇ ಎರಡೇ ! ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲ ನಗರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಅದರ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವರಂತೂ ಇಡೀ ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಡಿದ್ದಾರೆ....... ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ, ತಮ್ಮದೇ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತಂದೆಯರ ಹಂಬಲ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರ ಹುಡುಗರ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬರಬೇಕು, ಈಗೆಲ್ಲಿ.....

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಲೋ, ಆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಲ್ಲೊ ? ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ ಬಲು ದಿನದಿಂದ- ಅವನೇ ಥರ್ಡ ಇಯರ್ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದನಲ್ಲಪ್ಪ, ಕೊಣೆಯ......?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಯಾರು ? ಆ ಸೋಡಾವಾಟರ್ ಬಾಟಲ್ ಕನ್ನಡಕದೋನಾ ? ಅರೆ, ಅವನೀಗ ದೊಡ್ಡ ಇಂಜನೀರಪ್ಪಾ, ಸಿಂಧ್ರಿ ಕಾರ್ಖಾನೇಲಿ !

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಆ, ಇವನು, ಜಗ್ಗೂರಾಯ ? ದಿನಾ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಾಲೇಜಿನ ಹತ್ರ ಠಳಾಯಿಸಿ, ಉಗಿಸ್ಕೊಂಡು......

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಓ ಅವನೇ ರೋಮಿಯೋ ! ಅರೆ, ಅವನು ಈಗ ಬಲೆ ಸಭ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದಾನಪ್ಪ. ಈಗ ಅದ್ಯಾವುದೋ ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕಿ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೊರಟಿದಾನೆ ! ಮಾವನ ದುಡ್ಡೂನ್ನು, ಆದರೂ ಅದೃಷ್ಟ ನೋಡು..... ಹ್ಯಾಗೆ ಹೊಡೀತು ಅವನಿಗೆ ! ಆ ಇವನೆಲ್ಲಯ್ಯ ಸೊಟ್ಟಮೋರೆ ಸೋಮಣ್ಣ ? ಮೊನ್ನೆ ಯಾರೋ ಹೇಳ್ತಿದ್ರು, ಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ನಂತೆ ? ಹಿಡಿದು ಒಂದು 'ಪಾರ್ಟಿ' ಕೀಳಬೇಕಲ್ಲ ?

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ: ಆ ಬಕ್ರಿ ಎಲ್ಸೊಡ್ತಾನೆ ಬಿಡು ಪಾರ್ಟೀನ. ಅವನು ಯಾವುದೋ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಮಾಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದಿಸಿಬಿಟ್ನಪ್ಪ.... ಯಾವ ಬಿಸಿನೆಸ್ಸೂ ಅಂತೀಯಾ ? ..... ಈ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಾಣಿ ಇನ್‌ಸ್ಯುಲೇಟರ್ ಗಳನ್ನ ಸಿಕ್ಕಿಸೋಕೆ ಮರದ ಗೂಟಗಳಿರೋಲ್ವೆ ? ..... ಆ ತುಂಡುಗಳನ್ನ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ತಯಾರುಮಾಡೋ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟ, ಹ್ಯಾಗೋ ! ಜಾಲಹಳ್ಳಿ, ಆಗರ, ಹೀಲಸಂದ್ರ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಿಲಿಟರಿ ಏರಿಯಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವನದೇ ಸಪ್ಲೈ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ : ಪರವಾಯಿಲ್ಲಯ್ಯ ಭೂಪ !

ಒಬ್ಬ ಯುವಕ : ಅವನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಇನ್‌ಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟನಲ್ಲಿ, ಹೈ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ಪವರ್ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡ್ತು....

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುವಕ: ಅಂತೂ ಅವರಪ್ಪನಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಯ್ತು ಇನ್ನು. ಇಬ್ಬರ‍್ನೂ ಹ್ಯಾಗಪ್ಪ ಓದಿಸೋದು ಅಂತ ಕಷ್ಟಪಡ್ತಿದ್ರು. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಇಬ್ರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರು......

ನಿರೂಪಕ: ಬೆಂಗಳೂರೇ ತಮಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೇ ಮನೆಮಾರುಗಳನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಆಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಊರೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸಮಾಡಿ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುವವರು ಬಹಳ ಮಂದಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೇ ಎಳೆಯುತ್ತೆ—ಈ ನೆಲ, ಈ ತಂಪು, ಈ ನೆಮ್ಮದಿ. ಎಂಥ ಕರಗಿದ ಮೈಗೂ ಇಲ್ಲಿದೆ ಪುಷ್ಟಿ. ಎಂಥ ಕದಡಿದ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು ಶಾಂತಿ.

[ಗುಡಿಯ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ]

ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ನಿಮಗಿರಬಹುದು—ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಂಬಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವರ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡೋಣ ಬನ್ನಿ. ಬಸವನಗುಡಿಯ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದೇವಾಲಯಗಳು ಒಂದೇ ಗೊಂಚಲಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಹಳೆಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಪಾರ್ಕ್ ರಸ್ತೆಗಳ ಕಡೆ ಬಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಒಂದು ಸಾಲು ಸಾಲೇ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನ — ಅವರೇನು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಸಂಜೆ ಅವರು ಹೊರಟಿರುವ ಠೀವಿಯನ್ನ ನೋಡಿದರೆ — ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥೈರ್ಯವಿದೆ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿದೆ, ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವಿದೆ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯ ಹೊಳಪಿದೆ! ಜೀವನವನ್ನೆದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡುವ ಚೈತನ್ಯ ಅವರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ....ಅವರೆಲ್ಲ ಅದೇತರಲ್ಲೋ ಪೂರ್ಣತೃಪ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿರುವಂತಿದೆ—ಇಲ್ಲವೇ ಪಡೆದ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಹೊರಟಂತಿದೆ....

[ಗಂಟೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಅಡಗುತ್ತವೆ.]

ಬರಿಯ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬರುವವರಿಗಿಂತ, ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ಉತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರಲ್ಲೂ, ರಾಮನವಮಿಯಂಥ ಒಂದು ಉತ್ಸವವಾದರಾಯಿತು, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರುಗಳಿಗೂ ಸಂಗೀತ ಸುರಿಯುವುದೇ ಕೆಲಸ....

[ಲಾಡಸ್ಪೀಕರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿ ಬಂದು ಅಡಗುವುದು]

ಉತ್ಸವವಿರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಈ ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ದಿಗಂಬರ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಜನ. ಕ್ವೀನ್ಸ ರಸ್ತೆಯ ಪಾರಸಿ ದೇವಾಲಯ, ಕೆನ್ಸಿಂಗ್ಟನ್ ರಸ್ತೆಯ ಸಿಖ್ಖ ಗುರುದ್ವಾರಾ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಆಯಾ ಪಂಥದ ಜನ ತುಂಬೇ ಇದ್ದಾರೆ.

[ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ — ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿಸಿ ಬಂದು, ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು.]

....ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ದಿನವೂ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲೂ ಜನ ತುಂಬಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ....

[ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪವೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ — ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳು—ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಾಲು ಹಾಡು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ಮರೆಯಾಗುವುದು.]

....ಒಂದು ಸಾವಿರ ಜನರಿರಬಹುದೇ, ಈ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ? ಕಥಾವಸ್ತು 'ಲಂಕಾದಹನ'. ಅದೇ ರಾಮಾಯಣ !....

[ಭಾರತ ವಾಚನದ ಒಂದೇ ಸಾಲು ಕೇಳಿ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ].

....ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಪರಿಷನ್ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾರಂಭ. ಅಲ್ಲೂ ತುಂಬಿದೆ, ಜನ. ಕೇಳಿದ ಭಾರತದ ಪರ್ವಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ; ಅದೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಅದೇ ಜನಮೇಜಯ—ಆದರೆ ಜನ ನಿಶ್ಶಬ್ದ.... ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರವೇ ! ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದ ಪಾರಾಯಣವೇ....ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಸೀದಿಗಳೇ ಇಪ್ಪತ್ತಿವೆ. ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣವು ಹಲವಾರಿವೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಜನ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ....ಮೂವತ್ತರ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಅಂದವಾದ ಚರ್ಚುಗಳಿವೆ. ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಗಾದರೆ, ವಾರದ ಬೇಸರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಮಿನುಗುವ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಧರಿಸಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಜನ ಬಂದು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ....

ಪಾದ್ರಿ : [ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ]

The Lord Jesus christ said,
Let not your heart
be troubled;
Ye believe in God,

believe also in Me.

Peace I leave with you
My peace
I give unto you;
Not as the world giveth
give I unto you.

Let not your heart
be troubled
neither let it be afraid.

[ಮತ್ತೆ ಗುಡಿಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳಬಂದು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಆದರೆ ಮೆದುವಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ]

ನಿರೂಪಕ : ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಗಳಿರಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಶುಚಿ ಜೀವನದ ಸುಲಭಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವವರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾರು . . . ಯಾವ ದೈವವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸದೆ ಸತ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವ ಭಾವನಾಜೀವಿಗಳೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾರು . . . . ಕಲೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ತಮ್ಮನ್ನೂ ರಸಿಕರನ್ನೂ ದೈವಶಕ್ತಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಉಪಾಸಕರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ನೀವು ಕಾಣಬಲ್ಲಿರಿ .... .

[ಘಂಟಾನಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತದೆ.]

ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ, ಇವರೆಲ್ಲ ಉರಿಸುವ ನಂದಾದೀಪಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ, ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸದೆ, ಯಾರ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳದೆ, ಯಾರ ಹಂಗಿಗೂ ಕಾಯದೆ, ಏಳುತ್ತಲಿರಬೇಕು, ಒಂದು ಆಶೀರ್ವಚನ.... . . .

[ಘಂಟಾನಾದ ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿ, ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಗದ ತಾನ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.]

ಒಂದು ಗಂಭೀರವಾಣಿ : ಶಾಂತಿ ನಗರವೇ, ಜಯವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ. ಚಿರಾಯುವಾಗಿರು ನೀನು, ಚಿರನೂತನವಾಗಿರು. ಪುರಾತನ ಆಧುನಿಕ, ಎರಡು ಜೀವನಮಾರ್ಗಗಳೂ ಕೂಡಿ ಬೆರೆಯಬಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೆರೆಯ ಜನರಿಗೆ ಹೀಗೆ ರೂಢಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತೀರು. ಹತ್ತಾರು ಭಾಷೆಗಳ, ಹತ್ತಾರು ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳ, ಹತ್ತಾರು ಭಿನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಜನರ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಶಾಂತಿಜೀವನದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಹೀಗೇ

ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಕೇಳುವಂತೆ ಮೊಳಗುತ್ತಿರು. ನಿನ್ನ ಪೌರರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಅವಿಶ್ರಾಂತತೆ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ಣತೆಗಳು ನಮ್ಮ ಹೊಸನಾಡ, ಹೊಸ ಸಮಾಜದ, ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಒಡಕು ಬಿರಕು ಅಪಸ್ವರಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಣಿಕವಾದವೆನ್ನುವದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ನಿಜ ಪ್ರತಿಭೆ ಶಾಶ್ವತವಾದುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿರು. ನೀನು ಬೆಳಗಿ ಇಡೀ ನಾಡನ್ನು ಬೆಳಗಿಸು. ಚಿರಾಯುವಾಗು.... ಚಿರನೂತನವಾಗು.....

[ವೀಣಾನಾದ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಕೊನೆಯ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮೇಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ....]

ನಿರೂಪಕ : ಊರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆತಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಕನ್ನಡಮಿತ್ರರೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೀವು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಿರೋ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೇ ಇದೋ – ನಮೋ ನಮಃ !

ಚೋಳು! ಅಜ್ಜಾ! ಚೋಳು!!

ಪಾತ್ರಗಳು :

ನರಸೇಗೌಡ: ಕುರುಡ, ವೃದ್ಧ. ವಯಸ್ಸು ೭೦.

ಲಚ್ಚಕ್ಕ: ನರಸೇಗೌಡನ ಮಗಳು, ವಯಸ್ಸು ೩೦.

ರಂಗು: ಲಚ್ಚಕ್ಕನ ಮಗ, ವಯಸ್ಸು ೧೦.

ರಂಗುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತರು : ಸಮ ವಯಸ್ಕರು.

[ದೃಶ್ಯ ೧]

[ಸ್ಥಳ : ರಾಮನಗರ. ಬಡಜನರು ವಾಸಮಾಡುವ ಒಂದು ಕುಟೀರ. ನರಸೇಗೌಡ, ಲಚ್ಮಕ್ಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಸಮಯ ಸಂಜೆ.]

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ, ಇನ್ನೇಸು ದಿನ ಇಂಗೆ ಕೊರಗ್ತಿರ್ತೀಯಾ....ಅನ್ನ ನಿದ್ದೆ ಬಿಟ್ಟು. ಸತ್ತೋದೋರು ಇಂದಕ್ಬರೊ ಆಂಗಿದ್ರೆ ಏಟು ದಿನ ಆದ್ರೂ ಕೊರಗ್ಬೋದೇಳು. ನಿನಗೂ ಆದ್ರೆ ನನ್ನ ಚೆನ್ನಾಗುಟ್ಲಿಲ್ವೆ ಔನು ? ನನಗಿಲ್ವೆ ದುಃಖ ? ಮದ್ವೆ ಆಗಿ ಬಾಳಿ ವಂಶಕ್ಕೊಂದು ಕಡ್ಡೀನಾದ್ರೂ ಉಳಿಸ್ಬಿಟ್ಹೋದ್ನಾ ಅವನು? ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೇಳಿದ್ರೂ ಕೇಳಿದ್ನಾ ? ನಾನೂ ಕೈ ಇಡ್ಕೊಂಡು ಕೇಳ್ಕೊಂಡೆ ' ತಮ್ಮಯಾ ಲಗ್ನ ಮಾಡ್ಕೊ' ಅಂತೇಳಿ. ಅವನ್ಮನಸಿಗ್ಬರ್ಲಿಲ್ಲ....ಹುಂ ಮದ್ವೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ದಿದ್ದಿದ್ದೇ ಒಳ್ಳೇದಾಯ್ತೇಳು. ಸದ್ಯ ಆವಳ್ಗೋನ್ನ ಎಂಗ್ನೋಡೋಕಾಯ್ತಿತ್ತು ?

ನ. ಗೌಡ : ಅದೆಲ್ಲಿ ಕಾದಿತ್ತು ಲಚ್ಮಿ ಅವನ್ಗೆ ಆ ಸಣ ಜರ. ಮೂರೇ ದಿನ ಭೀಮ್ನಂಗಿದ್ದೋನು ಕಣ್ಮುಚ್ಕೊಂಬುಟ್ಟ. ನನ್ನನ್ಯಾಕಿರಿಸ್ಬಿಟ್ಹೋದ ಯಮ ಈ ಎಳ್ದು ಕಣ್ಣೊ ಕಾಣ್ದೆದ್ದೊನ್ನಾ ? ಅಯ್ಯೊ ! ಅವನಿದ್ದು ನಾನೋಗಿದ್ರೆ ಎಷ್ಟು ಸಂದಾಕಿರ್ತಿತ್ತು. ನಾನಲ್ವೆ ಓಗ್ಬೇಕಾಗಿದ್ದೋನು ? ನನ್ನನ್ಯಾಕಿರಿಸ್ಬಿಟ್ಹೋಯ್ತು ಸಾವು?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ಬಾ ಅಂದ್ರೆ ಬರ್ತದಾ ? ಓಗು ಅಂದ್ರೆ ಓಯ್ತದಾ ? ಅದು. ಅವರವ್ರ ಕರ್ಮ ಸವೊಬೇಕಲ್ವಾ ? ಅಪ್ಪಾ ನೀನಿನ್ನು ಮಾಗಡೀಗೋಗೊ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ. ಯಾರವ್ರೆ ನಿನಗಿನ್ನಲ್ಲಿ ? ಒಲಾನೆಲ್ಲ ಯಾರ್ಗಾದ್ರು ವಾರಕ್ಕೊ ಗುತ್ಗೇಗೊ ಕೊಟ್ರೆ ಆಯ್ತೇಳು. ಬಂದಷ್ಟು ಬರಲಿ. ಇರಿಯುರ್ಕಟ್ಟಿದ್ಮನೇಂತ ನಿನ್ಗೆ ಮನಸ್ಕೊರಗಿದ್ರೆ ಯಾರಾದ್ರೂ ಬಡವ್ರು ದೀಪ ಅಚ್ಕೊಂಡಿರ್ತೇವೀ ಅಂಬೋರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಬಿಡೋಣ. ಇನ್ನಮುಗ್ಯಾರವ್ರೆ ಅಲ್ಲಿ ? ನೀನಿಲ್ಲೇ ಇದ್ರೆ ನಮ್ಗೂ ಮನ್ಯಾಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜೀವಾಂತ ನೆಮ್ಮದಿ ಇರ್ತೈತೆ. ಅವ್ರೂ ಅಂಗೇ ಏಳಿದ್ರು ' ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ಇರಿಸ್ಕೊಂಬಿಡು. ಒಲ ಕುಯ್ಲು ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ್ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರ್ಗೆ ಕರ್ಕೊಂಡೋಗಿ ಕಣ್ಣಾಸ್ಪತ್ರೇಲಿ ಕಣ್ಣಿನ್ಪೊರೇನ ತೆಗಿಸ್ಬಿಡೋಣಾಂತ .... '

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್ಯೋ ನನಗಿನ್ನ ಕಣ್ಣೇಕೆ ಮಗಾ; ಕಣ್ಗೊಳ್ಗಿಂತ ಎಚ್ಚಾಗಿದ್ದೋನ್ನ ಕಳ್ಕೊಂಡ್ಮ್ಯಾಕೆ ? ಇಂಗೇ ಉಡುಗೋಗ್ಲಿ ಈ ಪಾಪಿ ಜೀವ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕರ್ಮ ಸವೀಬೇಕೋ! ಎಂಗೆ ಪೂರೈಸ್ತದೊ ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ನಿನಗೀ ಮುಪ್ಪಾಗ.... ಈ ದುಃಖದಾಗ ವಿರಾಗ ಬರೋದೆ ಸೈ. ಎಂಗೊ 'ರಾಮು' 'ಕಿಷ್ಣ '....'ಶಿವಾ' ಅಂತ ದಿನಾ ಕಳೀಬೇಕಲ್ವ?

ನ. ಗೌಡ : ಎಂಗೊ ಎಂತೊ ಶಿವ ಬೇಗ್ನೆ ಕಣ್ಮುಚಿಸಿದ್ರೆ ಸಾಕು. ಕಣ್ಣಿಲ್ದ ಜೀವ ನಂದು. ನಿಮ್ಗೆಲ್ಲಾ ಏಸು ತೊಂದ್ರೇನೊ ಏನೊ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಐ! ಬುಡು....ಅದ್ಯಾಕಂಗಂದೀಯ ಅಪ್ಪಾ! ನಿನಗೀ ಮುಪ್ಪಾಗ ಸೇವೆ ಮಾಡೋದು ನಮುಗೊಂದ್ಭಾಗ್ಯ ಅಲ್ವಾ? ನಾವಿನ್ನೇನ್ಮಾನೆ ಮಾಡೇವು ನಿನ್ಗೆ?

ನ. ಗೌಡ : ಓಗ್ಲಿ ಅದು....ಚಿಕ್ಕೋನೆಲ್ಲಿ. ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಈವತ್ತು ಊಟಕ್ಬರ್ನಿಲ್ವಾ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಯಾಕ್ಬರ್ನಿಲ್ಲಾ! ಬಂದಿದ್ನಲ್ಲಾ. ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಬಂದೋನು ಊಟ ಮಾಡಿ ಇಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಸರ್ಸ್ವೋತಿ ಪೂಜೇಂತ ನನ್ನತ್ರ ಎಲ್ಡಾಣೆ ಗಿಲ್ಬುಕೊಂಡೋದ. ಇನ್ನೇನು ಇಸ್ಕೂಲ್ಬಿಡೊ ಒತ್ತು........ಕಾಪೀಂತ ಓಡ್ಬರ್ತಾನೆ. ಮನ್ಯಾಗಿದ್ದಾಲ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಕರೇ ಮಾಳ ಉರುಳ್ಸಿ ಕುಡ್ದೋಗ್ಬಿಡ್ತು. ಆಲಕ್ಕನ ಮನ್ಯಾಗೂ ಇನ್ನ ಆಲು ಸಿಕ್ತೈತೊ ಇಲ್ವೊ....ಓಗ್ಬರ್ತೀನಿ. ಅಷ್ಟ್ರಲ್ಲೆ ಅವನು ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಬಂದ್ರೆ ಅವನ್ಗೇಳು 'ಒಲೆ ಅತ್ರ ತಾಟ್ನಾಗ ರೊಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟೈನ್ನಿ. ತಿಂದ್ಬಿಟ್ಟೋಗ್ಲಿ ಆಡ್ಕೋಣಾಕೆ. ಅಲ್ಲಾ ದಿನ್ದಿನಾನೂ, ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಸ್ಸು....ಇವತ್ತು ನಾಟ್ಕ.... ನಾಳೆ ಸಿನೀಮು....ಇನ್ನೊಂದಿವ್ಸ ಯಕ್ಷ್ಗಾಣಂತ ಎಲ್ಡಾಣೆ....ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಗಿಲ್ಬುಕೊಂಡು ಓಯ್ತಾನೆ. ಪುಸ್ತಕಳ್ದೋಯ್ತು, ಒಸ ಪುಸ್ತಕೊಂಡ್ಕೋಬೇಕು ಅಂತೇಳಿ ರೂಪಾಯಿ ರೂಪಾಯಿ ಇಸ್ಕೋಂಡೊಯ್ತಾನೆ. ಏನ್ ಲೆಖ್ಖಾಚಾರಾನೇ ಇಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡು. ಇಂಗೆ ದುಡ್ಸುದ್ರೂ ಡುಡ್ಸುದ್ರೂ ಇವರ್ಗೆ ಇದ್ಯಾ ಏಳಿಸ್ಬೇಕಂದ್ರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಲ, ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಬಿಡಬೇಕಾಯ್ತದೆ. ಈ ಉಡುಗನ್ಗೆ ಸ್ನೇಯಿತ್ರೂ ಬಾಳ ಆಗೋದ್ರು. ಮನ್ಯಾಗೇ ಸೇರೋದಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕ ಇಡ್ಕೊಂಡು ಕುತ್ಕೊಳ್ಳೋದೇ ಅಪ್ರೂಪ ಆಗೋಯ್ತು. ಇವ್ರಂತೂ ಏನೂಂತ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆಡಿದ್ದೆ ಆಟ ಆಗೋಗ್ಬಿಟ್ಟೈತೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೂ ಆಡೋ ಮಗಾ ಅಲ್ವಾ ಅದು. ಇಂಗೇ ನಿಧಾನ್ವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಬರ್ಬೇಕು....ಬರ್ತೈತೆ. ಸಿಟ್ಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಆಯ್ತದಾ? ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ನಲ್ಲೆ ಏಳ್ಬೇಕು. ನಾನೇಳ್ತಿದ್ದೆ....ಆದ್ರೆ ನನ್ನತ್ರಕ್ಕೇ ಬರೊಲ್ಲ ಅವನು. ಕರದ್ರೂ ಬರೊಲ್ಲ. ದೂರ್ದಲ್ಲೇ ನಿಂತ್ಕೊಂಡು ಜವಾಬ್ ಕೊಡ್ತಾನೆ ಒರ್ತು ಅತ್ರ ಬರೊಲ್ಲ. ಏನೊ' ಶಿವ ಅವನ್ನಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಅವನೇ ಎಲ್ಲಾನೂ ಇನ್ಮೇಗೆ ನಂಗೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ಅವನೂ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು ನಮ್ಗೆ. ಎರ್ಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಾಯ್ತು ಅಂತ ಗೊತ್ತೈತಲ್ಲ ನಿಂಗೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೇಲಿ ಎತ್ತಿದ್ದಲ್ವಾ ಅವನ್ನ. ಡಾಕ್ಟ್ರು ಏಳ್ಬಿಟ್ರು ಆ ದಿನಾನೆ 'ಲಚ್ಮಕ್ಕ, ಚನ್ನಾಗ್ನೋಪಾಡ್ಕೋ ಈ ಮಗಾನ. ಇನ್ಮೇಗೆ ನಿಂಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಯೊಕಿಲ್ಲಾಂತ.'

ನ. ಗೌಡ : ಶಿವ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೆ ಸಾಕು. ಒಳ್ಳೆ ರತ್ನ ಒಂದಿದ್ರೆ ಸಾಲ್ದಾ? ಅದ್ನೆ ಜೋಪಾಣ ಪಡಸ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಸರಿ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅದೆಂಗೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದೊ ನಾಕಾಣೆ....ಉಂ....ಆಲಕ್ಕನ ಮನೇಗೊಗ್ಬರ್ತಿನಿ. ಅಷ್ಟುಲ್ಲಿ ಮಗ ಬಂದ್ರೆ 'ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ಬಿಟ್ಟು ಓಗೂ !, ಅಂತೇಳು.

ನ. ಗೌಡ : ಯೋಳ್ತೀನಿ.

[ರಂಗು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ. (ಸರಸರನೆ ಬಂದ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು) ಬಂದವನು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಟ್ಟನ್ನು ರಪ್ಪನೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆದು,]

ರಂಗು : .... ಯಮ್ಮಾ ....ಮ್ಮಾ.... ಅಸಿವಾಯ್ತದೆ .... ನಾನು ಆಟಕ್ಕೋಗ್ಬೇಕು.

ನ. ಗೌಡ : ಯಾರದು ರಂಗೂನಾ ?

ರಂಗು : ಔದಜ್ಜಾ— ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಗೋಗವ್ಳೆ ?

ನ. ಗೌಡ : ಮಠ ಈಟೊತ್ಗೇ ಮುಗಿದೋಯ್ತಾ ?

ರಂಗು : ಮುಗೀದೆ ಏನ್ಮತ್ತೆ ? ಐದ್ಗಂಟೆ ಯಾವಾಗ್ಲೋ ಆಗೋಯ್ತು. ನಿಂಗೇ ಗೊತ್ತಾಯ್ತುದೆ. ಪಾಪ .... ಎಳ್ಡು ಕಣ್ಣೂ ಇಲ್ಲ.

ನ. ಗೌಡ : ಔದ್ಮಗ. ಶಿವ ನನ್ಕಣ್ಣೂ ಕಿತ್ಕೊಂಡ. ಜೀವ್ನಾನೂ ಕಿತ್ಕೊಂಡ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ನಿಂಗೆ ಕಣ್ಣು ಸುತ್ರಾಂ ಕಾಣಾಕಿಲ್ವ ?

ನ. ಗೌಡ : ಸುತ್ರಾಂ ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲ ಮಗ. ನೀನೆಂಗಿದ್ದೀಯೊ ಕಾಣ್ಲಾರ್ದಾಗಿದ್ದೇನಪ್ಪ. ನಂಗೆ ಅಗ್ಲು ಒಂದೆ ರಾತ್ರೀನೂ ಒಂದೆ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ನಾನು ನಿನ್ನತ್ರ ಬಂದು ನಿಂತ್ರೇನೂ ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ವ ನಿಂಗೆ ?

ನ. ಗೌಡ : ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ ಮಗ. ನನ್ಕಯ್ಯೇ ನನಿಗ್ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ! ನಿಂಗೆ ಬಲು ಕಷ್ಟ ಅಲ್ವಾ ಇಂಗಿರೋದು ?

ನ. ಗೌಡ : ಏನ್ಮಾಡೋಕಾಯ್ತದೆ ಮಗ. ನಾನ್ಕೇಳಿ ಬಂದ ಪುಣ್ಯ ಅಷ್ಟೆ. ನೀನು ದಿನಾ ಬಂದು ತಾತ್ನತ್ರ ಒಂದೆಲ್ಡು ನಿಮ್ಸ ಮಾತಾಡಿದ್ರೆ ನಂಗೆ ಏಸ್ಟು ಸಂತೋಸ ಆಯ್ತದೆ ಮಗ !

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲೇಳು. ಅದ್ಕೇನಂತೆ? ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲೋದ್ಳು ?

ನ. ಗೌಡ : ನಿನ್ನವ್ವೆ ಒಲೆ ಅತ್ರ ತಾಟ್ನಾಗ ರೊಟ್ಟಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮಡ್ಗಾಳೆ. ನೀನ್ಬಂದ್ರೆ ಯೇಳೂ ಅಂದಿದ್ಳು. ಉಂಡ್ಬಿಟ್ಟು ಆಟಕ್ಕೊಗ್ಮಗಾ.

ರಂಗು : ಕಾಪಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿಲ್ವಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಅಲು ಮಾಳ ಕುಡ್ದೋಯ್ತು. ಅದ್ಕೆ ಆಲಕ್ಕನ ಮನೇಗೋಗವ್ಳೆ ಆಲ್ ತರಾಕೆ. ಸಿಕ್ಲಿಲ್ಲಾಂತ ಕಾಣ್ತೈತೆ. ಓಗ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು, ನೀರ್ಕುಡ್ದು ಓಗು. ನಾಳೆಯಿಂದ ಕಾಪಿ ಮಾಡ್ಸಿಟ್ಟಿರತೀನಿ ಮಗ್ಗೆ.

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ ಯಜ್ಜ.

[ರಂಗು ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದ. ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆಗಳು ಹೊಳೆದುವು. ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಅಜ್ಜನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ, ಕೂತಿದ್ದ ಗೌಡನ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆದು ಮತ್ತೆ ಗೌಡನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ. ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಗೌಡನ ಮುಖದ ಬಳಿಗೇ ಕೊಂಡು ಹೋದ. ಗೌಡನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ಕೊನೆಗೆ ರಂಗುವಿಗೆ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು, ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಸುತರಾಂ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆಂದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದ.]

ನ. ಗೌಡ : ಮಗಾ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದಾಯ್ತಾ ? ಇಕಾ ಕಾಪಿ ಕುಡೀಬೇಕೆಂದಿದ್ರೆ ನಾನು ಕಾಸು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಒಟ್ಲಾಗ್ಬುಡ್ಹೋಗು.

[ರಂಗು ತಕ್ಷಣವೇ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು]

ರಂಗು : ಆಂ. ಏನಂದೆ ಯಜ್ಜ. ಇದೋ ಬತ್ತೀನಿ. ಎಳ್ಡಾಣೆ ಸಾಕಜ್ಜಾ.

[ರಂಗು ಅಜ್ಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅತಿ ಭಯ ಪಟ್ಟ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ]

ರಂಗು : ಅಯ್ ಯಜ್ಜಾ ! .... ಕದಲ್ಬೇಡ....ಕದಲ್ಬೇಡ. ಚೇಳೊಂದು ಕುಂತೈತೆ ನಿನ್ನ ಬಲದ ಬುಜದ ಮ್ಯಾಗೆ....ಕದಲ್ಬೇಡ....ಅಂಗೇ ಇರು ಯಜ್ಜಾ.

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ) ಮಗಾ....ಮಗಾ ! ....ಅದ್ನ ಆಚೆಗ್ತಳ್ಳೊ....ಜಜ್ಜಾಕು ಜಜ್ಜಾಕೂ.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜ, ನೀ ಸುಮ್ನಿರು....ಎದರ್ಬೇಡ....ಅಗೋ ! ಅಯ್....ನಿನ್ನ ತೊಡೇ ಮೇಕೆ ಇಳಿದು ಬಂತು. ಚಿಕ್ಕದು ಅಜ್ಜ....ಮರಿ....ಪಾಪ ಸಣ್ಮರಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಆವ್ರೂ, ಚೇಳೂ ಚಿಕ್ಕಾದ್ರೆ ಏನು ? ದೊಡ್ಡಾದ್ರೆ ಏನು ? ಜಜ್ಜಾಕು.... ಅಯ್ಯೋ....ಕಡಿದ್ಬುಡ್ತೈತಲ್ಲಾ....ಮೊದ್ಲು ಜಜ್ಜಾಕು ಮಗಾ !

[ರಂಗು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಯಾವದೊ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಜ್ಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಗುಡಿಸಿ, 'ಪಟಪಟ'ನೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಬಡಿದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ...]

ರಂಗು : ಸತ್ತೋಯ್ತು ಅಜ್ಜಾ....ಅಜ್ಜಬಜ್ಜಿ ಆಗೋಯ್ತು.

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಕೊಂದ್ಬಿಡು ಮಗಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಂದ್ಬಿಡು.

ರಂಗ : ಇನ್ನೆಲ್ಲೈತೆ ಅದು ! ಚಟ್ಣಿಆಗೋಯ್ತು.

ನ. ಗೌಡ : ಆಳಾಗೋಗ್ಲಿ ಅದು. ನೀನೊಳ್ಳೆ ಮಗ....ಇಕ ಇಡಿ (ನರಸೇಗೌಡ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣದ ಚೀಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ)- (ಆಹ, ಪಾವಲಿಗಳ ಸದ್ದು) ಇಕಾ .... ಎಲ್ಡಾಣೆ. ಓಗು ಮಗ ಜಿಲೇಬಿ ಕೊಂಡ್ಕೊಂಡು ತಿನ್ನೋಗು....ಅಬ್ಬ! ಈವತ್ತು ನನ್ಜೀವ ಉಳ್ಕೊಂಡ್ತು.

ರಂಗು : ಕೊಡಜ್ಜ. (ಇಸುಕೊಂಡು) .... ಓಯ್ತೀನಜ್ಜ....

[Musical gap for 3 Seconds] [ರಂಗು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ]

ಬೆಕ್ಕಿನ್ಮ್ಯಾಲೊಂದ್ಕೋಣಿ ಹೇರಿಕೊಂಡಿಲೀ ಸತೆಂಗೆಹೊಂಟಿತ್ತು.
ಗೌಡನ್ಮ್ಯಾಲೊಂದ್ಕೋಳಿ ಕುಂತು ಕೊಂಡ್ಗಾಳಿ ಸವಾರಿ ಹೊಂಟಿತ್ತು.

[ಹಾಡಿದ ನಂತರ] ಅಲ್ಲಾ ಈಟು ದೊಡ್ಡ ದೈಯ್ಯಾ ಇದ್ದಂಗೆ ಇದ್ದಾನೆ ಈ ಯಜ್ಜಾ. ಒಂದ್ಸೇಳ್ಮರಿ ಅಂದ್ರೆ ಇಂಗೆ ಎದರಿ ಬೀಳ್ತಾನಲ್ಲಾ....ಇನ್ಮೇಲೈತೆ ಅಬ್ಬ ನಂಗೆ. ಕಾಸು ಮೋಸ್ತಾಗದೆ ಮುದಕ್ನತ್ರ.... (ಪುನಃ ಹಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ)

Musical Bridge

[Announce ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯಿತು. ರಂಗುವು ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಹೋಟೆಲ್ಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಇತರ ಮಿಠಾಯಿ ಸಾಮಾನುಗಳ ನಡುವೆ, ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪೇರಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಲಾಡು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರುತ್ತದೆ.]

ಒಬ್ಬಹುಡುಗ : ಲೆ ರಂಗ ನೋಡೊ ಈವತ್ತು ಓಟ್ಲನಾಗ ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಪೇರ್ಸಿ ಇಟ್ಟವ್ರೆ. ಎಷ್ಟು ಶೆಂದಾಗವೊ ! ತಿನ್ಬೇಕೂಂತ ಆಶೆ ಆಯ್ತದೆ. ಏನ್ಮಾಡೋಣ್ರೊ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ನನ್ನತ್ರ ಒಂದಾಣೆ ಐತೆ, ನಿನ್ನತ್ರ ಹಿನ್ನೈತೊ ?

ರಂಗು : ಲೋ ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆರಡಾಣೆ ಕಾಣ್ರೊ !

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ : ಎರಡು ಬಾಯ್ಗಾಯಾಕಿಲ್ಲ ಎಲ್ಡಾಣೇನ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಅಲ್ವೊ ಅದು ಲಾಡು ಕಾಣೊ

ಒಬ್ಬ : ಲೊ ಏನ್ಮಾಡೋಣ್ರೊ ?

ರಂಗು : ತಾಳ್ರೊ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ. ಲ್ರೋ ಬನ್ರೋ ನನ್ನ ಕುರುಡಜ್ಜನ ಕೈಯಿಂದ ಎಂಗಾರ ಒರಡಿಸ್ತೀನಿ ಕಾಸ್ನ.

Musical Bridge

[ನರಸೇಗೌಡ ಒಬ್ಬನೇ ಒಂದು ಹಳೇ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ರಂಗುವೂ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಗೌಡನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ನ.ಗೌಡ : ಯಾರು? ರಂಗೂನಾ ಅದ್ಯಾರು ನಿನ್ಜೊತೇಲಿ? ಇಸ್ಕೋಲ ಆಯ್ತ್ರ?

ರಂಗು : ಓ ಆಯ್ತಜ್ಜ. ಚಿನ್ನ, ಪುಟ್ಟ ಇಬ್ರೂ ನನ್ಜೊತೇಗಾಡೋಕ್ಬಂದವ್ರೆ.

ನ.ಗೌಡ : ಒಳ್ಳೇದಪ್ಪಾ, ಕತ್ಲಾಗೋಕ್ಮುಂಚೇನೆ ಬಂದ್ಬುಡಿ. ಮಗಾ ನೀನು ದಿನ್ನಿ ನಾನು ಒತ್ಕಾಡ್ಕೊಂಡ್ಬರ್ತ್ತೀಯಂತ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ರಾದ್ಯಾಂತ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಬೇಗ್ಬಂದ್ಬಿಡು ಮಗಾ.

ರಂಗು : ಇಲ್ಲೆ ಮನೆ ತಾವೆ ಆಡ್ಕೊಳ್ತೀವೇಳು.

ನ.ಗೌಡ : ಅಂ! ಅಂಗೇ ಮಾಡ್ರಿ ಅಸೀರ್ಕ್ನರ ಎಲ್ಲೊ ಬಿಚ್ಕೊಂಡೋಗ್ಬೈತೆ ಅಂತ ಉಡೀಕ್ಕೊಂಡೋಗವ್ಳೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ. ಎಲ್ಲಾರೂನೂ ಇಲ್ಲೆ ಆಡ್ಕೊಳ್ಳಿ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜಾ ನೀನು ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಎಂದಾದ್ರು ತಿಂದಿದ್ದೀಯಾ?

ನ.ಗೌಡ : ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾದ್ವು ಮಗ

ರಂಗು : ಶೆಂದಾಗಿತ್ತ! ರುಸಿಯಾಗಿತ್ತ?

ನ.ಗೌಡ : ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಶೆಂದಾಗಿರಾಕಿಲ್ವಾ? ಬೇಸಾಗಿತ್ತು....ಬೇಸಾಗಿತ್ತು.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ಈಒತ್ತು ಉಡುಪಿ ಅಯ್ನ ಓಟ್ಲಾಗೆ ಲಾಡು ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಪೇರ್ಸಿ ಇಟ್ಟವ್ರೆ. ನಾನ್ತಿಂದಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜ. ನಾಕಾಣೆ ಕೊಡಜ್ಜ. ನಿಂಗೊಂದುಂಡೆ ತಂದ್ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಅದ್ರಾಗೆ ಒಂದ್ಬೀಟು ನನೀಗ್ಕೊಡು?

ನ.ಗೌಡ : (ನಸುನಗುತ್ತ) ಮಗ್ಗೆ ಲಾಡು ತಿನ್ಬೇಕೂಂತ ಆಸೆ ಆಯ್ತದೇನು? ಇಕಾ ನೀವೆಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದೀರಿ?

ರಂಗು : ಮೂರ್ಜನ ಅಷ್ಟೇ ಯಜ್ಜಾ.

ನ. ಗೌಡ : ಇಕಾ ಎಂಟಾಣೆ. ಎಲ್ಲಾರು ಓಗಿ ತಿಂದು ಬರ್ರಿ. ನಂಗೆ ಈವತ್ತು ಬೇಡ. ಇನ್ನೊಂದಿನ ತರೀಸ್ಕೊಂತೀನಿ.

ರಂಗು : ಯಜ್ಜಾ ನೀ ಬಲು ಒಳ್ಳೇನು, ಬಲು ಒಳ್ಳೇನು ಅಜ್ಜಾ ನೀ.

[ರಂಗು ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ]

Musical Bridge.

[ಅದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗೌಡನೂ ಮಗಳೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ]

ಲಚ್ಚಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ನೀನು ಕಾಸ್ಕೊಟ್ಟು ಕಾಸ್ಕೊಟ್ಟು ಅವನ್ನ ಕೆಡಸ್ತಿದ್ದಿ. ಏನೇನೊ ತಿಂಬ್ಬಂದು ಅಸಿವಿಲ್ಲಾಂತ ಉಣ್ದೆ ಮಲಗ್ಬಿಡ್ತಾನೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್ ಬುಡು, ನಾನೇನ್ ಕೊಟ್ಟೆ ಪಾಪ. ಮಗ್ಗೆ ಲಾಡು ತಿನ್ಬೇಕೂಂತ ಆಸೆಯಾಯ್ತು. ಅವನ ಸ್ನೇಯಿತ್ರೂ ಇದ್ರು. ಎಲ್ಲಾರೂ ತಿನ್ಲಿ ಅಂತ ನಾಕಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಕಾಸ್ಕೊಡ್ದಿದ್ರೆ ಕದ್ಯೋತ್ಕಲೀತಾರೆ ಲಚ್ಚಿ. ಕಾಳು ಕಡಿ ಕದ್ದು ಮಾಂದ್ರೆ ನೀನೇನ್ಮಾಡ್ತೆ ಆಗ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನಾನು ಕೊಡಾಕಿಲ್ವ ನನ್ನತ್ರೂ ಗಿಲ್ಬುತಾನೆ, ನಿನ್ನತ್ರೂ ಗಿಲ್ಬುತಾನೆ. ಇಂಗ್ ಕಳ್ಳೆ ಇಟ್ಟಿಂದೂ, ಅಕ್ಕಿ ಇಟ್ಟಿಂದೂ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂದ್ರೆ ಮೈಗಾಯ್ತದಾ ? ಕಳ್ಳ ಕಟ್ಟಾಕಿಲ್ವಾ ? ನೀನಿನ್ಮೇಲೆ ಅವನಿಗ್ಯಾಸ್ಕೊಡಬೇಡ. ದುಶ್ಚಾಳಿ ಬಿದ್ದೋಯ್ತದೆ ಆಮೇಲೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಅದೂ ನಿಜೆ ಏಳು. ಅಂಗೂ ಕೆಟ್ಟೋಯ್ತಾರೆ ಏನೊ ನಮಿಗ್ನಮಿಗೊಂದಿ ಸ್ವಾಸ ಬೆಳೀಲೀಂತ ಅವನ್ನ ಅತ್ರಕ್ಕೆ ಕರ್ದು ಕಾಸ್ಕೊಟ್ಟೆ. ಅಂಗಾದ್ರೂ ಅತ್ರಕ್ ಬರುವೊಲ್ಲ. ತಾತ್ನತ್ರ ಕುಂತ್ಕೊಂಡ್ನಾಕು ಮಾತಾಡ್ಹೊಲ್ಲ. ಅತ್ರಕ್ಕರದ್ರೆ ದೂರ್ದಿಂದ್ಲೆ ಜವಾಬ್ ಕೊಟ್ಟು ಒಂಟೋಯ್ತಾನೆ. ಯಾಕೊ ನನಗವ್ನ ಚಾಳೀನೆ ತಿಳೀವಲ್ದು. ಈ ಕಾಲ್ದ ಉಡುಗ್ರು. ಇರೇರ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಮರ್‍ವಾದೀನೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಉಡುಗರ್ಗೆ ಸಿಕ್ಸೇನೇ ಸಂದಾಗಿಲ್ಲ ನೋಡು ಲಚ್ಮಿ. ಮಠದಾಗ ಏನೇಳ್ಕೊಡ್ತಾರೊ ಇವ್ರು ಏನ್ಕಲೀತಾರೊ ಶಿವನ್ಗೇ ಬೆಳ್ಕು.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನಂಗೂ ಅಂಗೇ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ. ಮೂರೊತ್ತೂ ಆಟ, ಆಟ, ಆಟ. ಪುಸ್ತ್ಕ ಇಡ್ದು ಓದೋದೇ ಕಾಣೆ. ಇಂತಾವು ಏರು ಗೊಬ್ರ ಕೈಯಾಗಾದ್ರೂ ಮುಟ್ತಾವಾ ಇನ್ಮ್ಯಾಕೆ ! ಇತ್ಲಾಗ ಇದೂ ಇಲ್ಲ ಅತ್ಲಾಗ ಅದೂ ಇಲ್ಲಾಂತೋದ್ರೆ ಏನ್ಗತಿ ?

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್ ! ಲಚ್ಮಿ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕೋನಲ್ವಾ. ದೋಟು ಬುದ್ದಿ ಬಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳ್ಕೋಂತಾನೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಎಂಗೊ ಅಪ್ಪ. ಮೊನ್ನೆ ಒಲ್ದಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ತಾ ಅವ್ರೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಇಟ್ಟೊ ನೀರು ಕೊಟ್ಬಿಟ್ಬಾರೊ ಅಂದ್ರೆ, ನನಗ್ ಒತ್ತಿಲ್ಲ ನೀನೇ ತಗೊಂಡೋಗಿಟ್ಬಾ ಅಂತಾನಲ್ಲಾ ಇವ್ನು !....ಸ್ನೇಯಿತ್ರು ಬಾಳ ಆಗೋಗವ್ರೆ ಇವ್ನಿಗೆ ಇಸ್ಕೂಲ್ಗೂ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಬರ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯೋಳಿದ್ರಂತೆ ಮಠದಯ್ನೋರು. ಇನ್ನವ್ರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ್ಬಿಟ್ರೆ ಕಣ್ಣೂ ಮೂಗೂ ತಿಳೀದಂಗೆ ಚಚ್ಚಿಕ್ಬಿಡ್ತಾರೆ ಅವನ್ನ. ಈ ಸಂಗ್ತಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾಂತ ಬಾಯ್ಮುಚ್ಕೊಂಡಿರ್ಬೇಕ್ ನಾನು ಯೋಳ್ನೀನು ?

ನ. ಗೌಡ : ನಾನೆಲ್ಲ ಯೋಳ್ತೀನಿ ನಿಧಾನ್ವಾಗಿ ಕೂಡಿಸ್ಕೊಂಡು. ನೀನಾತ್ರಪಡ್ಬೇಡ. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ನಲ್ಲೇ ಯೋಳ್ಬೇಕು. ಸುಮ್ನೆ ಬಡಿದ್ರೆ ಮೊಂಡು ಬಿದ್ದು ಓಯ್ತಾರೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಗಿಡಾನ ಸಣ್ದಾಗಿರೊವಾಗ್ಲೆ ಬಗ್ಗಿಸ್ಬೇಕಲ್ವಾ. ಆ ಮೇಲೆಂಗಾಯ್ತದೆ ?

Musical Bridge

[ಮೂರು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಆ ದಿನವೂ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ರಂಗು ಅಜ್ಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ.]

ರಂಗು : ಬೋ ಬಿಸಿಲು ಅಜ್ಜಾ. ಕುಡ್ಯೋಕ್ನೀರು ತಂದ್ಕೊಡ್ಲಾ ?

ನ.ಗೌಡ : ಬೇಡ ಮಗ ನಂಗ್ದಾವ್ರ ಇಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಮಜ್ಗೆ ತಂದ್ಕೊಡ್ಲಾ....ತಣ್ಗೆ ?
ನ.ಗೌಡ : ಏನೂ ಬೇಡ ಮಗಾ, ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೇಳ್ತೀನಿ.
ರಂಗು : ಯಜ್ಜಾ !
ನ.ಗೌಡ : ಏನ್ಮಗಾ ?
ರಂಗು : ಯಜ್ಜಾ ನೀನೇನಂತಿಯೊ ? ನಂಗೊಂದೆಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೀಯಾ ?
ನ.ಗೌಡ : ಯಾಕ್ಮಗಾ....ನಿಂಗೆಂಟಾಣೆ ?
ರಂಗು : ಯಜ್ಜಾ ಉಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಓಯ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಪಟ್ಣದ ಉರಸ್ ಅಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಬಿರುಸು ಬೋಸಂದಾಗಿ ನಡೀತೈತಂತೆ. ನಾನೂ ಓಗ್ಬೇಕಜ್ಜ. ಆಶೆ ಆಯ್ತದೆ.
ನ.ಗೌಡ : ನನ್ನತ್ರ ಚಿಲ್ರೆ ಇಲ್ಲಾಪ್ಪ. ದೊಡ್ಡ ನೋಟೈತೆ. ನಾನದ್ನ ಈಗ ಮುರ್ಸಾಕಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಎಲ್ಲೋ ಓಗವ್ಳೆ. ಬಂದ್ಮ್ಯಾಗೆ ಕೇಳಿ ದುಡ್ಡಿಸ್ಕೊಂಡೋಗು.
ರಂಗು : ಓಗ್ಲಿ ನಾಕಾಣೆ ಕೊಡಜ್ಜ.
ನ.ಗೌಡ : ಏಳಿದ್ನಲ್ಲಾ ನನ್ತಾವ ಎಲ್ಡಾಣೆ ಚಿಲ್ರೇನೂ ಇಲ್ಲಾಂತ.
ರಂಗು : (ದುಃಖದಿಂದ) ಅಮ್ಮನ್ನ ಬೆಳಿಗ್ಗೇನೆ ಕೇಳ್ದೆ ಅಜ್ಜ . ಓಗ್ಬೇಡ ಚೆನ್ನಪಟ್ಣದಾಗ ಈಗ ಪಿಳೇಕೈತೆ ಅಂದುಬಿಟ್ಳು. ಅಜ್ಜ, ನನ್ನ ಸ್ನೇಯಿತ್ರೆಲ್ಲಾ ಓಯ್ತಾರೆ. ನಾನೋಗ್ಬೇಡ್ವಾ ?
ನ.ಗೌಡ: ಅಮ್ಮನ್ಮಾತ್ಗೆ ಗೌರ್ವ ಕೊಡ್ಬೇಕು ಮಗಾ. ನಿಂಗೊಳ್ಳೆದಕ್ತಾನೆ ಅವ್ಳೇಳೋದು?
ರಂಗು : ಯಜ್ಜ ಅಮ್ಮ ಯೇಟ್ಹೋತ್ಗೆ ಬತ್ತಾಳೆ ?
ನ.ಗೌಡ : ಯೆಂಗೇಳ್ಲಪ್ಪಾ ನಾನು. ಒಲಕ್ಕೋಗವ್ಳೇನೊ ಒಲ್ದಾಗ ಕೆಲ್ಸ ಎಷ್ಟೈತೋ, ಇಟ್ಟೊ ಎಸರೂಮಾಡಿ ನಿನ್ಗೇಂತ ಗಂಗ್ಳದಾಗ ಮುಚ್ಚಿಮಡಗವ್ಳೆ. ಅಸಿವಾಯ್ತಿದೆ: ಉಂಡ್ಕೊ ಮಗಾ.
ರಂಗು : (ಭಯದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅರಚುತ್ತಾನೆ) ಅಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜಾ ಅಜ್ಜಾ.... ಅಬ್ಬಬ್ಬ, ಇದೆಲ್ಬಂತು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಂಡ್ರಗಪ್ಪೆ. ಅಜ್ಜಾ ನಿನ್ಕುರ್ಚಿ ಮ್ಯಾಕೆ ಅತ್ತಾ ಐತೆ. ಇನ್ನೇನ್ಗತಿ ಯಜ್ಜಾ ! ಕೈ ಇಡಬ್ಯಾಡ! ಇದ್ಕಚ್ಚಿದ್ರೆ ಬದ್ಕೋ ಅಂಗೇ ಇಲ್ಲ.
ನ.ಗೌಡ : ಅಯ್ಯೋ ! ಬಡ್ಡಾಕು ಬಡ್ಡಾಕು ...ಬಡ್ಡಾಕು ಮಗಾ.
ರಂಗು : ಅದು ನಿನ್ನ ಕುರ್ಚಿ ಮ್ಯಾಗೈತೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮೈಮ್ಯಾಗೇನಲ್ಲ.
ನ.ಗೌಡ : (ಕಿರುಚುತ್ತಾನೆ) ಬಡಿ ಮಗ ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ಡಾಕು. ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಮಗಾ ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ಡಾಕು (ಕಿರಲುತ್ತಾನೆ)
ರಂಗು : (ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಬಡ್ಡಾಕ್ಬಿಡ್ತೇನಿ ಈಗ್ಲೇ. ಬಡ್ಡಾಕಿದ್ರೆ ಏನ್ಕೊಡ್ತೀಯಜ್ಜ ಯೇಳು ಬೇಗ ಯೇಳ್ಬಿಡು.
ನ.ಗೌಡ : (ಮಹಾ ಭೀತಿಯಿಂದ) ಏನ್ಬೇಕು ? ಎಷ್ಟ್ಬೇಕು ? ಅಯ್ಯೋ ಬಡಿ ಮಗ, ಮೊದ್ಲು ಬಡ್ಡಾಕು.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜಾ ಕುರ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಕೆ ಅತ್ತಾ ಐತೆ. ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೇಯು ಅಜ್ಜ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಕೊಡ್ತೆನ್ಮಗ. ರಾಮ್ದೇವ್ರಾಣ್ಗೂ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ಮೊದ್ಲು ಚಚ್ಚಾಕು ಅಯ್ಯೋಯ್ಯಾ ಾ ಾ ....

[ರಂಗು ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜನ ಬೆನ್ನನ್ನು ಸರ್ರನೆ ಸವರಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ರಪರಪನೆ ಬಡಿದು ಅನಂತರ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಆರೆಂಟಾವರ್ತಿ ರಪರಪನೆ ಬಡಿದು]

ಅಬ್ಬ ! ಸತ್ತಿತು ದೈಯ್ಯ. ಕೊಡಜ್ಜಾ ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಡು..... ಅಯ್ ಇನ್ನೂ ಮೆದಲ್ತೀಯಾ ? ಬೇಗ ಕೊಡಜ್ಜಾ ಎಂಟಾಣೆ. ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಟ್ನಿ ಮಾಡ್ಬಿಡ್ತೇನಿದ್ನ (ರಪರಪನೆ ನೆಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆರೆಂಟಾವರ್ತಿ ಹೊಡೆದು) .... ಆಂ.... ಓಡ್ತೀಯಾ ? ಇನ್ನೆಂಗೊಡೀಯಾ ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮ್ಯಾಕೆ (ಮತ್ತೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ) .... ಆಯ್ತಜ್ಜ .... ಚಟ್ನಿ ಚಟ್ನಿ ಆಗೋಯ್ತು. ತುಂಡ್ತುಂಡಾಗೋಯ್ತು. ಒಂಟೋಯ್ತು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ. ಅಜ್ಜ ಇದ್ನಾಗ ನಿನ್ನಚ್ಬಿಟ್ಟಿದ್ರೆ ನೀನ್ಬೇರೆ ಬದಕ್ತಿರ್ಲಿಲ್ಲ. ಓಯ್ತು ಪೀಡೆ. (ನರಸೇಗೌಡ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಂಚಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಿ ನಿಲ್ಲದೆ ನಾಣ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.)

ರಂಗು : ಇರಜ್ಜಾ. ಎಲ್ಲಾ ಆರಿಸ್ಕೊಡ್ತೀನಿ....

[ರಂಗುವು ಆರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಟಾಣೆ ನಾಣ್ಯ ಒಂದನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.]

ರಂಗು : ಕೋ ಅಜ್ಜ. ಯಲ್ಲಾನೂವೆ.

[ಎಲ್ಲಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತ ಐದ್ರೂಪಾಯ್ ಚಿಲ್ರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೊಂದು ಒಂದೆಂಟಾಣೆ ಬಿಲ್ಲೆ ಕಾಣ್ತಾಇಲ್ಲಲ್ಲ]

ರಂಗು : (ಅಲ್ಪ ಭೀತಿಯಿಂದ) ಎಲ್ಲಾನೂ ಆಯ್ದು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ. ನೀನೇ ಯಾವ್ದ ಕ್ಯಾದ್ರು ಕೊಟ್ಟಿರ್ಬೇಕು. ಶಂದಾಗ್ನಾಪ್ಕ ಮಾಡ್ಕೊ. ನನಗ್ ಕೊಡಜ್ಜಾ.... ಕೊಟ್ಬಿಡು.

ನ. ಗೌಡ : ಇಕಾ ಮಗ ಇಕಾ. ನಿಮ್ಮಮ್ನತ್ರ ಯೋಳ್ಬೇಡ, ನಾನ್ಕೊಟ್ಟೇಂತ.

ರಂಗು : (ಇಸುಗೊಂಡು) ಇನ್ನೆಲ್ಡಾಣೆ ಕೊಡಜ್ಜಾ. ನೋಡು ಎಂತಾ ದೊಡ್ಡ ದೈಯ್ಯಾನ ಬಡ್ದಾಕ್ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಸಾಕು ಮಗಾ. ಇನ್ನೊಂದಿವ್ನ ಕೊಡ್ತೀನಿ.

ರಂಗು : ಅಂಗೇ ಮಾಡಜ್ಜ. ನೀನು ಬಲು ಒಳ್ಳೇನು. ನೀನು ಬಲು ಒಳ್ಳೇನು ಅಜ್ಜ. ಇದ್ನ ದೂರ ಬಿಸಾಕ್ಬಿಟ್ಟು ಬರ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಊಂ ದೂರ ಓಗಿ ಮಗ.

ರಂಗು : (ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಆಯಾಸವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ) ಒಗಿದ್ಬಂದೆ ಅಜ್ಜ. ಇದರ್ಮ್ನೆ ಆಳಾಗ. ಒಂದ್ಗೇಣುದ್ದ ಇತ್ತಜ್ಜ.

ನ. ಗೌಡ : ಅದ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಳ್ಬ್ಯಾಡ ನನ್ಮಾವ. ಆಮ್ಯಾಕೆ ರಾತ್ರಿನೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೇನೆ ಬರಾಕಿಲ್ಲ.

ರಂಗು : ಅದ್ಯಾಕಜ್ಜ, ಚೇಳು ಅಂದ್ರ ಅಷ್ಟು ಭಯ ನಿಂಗೆ ?

ನ. ಗೌಡ : ನಂಗೆ ಮೊದ್ಲಿಂದೂ ಅಂಗೇನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಅವ್ನ ಎಲ್ನೋಡಿದ್ರೆ ಅಲ್ಲೆ ಇಡ್ದು ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ. ಅವೇ ಈಗ....ನನ್ಕಣ್ಣು ಓದ್ಮ್ಯಾಕೆ ಇಂಗ್ಬಂದು ನನ್ಜೀವಾನ ತಿಂತಾವೆ.

ರಂಗು : ನೀನಂಜ್ಬೇಡ ಅಜ್ಜ. ನಾನು ಈ ಮನ್ಯಾಗಿರೊ ಚೇಳುಗಳ್ನ ಮಂಡ್ರಗಪ್ಪೆ ಗೊಳ್ನ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಉಡ್ಕಿ ಉಡ್ಕಿ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ, ನಿನ್ನಾಗಿ ಮಾಡ್ತೀನಜ್ಜ. ನೀನೇನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ;ನಂಗೆ. ಒಂದೊಂದು ಚೇಳ್ಗೆ ಒಂದೊಂದಾಣೇನೇ ಕೊಡು. ಎಚ್ಗೆ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ.

ನ. ಗೌಡ : (ರಂಗುನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ) ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ ಈಗ ಓದ್ಕೊ ಓಗು. ನಾನು ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಟ್ಟೇಂತ ನಿಮ್ಮವ್ವನ್ತ್ರ ಯೇಳ್ಬ್ಯಾಡ.

ರಂಗು : (ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ) ನಾನ್ಯಾಕೇಳ್ಳಿ. ಇದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ವಾ ?

[Musical Bridge—Announce ಮತ್ತೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು.]

[ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಗೌಡ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ರಂಗುವು ಬಂದು ಅಜ್ಜನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ...]

ರಂಗು : ಓ ಯಜ್ಜಾ....ಯಾಕಜ್ಜಾ ಅಂಗ್ಕೂತಿದ್ದೀಯ ? ಜೀವಕ್ಸರಿ ಇಲ್ವ ?

ನ. ಗೌಡ : ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಮಗ ಅಂಗೇ ಒರೀಕೊಂಡೆ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಂಗಾತು.

ರಂಗು : ಮುಚ್ಕೊಂಡಿದ್ರೇನು ! ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ರೇನು ? ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ವಾ ನಿಂಗೆ ?

ನ. ಗೌಡ : ಔದ್ಮಗಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ನಂಗೆ.

ರಂಗು : ಚಂಜೆ ಆಗ್ತಾ ಬಂತು, ಅಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಮನೇಗೆ ಬಂದಿಲ್ವಲ್ಲಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಬತ್ತಾಳೇಳು. ನೀ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತ್ಕೊ ಮಗ.

ರಂಗು : ಅಜ್ಜಾ, ಥು ! ಇಲ್ಲಿ ಬೊ ಕಸಾ ಬಿದ್ದೈತೆ. ಗುಡಸಾರ ಗುಡಸ್ತೀನಜ್ಜ.

ನ. ಗೌಡ : ಅಂಗೇ, ಮಾಡು. ನಿಮ್ಮಮ್ಮನ್ಗೆ ಏಟೊಂದು ಮನೆ ಕೆಲ್ಸ. ನೀನು ಒಂದು ಎಲಡು ಚಿಕ್ಕ ಕೆಲ್ಸಗಳ್ನ ಮಾಡ್ಕೊಟ್ರೆ ಅವ್ಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೊ ಸಂತೋಸ ವಾಯ್ತದೆ.

ತಿಂತಿವೆ....ಉಡ್ಗ ಯೋಳ್ದಂಗೆ ಆತು. ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರ ಚೇಳುಗ್ಳು ಲಚ್ಮೀ ನನ್ಬದ್ಕಿಸು ನನ್ಬದ್ಕಿಸೂ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : (ದುಃಸ್ವಪ್ನವಿದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು) ಅಪ್ಪಾ ನಾನೆಲ್ಲಾನೂ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ. ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆ ಉಳೀದಂಗೆ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ ಇದೊ ಸತ್ವು, ಸತ್ವು (ಪರಕೆಯಿಂದ ರಪಠಪನೆ ನೂರಾರು ಏಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸುವಳಂತೆ ಮಾಡಿ) ಅಪ್ಪಾ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾನೂ ಎಲ್ಲಾನೂ ಒಂದ್ಬಿಡ್ದೆ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ ಉಡ್ಕಿ ಉಡ್ಕಿ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ....ಇನ್ನ ಈ ಮನೇಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದ್ಪಿಳ್ಳೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಯೋಳೋದಕ್ಕೆ ಎಸರಿಲ್ದಂತೆ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೆ....ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಆಸ್ಗೇನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದರಿ ಆಕ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಲಚ್ಮೀ, ಇನ್ನಾಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾಯಾಕೇ ಇಲ್ಲ—ನಾನಿನ್ಬದ್ಕಿರೋಕಾ ಯಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಟಿ ಚೇಳುಗೊಳ್ನಡ್ವೆ ನಾನೆಂಗೊಕಿರ್ಲಿ ಜೀವಾನ? ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕಚ್ಕೋದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನೆ ಬಂದ್ಕಚ್ತಾವೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿವೆ ಚೇಳುಗ್ಳು? ಎಲ್ಲಾನೂ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೂ ಅವೆ ಲಚ್ಮಿ, ಇನ್ನೂ ಅವೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಇನ್ನ ಸಾಚ್ಚೆಯೋಳಾಕೊಂದಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲ ಆಗೋಯ್ತು. ನೀನಿನ್ಮಲಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಕುಂತಿರ್ತೀನಿ ನಿನ್ತಾವೇನೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬರ್ತೈತೆ ನಿದ್ದೆ? ಇನ್ನೆಂಗೆ ಬರ್ತದೆ ನಿದ್ದೆ? ನನ್ಮೇಲೇ ಆಟ ಸಾಧಿಸ್ತಾವಲ್ಲಾ ಈ ಚೇಳುಗ್ಳು? ನನ್ಕರ್ಮ....ನನ್ಕರ್ಮ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದ್ನಾಗ ಕೊಂದಾಕಿದ ಒಂದೊಂದು ಚೇಳೂ ಈಗ ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರವಾಗಿ, ಇಂಗೆ ರಾತ್ರಿ ಅಗಲೂ ನನ್ನ ಜೀವಾನ ತಿಂತಾವೆ. ಏನ್ಮಾಡ್ಲಿ, ಇನ್ನೇನ್ಮಾಡ್ಲೀ ಕಣ್ಮುಚಿದ್ರೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾವಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದೂ ಎಗ್ಗಣದ್ದಪ್ಪ....ಕೊಂಡಿಗಳ್ನ ಕಲ್ಯಾಗೆ ಉಜ್ಜೀ.... ಉಜ್ಜೀ ಕೆಂಪ್ಗೆ ಚೂಪ್ಮಾಡ್ಕೊಂಡು....ನನ್ಕಚ್ತಾಕೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನಾನಿಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರ್ತೀನಿ ತಾವು-ಎಂಗ್ಬಂದಾವು ಅವು! ನೀನೇನೂ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ ನಿದ್ದೆವೋಗು ಅಪ್ಪಾ. [ಗೌಡನು ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಲಚ್ಮಕ್ಕನೂ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.]

Musical Bridge

[ನ.ಗೌಡ, ಮೈ ಮುರಿಯುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಆಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ].

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ನಿದ್ದೆ ಓದ್ಯಾ?

ನ.ಗೌಡ : ಏನ್ ನಿದ್ದೆನೋ ಲಚ್ಮಿ! ನಿನ್ಕಾವ್ಲಿಟ್ಟು ನಾನೇ ನಿದ್ದೆ ಓಗ್ಲಿ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ: ಅಪ್ಪಾ ಈವತ್ತು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವ್ರ ಜಾತ್ರೆ. ಅವ್ರೂ ನಾನೂ ಆರಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀವಿ. ಸಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಓಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಂಡು

ನ. ಗೌಡ : ಮಗಾ !....ಮಗಾ....ಅಂಗೆಲ್ಲ ಸಾಪ ಇಡ್ಬಾರ್ದು ದೊಡ್ಡೋರ್ಗೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೇಶಾದ್ರೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೇಳು. ಸುಳ್ಳೇಳೀ ಏಳೀ ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸ್ಬಾರ್ದೊ. ಅದ್ರಿಂದ ಒಳ್ಳೇದಾಗೋಲ್ಲ. ಇಲ್ಬಾರೊ ಮಗಾ, ನಂಗೂ ಬಲು ಬೇಸ್ರ ಆಯ್ತುದೆ.... ನಾಕಾಣೆ ಇಟ್ಕೊ.

ರಂಗು : (ಬಳಿಗೆ ಬಂದು) ಅಂಗಾರೆ ಕೊಡು.

ನ. ಗೌಡ : ಯಾಕೆ ಮಗಾ ನೀನಿಂಗಾಡೀಯ ? ಈ ಮನೆ, ಒಲಗ್ಳು, ಕರಾವು ನಾನ್ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಕೆ, ನನ್ನೋೀವೂ ಎಲ್ಲಾ ನಿಂಗೇ. ಅಲ್ವ. ಓದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ವಂತ್ನಾಗಿ ಇವ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಕೊಂಡು ನೀನ್ಬಾಳ್ಬೇಕಲ್ವಾ ? ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಇಂಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡ್ಬಾರ್ದು ಮಗ – ಓಗು........ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಬರ್ತಾಳೆ........ಪಾಪ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇಂದ ಒಲ್ದಲ್ಲಿ ದುಡ್ದು....ಓದ್ಕೋತಿರು....ಎಲ್ಲೂ ಓಗ್ಬೇಡ ಮಗ.

ರಂಗು : ಇಲ್ಲ ಅಜ್ಜ- ಎಲ್ಲೂ ಓಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಆದು ಒಳ್ಳೆ ಮಗ, ರತ್ನದಂತೋನು. ದೇವ್ರು ನೂರ್ವರ್ಸ ಶಂದಾಗಿಟ್ಟಿರ್ಲಿ ನಿನ್ನ. (ರಂಗುವು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

Musical Bridge

[ರಾತ್ರಿ ಗೌಡನು ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ.-ನಿದ್ದೆ ಬರ್ದೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾನೆ.]

ನ. ಗೌಡ : ಯಾಕೊ ನಿದ್ರೆ ಬರ್ತ್ವಿಲ್ಲು. ಸಕೆ ಬಾಳ. ಈ ಒದ್ಕೆ ತೆಗಿದ್ರೆ ಸೊಲ್ಪ ತಣ್ಣಗಿರ್ತದೆ. (ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ದೂರ ಒಗಿಯುತ್ತಾನೆ.)

[Very soft Music-lulls him to sleep.]

[ನ. ಗೌಡ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯಲು ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡನಿಗೆ ಭಯಂಕರ-ವಾದ ಸ್ವಪ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚೀರುತ್ತ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಹಾಸಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತಾನೆ.]

ಅಯ್ಯಯ್ಯೊ ಅಯ್ಯಯ್ಯೊ ಸಾವ್ರ-ಸಾವ್ರ ಚೇಳುಗಳು. ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಅರಿದಾಡ್ತಾವೆ. ಮೂಗ್ನೊಳಕ್ಕೋಗ್ಬಿಟ್ಟು ಬಾಯೊಳಗ್ಕೋಗ್ಬಿಟ್ಟು ಅಯ್ಯಯ್ಯೊ ಮೈನೆಲ್ಲ ಕಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನುಳ್ಯಾಕಿಲ್ಲ ಅಯ್ಯಯ್ಯೊ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.....

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : (ಓಡಿ ಬಂದು) ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾ! ಏನಾತು ಏನಾತಪ್ಪಾ, ಇದ್ಯಾಕ್ಕಿಂಗ ಕೂಗ್ತಿ-ಯಪ್ಪಾ, ಯೋಳಪ್ಪಾ ಏನಾತೂ ?

ನ. ಗೌಡ : (ಭಯದಿಂದ) ಅಯ್ಯಯ್ಯಪ್ಪಾ ಲಚ್ಮಿ....ಲಚ್ಮೀ. ನಾ ಸತ್ತೆ ನಾ ಸತ್ತೆ ಕಾಣಾಕಿಲ್ವಾ ನೀಗೆ ನೋಡು ನೋಡು ಎಸ್ಟೊಂದು ಚೇಳುಗ್ಳು ನನ್ನ ಕಿತ್ತು

ತಿಂತಿವೆ....ಉಡ್ಗ ಯೋಳ್ದಂಗೆ ಆತು. ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರ ಚೇಳುಗ್ಳು ಲಚ್ಮೀ ನನ್ಬದ್ಕಿಸು ನನ್ಬದ್ಕಿಸೂ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : (ದುಃಸ್ವಪ್ನವಿದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು) ಅಪ್ಪಾ ನಾನೆಲ್ಲಾನೂ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ· ಒಂದು ಪಿಳ್ಳೆ ಉಳೀದಂಗೆ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ ಇದೊ ಸತ್ವು, ಸತ್ವು (ಪರಕೆಯಿಂದ ರಪಕಪನೆ ನೂರಾರು ಏಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸುವಳಂತೆ ಮಾಡಿ) ಅಪ್ಪಾ ನೋಡು ಎಲ್ಲಾನೂ ಎಲ್ಲಾನೂ ಒಂದ್ಬಿಡ್ದೆ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ ಉಡ್ಕಿ ಉಡ್ಕಿ ಕೊಂದಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ....ಇನ್ನ ಈ ಮನೇಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದ್ಬಿಳ್ಳೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಯೋಳೋದಕ್ಕೆ ಎಸರಿಲ್ದಂತೆ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೆ....ಇಕಾ ನಿನ್ನ ಆಸ್ಗೇನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದರಿ ಆಕ್ತೀನಿ.

ನ. ಗೌಡ : ಲಚ್ಮೀ, ಇನ್ನಾಯಾಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾಯಾಕೇ ಇಲ್ಲ—ನಾನಿನ್ಬದ್ಕಿರೋಕಾ ಯಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ಪಾಟಿ ಚೇಳುಗೊಳ್ನಡ್ವೆ ನಾನೆಂಗೊಕಿರ್ಲಿ ಜೀವಾನ? ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕಚ್ಚೋದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನೆ ಬಂದ್ಕಚ್ತಾವೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿವೆ ಚೇಳುಗ್ಳು ? ಎಲ್ಲಾನೂ ಚಚ್ಚಾಕ್ಬಿಟ್ಟೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೂ ಅವೆ ಲಚ್ಮಿ, ಇನ್ನೂ ಅವೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಇನ್ನ ಸಾಚ್ಬಿಯೋಳಾಕೊಂದಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮೂಲ ಆಗೋಯ್ತು. ನೀನಿನ್ಮಲಕ್ಕೊ ಅಪ್ಪಾ, ನಾನು ಇಲ್ಲೆ ಕುಂತಿರ್ತೀನಿ ನಿನ್ತಾವೇನೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಬರ್ತೈತೆ ನಿದ್ದೆ? ಇನ್ನೆಂಗೆ ಬರ್ತದೆ ನಿದ್ದೆ? ನನ್ಮೇಲೇ ಅಟ ಸಾಧಿಸ್ತಾವಲ್ಲಾ ಈ ಚೇಳುಗ್ಳು? ನನ್ಕರ್ಮ....ನನ್ಕರ್ಮ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದ್ನಾಗ ಕೊಂದಾಕಿದ ಒಂದೊಂದು ಚೇಳೂ ಈಗ ಸಾವ್ರ ಸಾವ್ರವಾಗಿ, ಇಂಗೆ ರಾತ್ರಿ ಅಗಲೂ ನನ್ನ ಜೀವಾನ ತಿಂತಾವೆ. ಏನ್ಮಾಡ್ಲಿ, ಇನ್ನೇನ್ಮಾಡ್ಲೀ ಕಣ್ಮುಚಿದ್ರೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾವಲ್ಲಾ, ಒಂದೊಂದೂ ಎಗ್ಗಣದ್ದಪ್ಪ....ಕೊಂಡಿಗಳ್ನ ಕಲ್ಯಾಗೆ ಉಜ್ಜೀ.... ಉಜ್ಜೀ ಕೆಂಪ್ಗೆ ಚೂಪ್ಮಾಡ್ಕೊಂಡು....ನನ್ಕಚ್ತಾಕೆ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ನಾನಿಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರ್ತೀನಿ ತಾವು-ಎಂಗ್ಬಂದಾವು ಅವು ! ನೀನೇನೂ ಯೋಚ್ನೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ ನಿದ್ದೆವೋಗು ಅಪ್ಪಾ. [ಗೌಡನು ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಲಚ್ಮಕ್ಕನೂ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.]

Musical Bridge

[ನ.ಗೌಡ, ಮೈ ಮುರಿಯುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಆಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ].

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಪ್ಪಾ ನಿದ್ದೆ ಓದ್ಯಾ ?

ನ.ಗೌಡ : ಏನ್ ನಿದ್ದೆನೋ ಲಚ್ಮಿ ! ನಿನ್ಕಾವ್ಲಿಟ್ಟು ನಾನೇ ನಿದ್ದೆ ಓಗ್ಲಿ?

ಲಚ್ಮಕ್ಕ: ಅಪ್ಪಾ ಈವತ್ತು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವ್ರ ಜಾತ್ರೆ. ಅವ್ರೂ ನಾನೂ ಅರಿಸ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀವಿ. ಸಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು, ಓಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಂಡು

ಮದ್ಯಾಣ್ಣಕ್ಬಂದ್ಬಿಡ್ತೀವಿ. ಅಡ್ಗೆಮಾಡಿ ನಿನ್ಗೂಟಾ ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಬಿಟ್ಟೋಯ್ತೀನಿ. ಚಿಕ್ಕೋನು ಪರೀಕ್ಸೆ ಅತಂದ. ಮನೇಲಿ ಓದ್ಕೊಳ್ತಿರ್ಲಿ.

ಸ.ಗೌಡ : ಅಂಗೇ ನನ್ಗಾಣ್ಕೆನೂ ಒಪ್ಸಿ ಕೈಮುಗ್ದು ಬಾ.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಟ್ಟೇಗೆಲ್ಲಾ ಬೀಗ ಆಕ್ಕೊಂಡೋಯ್ತೀನಿ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕೋರೂ ಯಾರೂ ಇರಾಕಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕೋನ್ಗೆ ಏಳ್ಬಿಟ್ಟೊಗ್ತೀನಿ. ಮನ್ಯಾಗೇ ಇರು ಎಲ್ಲೂ ಓಗ್ಬೇಡಾಂತೆಂದು.

ಸ.ಗೌಡ : ಅಂಗೇ ಮಾಡು ಲಚ್ಮಿ...... (ಲಚ್ಮಕ್ಕ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ)

Musical Bridge

[ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗು ಮತ್ತು ಸಿದ್ದ]

ರಂಗು : ಏ ಸಿದ್ದ ಸಿಕ್ತೇನೊ ಒಂದಾದ್ರೂ ?

ಸಿದ್ದ : ನಿನ್ನೆಯಲ್ಲಾ ಉಡ್ಕಿ ಉಡ್ಕಿ ಸಾಕಾಗೋಯ್ತು ನಮುಗ್ಬೇಕಾದಾಗ ಒಂದೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಾಕಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೊ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಚೇಳು ಸಗಣಿ ಕುಪ್ಯಾಗ ಸಿಗ್ತು. ಇಡಿಯೋವಾಗ ಅದರ ಕೊಂಡಿ ಮುರ್ದೋಯ್ತು.

ರಂಗು : ಒಳ್ಳೆದಾಯ್ತೇಳು ಎಲ್ಲದು ?

ಸಿದ್ದ : ಇಗೋ ಈ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಣದಲ್ಲಿ. ಇಲ್ನೋಡು, ಪಾಪ ! ಮುದುರ್ಕೊಂಡು ಕುಂತೈತೆ. (ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ)

ರಂಗು : ಏನೊ ಮೆದ್ಯಾಕೆ ಇಲ್ವಲ್ಲೊ. ಲೊ ಸತ್ತೋಗೈತೊ ಪಾಪ.

ಸಿದ್ದ : ನಾನೇನ್ಮಾಡ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನ ಎಲ್ಲಿ ಉಡುಕ್ಲಿ ಈಗ. ನನ್ಕೈಲಾಗೋಕಿಲ್ಲಪ್ಪ.

ರಂಗು : ಓಗ್ಲಿ ಬಿಡು ಇದ್ರಿಂದ್ಲೇ ಆಟ ಆಡಿಸ್ಬುಡೋಣ. ಆ ಮುದುಕನ್ನ.

ಸಿದ್ದ : ಆಂಗೇ ಸೈ.

ರಂಗು : ನೋಡಪ್ಪ ನೀನು ಯಾತರ್ದೂ ಸದ್ಮಾಡ್ದೆ ಇರ್ಬೇಕು. ನಗು ಬಂದ್ರೆ ಅಂಗೆ ಅಲ್ಕಚ್ಕೊಂಡು ತಡ್ಕೊ. ಏನಂತೀಯ ? ಈವತ್ತು ಏನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೂ ಒಂದ್ರೂಪಾಯಿ ಗಿಟ್ಬಿಸ್ಬಿಡ್ತೀನಿ ಆ ಕುಲ್ಡನ ಅತ್ರ. ಲೋ ಸಿದ್ದ ಚಂಚಿ ತುಂಬ ಅಣ ಇಟ್ಕೊಂಡೌನೆ ಆ ಮುದಿಯ. ಎಂಗಾರೆ ಒಡೀದ್ಬಿಡ್ಬೇಕು ಅದ್ನ ದೊಟು ರೋಟಾಗಿ. ಏ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಬಾಯ್ ಬಿಟ್ಟೇಯೇ. ಕತ್ತು ಮುರ್ದಾಕ್ಬಿಡ್ತೀನಿ. ನಿನ್ಗೆ ನೋಡ್ಕೊ.

ಸಿದ್ದ : ನಾನ್ಯಾಕೇಳ್ಲಿ ? ನಾ ಯೆಳೋನಲ್ಲ .

ರಂಗು : ಸದ್ಬಿಲ್ದೆ ಬಾ ನನ್ಜೊತೇಲಿ. ಒಳ್ಳೆ ಒಂದು ನಾಟ್ಕ ತೋರಿಸ್ತೀನಿ ನಿಂಗೆ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಂತನ-ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತವಾಸಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಉತ್ತಂಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ-ತದನಂತರ ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಪಾಂಕ್ತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ಶ್ರೀ ಉತ್ತಂಗಿಯವರಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮುಂಚೆ, 'ಪ್ರಾಕ್ಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆ'ಯ ಸಂಪಾದಕರು ತುಂಬ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಅಂದವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಕಠಿಣಶಬ್ದಾರ್ಥ-ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶುದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರೈಸ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಕರ ಲಿಪಿಗಿಳಿಸಿದ ಮೂಲ ಪುಣ್ಯವಂತರ ದೃಷ್ಟಿ-ದೋಷದಿಂದುಳಿದ ಸರ್ವಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ ಗಳನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಅನುಸರಿ ಸಿರುವಂತಿದೆ. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿದರೂ ಶ್ರೀ ಉತ್ತಂಗಿ ಅವರ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಕ್ಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯ ಗಳೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಡಿಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪದ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀ ಕರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅವರು ಸರ್ವಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೇ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜೀವನ-ಚರಿತ್ರೆಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ-ಪುಟ್ಟ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವದು ನಿಜ. ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ — ಅರಿತುಕೊಂಡದ್ದರ ಪರಿಚಯ — ಪರಾ ಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಾಹಸಗಳು ನಡೆದರೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ತೀರ ಪರಿಮಿತವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಕಾಲಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಕೂಡ. ಸಲಿಗೆಯ ಸಲ್ಲಾಪವನ್ನು ನಡೆಸಿದಂತೆ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸರ್ವಜ್ಞಕವಿ, ಜನಾನು ರಾಗದಿಂದ ದೂರನಾಗಿಲ್ಲ, ಜನಪದಕ್ಕೆ ಅಲಕ್ಷಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ-ಬೆಳೆದು-ಬಾಳಿದ ನಾಡನ್ನು ಅವನು ಮರೆಯದಿದ್ದಂತೆ, ಅವನ ನಾಡಿನ ಜನತೆಯೂ ಅವನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿ ಯನ್ನು ಕಲಿತು ಅವನು ಜ್ಞಾನದ ಪರ್ವತವೇ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಅನುಭವದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರವನ್ನು ಏರಿದ್ದನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯೂ ಕೂಡ, ಅವನ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಯದೆ

ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಜನಮಾನಸದೊಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಾಸು-ಹೊಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಲು-ಜೇನಾಗಿ ಬೆರೆತ ಕವಿ ಇಂದಿನ ಮಿತಿಗೂ ತನ್ನ ಜೀವನ, ಕಾಲಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂದೇಹಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ-ಅಗಮ್ಯನಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ರೂಢಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ ಅಭಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬದುಕು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದು—ಕೃತಿರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದು.

ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದರೂ ನಂತರ-ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆ ಮೂಲ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಸದ್ಯ, ಸರ್ವಜ್ಞವಿರಚಿತವೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ರಚನೆಯಾಗಿರದೆ ಅನೇಕ ನಾಮಧಾರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಕೈ-ಬಾಯಿ ಆಡಿ ಕಲಬೆರಕೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಕೃತ ಸಂಕರಕ್ಕೆ ನಾಮಧಾರಿಗಳಷ್ಟೇ ಸ್ವಯಂ ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ಬರವಣಿಗೆಯ-ಗ್ರಂಥರಚನೆಯ ತಿಪಲನ್ನೇ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭೆ ಜಾಗರಿಸಿದಾಗ—ಭಾವನೆ ಕೆರಳಿದಾಗ ಹಾಡುವದು; ಹಾಡಿದ್ದನ್ನು ಗಾಳಿಗರಿಯಂತೆ ತೂರಿ ಬಿಡುವದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ಷಣಿಕ ಮೋಜಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ ಅವನಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುವ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ನಾಮದ ಬಾಲಾಗಸಿಯನ್ನು ಅವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಿದ್ದರಲ್ಲೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅನುವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವ ಕರಿಕೆ-ಕಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಈ ನಾಮಧಾರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅವಾಢವ್ಯವಾಗಿ, ವಿಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಮೂಲ ಸರ್ವಜ್ಞನ ನೈಜವಾದ ಆಕಾರ-ಆಕೃತಿಯನ್ನೇ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿತು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಯು ರಚನಾಸುಲಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಥನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ, ಬಳಕೆಯ ಮಾತು-ನಾಣ್ಣುಡಿ-ಪ್ರಚಲಿತ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು

Musical Bridge

[ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆ. ನ. ಗೌಡ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ರಂಗನೂ ಸಿದ್ದನೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ರಂಗು : (ಪಿಸು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ) ಲೇ ಸಿದ್ದ ನೀ ಬಾಕ್ಲತ್ಲೇ ನಿಂತಿರು ತಮಾಷೆ ನೋಡ್ತ. ಒಳಕ್ಕೆ ಬರ್ಬೇಡ. ಸದ್ದು ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ತಿಳೀತೆ ?

ಸಿದ್ದ : ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿ. ಇಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರ್ತೀನಿ.

ರಂಗು : (ಒಳಗೆ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಉಂಡೇನಜ್ಜಾ ? ಎಲೆ ಅಡ್ಕಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕೊಡ್ಲಾ ?

ನ. ಗೌಡ : ಏನೂ ಬೇಡ ಮಗಾ. ಈಟೊತ್ತೂ ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ? ಪರೀಕ್ಸೆ ಅಂತೀಯ ಪಾಟಗಳೋದ್ಕೊಂಡು ಮನ್ಯಾಗೇ ಇರು. ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಾಂತ ಗೊತ್ತಿಲ್ವ ನಿಂಕೆ ?

ರಂಗು : ನಾನೆಲ್ಲೋಗಿಸ್ದೆ ? ಇಲ್ಲೆ ಓದ್ಕೋತಾ ಇದ್ದೆ. (ಏನನ್ನೋ ಹುಡುಕು ತ್ತಿರುವಂತೆ ನಟಿಸಿ) ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ಅಜ್ಜಾ! ಇನ್ನೇನ್ಗತಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆಂಚೇಳು ಅಜ್ಜ ಕುರ್ಚಿ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಗೆ – ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ. ಮ್ಯಾಗೆ ಅತ್ತಾವರೆ....

ನ. ಗೌಡ : (ಬಲು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಓಗೊ ಅರಾಮ ! ಓಗ್ತೀಯೊ ಇಲ್ವೊ ಇಲ್ಲಿಂದ ?

ರಂಗ : ನಿಜ್ವಾಗೂ ಅಜ್ಜ ದೇವ್ರಾಣ್ಗೂ. ಅಯ್ಯಬ್ಬಾ. ತಾಯ್ಚೇಳು ಅಜ್ಜಾ ಒಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಮರಿ ಅವೆ.

ನ. ಗೌಡ : ಓಗ್ತೀಯೊ ಇಲ್ವೊ ? ದೈಯ್ಯ. ತಿರ್ಗ ಚೇಸ್ಟೆ ಮಾಡ್ತೀಯಾ ?

ರಂಗು : ನಂಗೇನು, ಓಯ್ತೀನೇಳು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಬುಜದ್‌ಮ್ಯಾಕೇ ಅತ್ಬಿಡ್ತು. ಚೇಳುಗಳ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಮೈ ವಾಸ್ನೇಂದ್ರೆ ಬೊ ಇಸ್ಟ.

[ಗೌಡನಿಗೆ ಈಗ ಇರಬಹುದೇನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಕೊಡವಿದ. ಅವನ ಕೈಗೆ ಏನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ಈಗ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. —]

ನ. ಗೌಡ : ಅಯ್‌— ಚಂಡಾಲ. ದೇವ್ರು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ್ನಾನ ಉಳಿಸಿದ್ರೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಿಗಿದು ತ್ವಾರಣ ಕಟ್ಟಿಡ್ತಿದ್ದೆ. ಬರೋ ಪಾಪ ಬರ್ಲೀಂತ.

[ರಂಗು ಸಿದ್ದನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದ. ಸಿದ್ದನೂ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದ. ರಂಗು ಜಿಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸತ್ತ ಚೇಳನ್ನು ಗೌಡನ ಎಡಗೈ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದ. ರಂಗು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ —]

ರಂಗು : ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ನೋಡಜ್ಜ. ನಾನು ಸುಳ್ಳೇಳ್ತೀನೇನೊ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಕೈಮ್ಯಾಕೇ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತು. ಮುಟ್ಬೇಡ ಅಜ್ಜ ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟೀತು.

[ಹುಡುಗರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಗು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ತಡೆಯಲಾರದೆ 'ಪಿಸಪಿಸನೆ' ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕರು. ಆ ನಗು ಗೌಡನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಸೋಕದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ತನ್ನಬಲಗೈಯ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಡಗೈ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸತ್ತ ಚೇಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಕೈಯನ್ನು ಒದರಿ, ಗೌಡನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಈಗ ಚೇಳು ಕುಟುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಗೌಡ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಥರಥರ' ಕಂಪಿಸಿ ಹೋದ, ಸರ್ರನೆ ಎದ್ದು ಬಾಕಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಿದ್ದ ಓಡಿ ಹೋದ. ಒಳಗೆ ಇದ್ದ ರಂಗ ಹೊರಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಗೌಡ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮೇಲ್ಗಡೆ ವಾಸ್ಕಾಲ ನೆತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಬಾಗಿಲಚಿಲಕವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಆ ಚಿಲಕವು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ರಂಗುವಿಗೆ ಎಟುಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಂಗುವು ಈಗ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಾದ. ಗೌಡನು ದಪ್ಪವಾದ ತನ್ನ ಬಿದಿರು ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ, ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಎಡವಿ ಬೀಳುವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಉನ್ಮತ್ತನಂತೆ ಕೋಣೆಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿದ. ಪಾತ್ರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾಮಾನುಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಉರುಳಿ, ಒಡೆದು ಹೋದವು. ಗೌಡನಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಎದ್ದು ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆ ಘಾಯಗಳಾದುವು. ರಂಗುವು ತನ್ನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೀಗ ಅರಿತ. ಮೈಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದವನಂತೆ ಚೀರುತ್ತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚೀರುತ್ತ ಓಡಾಡಿದ. ಗೌಡನು ಚೀರಿದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಹೊಡಿಯುತ್ತ ಬಂದ. ಗೌಡನ ಕೋಪ ಅತಿ ರೌದ್ರಕ್ಕೆ ಏರಿತ[illegible]ರಂಗುವು 'ಅಯ್ಯೋ...ಅಯ್ಯೋ...ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ...' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ, ಬೀಸಿ ಬ[illegible]ವ ಏಟುಗಳನ್ನು ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ನೆಗೆದು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶಬ್ದ ಈ ಆರ್ಭಟಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೊರಗಿನವರು ಬಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು 'ಧಿಮಿಧಿಮಿ' ಗುದ್ದಿ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. 'ಯಾರ್ರಿ ಒಳಗೆ-ಯಾರ್ರೀ-ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಯಾಕ್ರೀ-ಯಾರನ್ರೀ ಹಾಗೆ ಕೊಲ್ತಿದ್ದೀರಾ ತೆಗೀರಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೀರಿ' ಎಂದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾರೆ. ರಂಗುವು ಓಡಿಬಂದು ಚಿಲುಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡನು ಚಿಲುಕದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಡೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದುಸಲ ರಂಗುವು ಚಿಲುಕವನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅ ಕ್ಷಣವೇ ಗೌಡನ ಡೊಣ್ಣೆಯ ಪೆಟ್ಟು ರಂಗುವಿಗೆ ತೊಡೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ತಾಗಿ ರಂಗುವಿನ ತೊಡೆಎಲುಬು ಮುರಿಯುತ್ತದೆ. ರಂಗುವು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜ-ನಾ-ಸತ್ತೆ ಸತ್ತೆ-ನಾ-ಸತ್ತೆ ಎಂದು ದೊಪ್ಪನೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೆ ಹೊರಗಿನ ಜನರು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೌಡನು ರಂಗುವಿಗೆ ಆ ದೈನ್ಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾನು ಮಮ್ಮಗನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಒಡೆದುಬಿಟ್ಟೆನೆಂಬ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ...ಗೌಡನು "ಅಯ್ಯೋ...ಮಗಾ...ಮಗಾ...ಮಗಾ..."ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ದೊಣ್ಣೆ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಗೌಡನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರ ಹೊರಟು ಗೌಡ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ].

ಒಬ್ಬ ಪೌರ : ಅಯ್ಯೋ-ಓಯ್ಯು-ಓಯ್ಯು. ದೊಡ್ಡ ಪರಾಣ. ಹೃದ್ಯ ಒಡೆದ್ಹೋಯ್ತು. ಈ ಕಣ್ಣಿಲ್ದ ಮುದ್ಕನಿಗೆ ಈ ಗತಿ ಬರ್ಬೇಕೆ. ಉಡುಗನ್ಗೆ ತೊಡೇಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದದೆ. ಅವನು ನಿಂತ್ಕೊಳ್ಳಾರ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : (ಹುಡುಗನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೊಡೆಯೆಲುಬು ಮುರಿದು ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.) ನಿಂತ್ಕೊ ಮಗ–ನಿಂತ್ಕೊ ಎಲ್ಲೇಟ್ಬಿತ್ತು.

ರಂಗು : ಅಯ್ಕೊ–ನಾ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ–ನಿಲ್ಲಾರೆ–ನನ್ತೊಡೆ ಮುರ್ದೋಯ್ತು. ನಾ ಸತ್ತೆ.... ಅಯ್ಯೋ ನಾ ಸತ್ತೆ. (ಆಗ ಲಚ್ಮಕ್ಕ, ಲಚ್ಮಕ್ಕನ ಗಂಡ ಇಬ್ಬರೂ ಜಾತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ : ಅಯ್ಯೋ ಲಚ್ಮಕ್ಕ, ಎಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ ಅವ್ವಾ ನೀನು? ಗೌಡ್ರು ಸತ್ತೋದ್ರು, ಮೊಗ್ಗೆ ತೊಡೆ ಮುರೀತು. ಏನೇನಾಯ್ತೋ! ಶಿವನ್ಗೆ ಬೆಳಕು.

ಲಚ್ಮಕ್ಕ : ಅಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ ಇಂಗೊಗ್ಬೇಕೇ ನಿನ್ಜೀವ. ಮಗಾ-ಮಗಾ- ಏನ್ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೆ–ಏನ್ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೆ.

[ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ.]